



การแปรเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่

โดย

นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การแปรเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่

โดย

นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



THE TONAL VARIATIONS OF TAI DIALECTS IN PHRAE

BY

MISS WIPAWAN THINCHAN



A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS IN
LINGUISTICS FOR COMMUNICATION
DEPARTMENT OF LINGUISTICS
FACULTY OF LIBERAL ARTS
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2015
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์

เรื่อง

การแปรเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

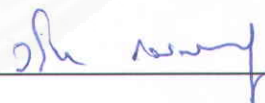
เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



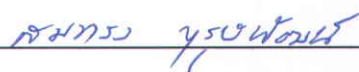
(รองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา รณเกียรติ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์



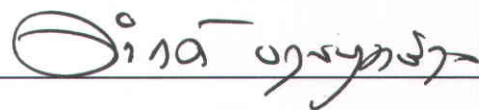
(รองศาสตราจารย์ ดร. วริชา กมลนาวัน)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์



(ศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์)

คณบดี



(รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การแปรเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่
ชื่อผู้เขียน	นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. วริษา กมลนาวิน
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่โดยเก็บข้อมูลจากทุกอำเภอ รวมทั้งสิ้น 8 อำเภอ และเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือของทุกอำเภอในจังหวัดแพร่ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ผู้บอกภาษาในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน เป็นผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือจำนวน 16 คน (8 อำเภอ X 2 คน) และเป็นผู้บอกภาษาไทยลื้อจำนวน 4 คน (2 ตำบล X 2 คน) ได้แก่ ผู้บอกภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่น และผู้บอกภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวง

ในการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ใช้แนวคิดกล่องทดสอบวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) เพื่อศึกษาจำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จากการฟัง รวมทั้งใช้โปรแกรมพราท (praat) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์จากการปรับค่าความถี่มูลฐานและแปลงเป็นค่าเฮมิโทน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ปรากฏการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ประกอบด้วย 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 กลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214] วรรณยุกต์ที่ 2 กลางขึ้น [35] วรรณยุกต์ที่ 3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] วรรณยุกต์ที่ 4 กลางตก [31] วรรณยุกต์ที่ 5 กลางระดับ [33] และวรรณยุกต์ที่ 6 กลางค่อนข้างสูงตก [41] นอกจากนี้ ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ยังปรากฏวรรณยุกต์รูปแปรที่เป็นระบบวรรณยุกต์ย่อยอันเกิดจากปัจจัยทางสังคม จากการเปรียบเทียบผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ยังคงรักษารูปแบบเช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีต

นอกจากนี้ ในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนามเบื้องต้นพบว่า จังหวัดแพร่มีกลุ่มผู้พูดภาษาไทยลื้อปะปนอยู่ในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่และตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น ตลอดจนยังพบข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผู้บอกภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นปรากฏการใช้ภาษาที่ต่างไปจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ส่วนผู้บอกภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวงปรากฏการใช้ภาษาที่เหมือนกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า ภาษาไทยลื้อของทั้งสองตำบลดังกล่าวปรากฏสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คล้ายกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ รวมถึงการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่เป็นภาษาที่คนส่วนใหญ่ใช้และยอมรับในฐานะภาษากลาง (lingual franca) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแปรและการเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง

คำสำคัญ: ระบบวรรณยุกต์, ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่, ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่, ภาษาไทยลื้อ

Thesis Title	THE TONAL VARIATIONS OF TAI DIALECTS IN PHRAE
Author	Miss Wipawan Thinchai
Degree	Master of Arts (Linguistics for Communication)
Major Field/Faculty/University	Department of Linguistics Faculty of Liberal Arts Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Varisa Kamalanavin, Ph.D.
Academic Years	2015

ABSTRACT

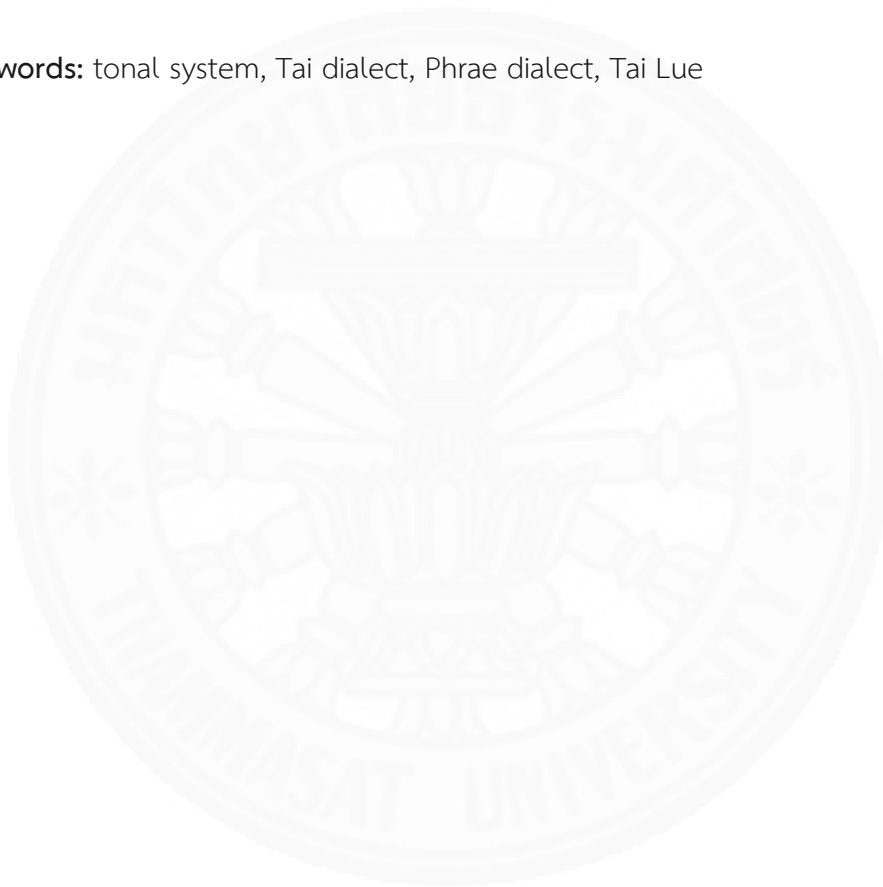
The purposes of this study are to acoustically examine and analyze the Phrae dialect's tonal system in eight different districts. Phrae dialect tonal variations were compared and contrasted in these districts, where two Phrae dialect speakers were selected to provide speech as data. Two Tai Lue speakers were chosen for study from Ban Thin sub-district and two Tai Lue speakers volunteered from Phrae Luang sub-district. Overall, speech data was collected from twenty informants total. All informants were females over the age of fifty.

William J. Gedney's (1972) wordlist was used to determine the number of tones, tonal mergers and splits, tonal characteristics by listening. The Praat program was used to measure fundamental frequency (F0) and tonal characteristics acoustically, representing a pitch by the semitone scale.

The study's findings reveal that the pattern of Phrae dialect tonal mergers and splits are A12-34, B123-4, C123-4, DL123-4, and DS123-4. The Phrae dialect tonal system consists of six tones: Tone 1 mid-low rising tone [214]; Tone 2 mid rising tone [35]; Tone 3 mid-low level tone [22]; Tone 4 mid falling tone [31]; Tone 5 mid level tone [33]; and Tone 6 mid-high falling tone [41]. The Phrae dialect clearly has a sub-tonal system, resulting from social factors.

The findings also suggest that Tai Lue language tonal variations have been influenced by the Phrae dialect. When comparing the tonal characteristics between every tone of the Phrae dialect and every tone of the Tai Lue language, they illustrate many similarities. The widespread use of Phrae dialect in Phrae province has created tonal changes to the Tai Lue language. These changes have made Tai Lue more tonally similar to Phrae.

Keywords: tonal system, Tai dialect, Phrae dialect, Tai Lue



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ด้วยความเมตตากรุณาจากบุคคลสำคัญหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วริษา กมลนาวิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ตลอดจนให้กำลังใจและให้แง่คิดต่างๆ แก่ผู้วิจัยในส่วนของการทำงานวิจัยและการดำเนินชีวิต ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นและมีแรงผลักดันในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา รณเกียรติ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่สอนให้ผู้วิจัยมีความกล้าแสดงความคิดเห็น อีกทั้งยังชี้แนะแนวทางทั้งในเรื่องการเรียนและการดำเนินชีวิต และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ กรรมการวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขจุดบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ น้อง และเพื่อนๆ รหัส 55 ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและความห่วงใยระหว่างดำเนินงานวิจัยนี้เสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่ปราณิรัตน์ ปานประณีต และพี่อภิญญา ห่านตระกูล ที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ ด้านตลอดการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกๆ ท่านจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่ได้มอบความรู้ให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์รักชนก เจนวรากล ที่เป็แรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเข้าศึกษาต่อที่ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แห่งนี้

ในการดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บอกภาษาทุกท่านที่สละเวลาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณป้ากฤษณา ล้นเหลือ และพี่ปิยพร คลศิลป์ สำหรับการดูแลและพาผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณสุรณพงค์ นานันต์ที่ช่วยทำภาพประกอบให้ได้ อย่างตรงตามความต้องการ ตลอดจนรับฟังปัญหาระหว่างการทำงานวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณญาติทุกๆ ท่านที่ให้การสนับสนุนทางด้านการเรียนและความช่วยเหลือตลอดมา สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และน้องชายที่คอยสนับสนุนเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยในทุกๆ เรื่อง และคอยอยู่เคียงข้างตลอดเวลาจนสำเร็จการศึกษา

นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(14)
สารบัญพื้นที่	(16)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
1.3 สมมติฐาน	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์และสัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้	4
1.5.1 นิยามศัพท์	4
1.5.2 สัญลักษณ์	6
1.5.3 คำย่อ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไท	8

2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดแพร่	14
2.2.1 รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่	16
2.2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น	19
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงและคำ ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	21
2.4 ประวัติและภูมิหลังของคนไทยลื้อและไทยยอง	32
2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงวรรณยุกต์ ของภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยอง	33
2.5.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยลื้อ	33
2.5.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยยอง	50
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	64
3.1 การเก็บข้อมูล	64
3.1.1 การสำรวจพื้นที่	64
3.1.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา	64
3.1.3 รายการคำ	65
3.1.4 การบันทึกเสียง	67
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	68
3.2.1 การเตรียมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์	68
3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	68
3.2.2.1 คำพูดเดี่ยว	68
3.2.2.2 คำพูดต่อเนื่อง	69
3.2.3 การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในจังหวัดแพร่	71
บทที่ 4 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	72
4.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	72

4.1.1 ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	73
4.1.2 ระบบวรรณยุกต์รูปแปรของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	74
4.2 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	75
4.3 รายละเอียดของสัทลักษณะในแต่ละเสียง	77
4.3.1 วรรณยุกต์ที่ 1	78
4.3.2 วรรณยุกต์ที่ 2	79
4.3.3 วรรณยุกต์ที่ 3	82
4.3.4 วรรณยุกต์ที่ 4	84
4.3.5 วรรณยุกต์ที่ 5	86
4.3.6 วรรณยุกต์ที่ 6	88
บทที่ 5 ภาษาไทยลื้อในจังหวัดแพร่	98
5.1 บริบทคำพูดเดี่ยว	98
5.1.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น	99
5.1.1.1 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่น	100
5.1.1.2 รายละเอียดของสัทลักษณะวรรณยุกต์ตำบลบ้านถิ่นในแต่ละเสียง	101
5.1.1.2.1 วรรณยุกต์ที่ 1	102
5.1.1.2.2 วรรณยุกต์ที่ 2	103
5.1.1.2.3 วรรณยุกต์ที่ 3	104
5.1.1.2.4 วรรณยุกต์ที่ 4	105
5.1.1.2.5 วรรณยุกต์ที่ 5	106
5.1.2 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง	106
5.1.2.1 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวง	108
5.1.2.2 รายละเอียดของสัทลักษณะวรรณยุกต์ตำบลพระหลวง	110
ในแต่ละเสียง	
5.1.2.2.1 วรรณยุกต์ที่ 1	110
5.1.2.2.2 วรรณยุกต์ที่ 2	111
5.1.2.2.3 วรรณยุกต์ที่ 3	112
5.1.2.2.4 วรรณยุกต์ที่ 4	113

5.1.2.2.5	วรรณยุกต์ที่ 5	114
5.1.2.2.6	วรรณยุกต์ที่ 6	115
5.2	บริบทคำพูดต่อเนื่อง	123
5.2.1	ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่น ในบริบทคำพูดต่อเนื่อง	123
5.2.2	ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวง ในบริบทคำพูดต่อเนื่อง	127
บทที่ 6	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	132
6.1	สรุป	132
6.2	อภิปรายผล	139
6.2.1	ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	139
6.2.1.1	จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์	139
6.2.1.2	สัทลักษณะของวรรณยุกต์	140
6.2.1.3	รายการคำทดสอบ	141
6.2.1.4	ความเหมือนและความต่างระหว่างภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ กับภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่	142
6.2.2	ภาษาไทยลือในจังหวัดแพร่	144
6.2.2.1	จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์	145
6.2.2.2	สัทลักษณะของวรรณยุกต์	145
6.3	ข้อเสนอแนะ	149
	รายการอ้างอิง	151
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก ค่าเขมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	159
	ภาคผนวก ข ค่าเขมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่น (บริบทคำพูดเดี่ยว)	160

ภาคผนวก ค ค่าเชมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลือตำบลพระหลวง (บริบทคำพูดเดี่ยว)	161
ภาคผนวก ง ค่าเชมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่น (บริบทคำพูดต่อเนื่อง)	162
ภาคผนวก จ ค่าเชมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลือตำบลพระหลวง (บริบทคำพูดต่อเนื่อง)	163
ภาคผนวก ฉ เอกสารอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคน	164
ประวัติผู้เขียน	165



สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ระบบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นย่อยแพร่และน่าน (Brown, 1965)	22
2.2 ระบบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นย่อยแพร่ (Jones, 1965)	23
2.3 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่พูดในจังหวัดน่าน (Davis, 1970)	24
2.4 ระบบวรรณยุกต์ภาษาแพร่ (พิศศรี แจ้งไพร, 2520)	25
2.5 ระบบวรรณยุกต์ภาษาน่าน (Siwaporn Chotecheun, 1986)	26
2.6 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และน่าน (Gardner, 1996)	27
2.7 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ (Chommanad Intajamornrak, 2011)	29
2.8 ผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของผู้ศึกษาที่ผ่านมา	31
2.9 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อเมืองเชียงตอง เขตสิบสองปันนา (Li, 1964)	34
2.10 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อเมืองเชียงรุ่ง (Gedney, 1969 as cited in Hudak, 2008)	35
2.11 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อเมืองยอง (Gedney, 1969 as cited in Hudak, 2008)	36
2.12 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อบ้านสันมะแพน (ถิ่นเมืองวะ) (Pornsawan Ploykaew, 1985)	38
2.13 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อบ้านสันมะแพน (ถิ่นเมืองยอง) (Pornsawan Ploykaew, 1985)	39
2.14 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (นิภา อัมพรพรรดี, 2529)	40
2.15 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา (Williams, 1986)	41
2.16 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่บ้านทุ่งมอก ตำบลบ้านม่วง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา (ณัฐพงษ์ เบ็ญชา, 2543)	42
2.17 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่งในบ้านสันทรายกองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2551)	44

2.18 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อเมืองยองในบ้านสันทรายกองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2551)	45
2.19 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น (Chommanad Intajamornrak, 2011)	46
2.20 รายละเอียดสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง (Chommanad Intajamornrak, 2013)	47
2.21 ผลการศึกษาภาษาไทยลื้อของผู้ศึกษาที่ผ่านมา	49
2.22 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยองที่หมู่บ้านฉางข้าวน้อยใต้ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน (เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, 2521)	50
2.23 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยองที่ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองและ ที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน (Sarawit, 1979)	51
2.24 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยองที่บ้านดอนชัย อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน (Davies, 1979)	52
2.25 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยองที่ตำบลกล้วยแพะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (Nanthariya Lamchiangdase, 1984)	53
2.26 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยอง (ภาษาลิ่นย้อยตะวันออก) ในอำเภอแม่ทา (วิสุทธิระ เนียมนาค, 2528)	55
2.27 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยอง (ภาษาลิ่นย้อยตะวันตก) ในอำเภอแม่ทา (วิสุทธิระ เนียมนาค, 2528)	56
2.28 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยองในหมู่บ้านเหล่าตุ้ ตำบลหนองยวง จังหวัดลำพูน (ปิยวัติ วังซ้าย, 2550)	57
2.29 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยองที่ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ (Kanita Chaimano, 2009)	59
2.30 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยยองที่ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน (ดิศราพร สร้อยญานะ, 2552)	60
2.31 ผลการศึกษาภาษาไทยยองของผู้ศึกษาที่ผ่านมา	61
2.32 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อ และภาษาไทยยอง	62
3.1 รายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น	66
4.1 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	73

4.2 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือจังหวัดแพร่ในภาพรวม	90
4.3 ภาพรวมสัทลักษณะต้นแบบของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	91
4.4 สัทลักษณะรูปแปรของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	93
4.5 รูปแปรของเสียงวรรณยุกต์ต้นแบบภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	95
4.6 ผลการเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของผู้วิจัย และผู้ที่ศึกษาที่ผ่านมา	97
5.1 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อ ตำบลบ้านถิ่น	99
5.2 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อ ตำบลพระหลวง	107
5.3 ภาพรวมของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง	117
5.4 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง	118
5.5 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นของผู้ที่ศึกษาผ่านมาและผู้วิจัย	121
5.6 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวงของผู้ที่ศึกษาผ่านมาและผู้วิจัย	122
6.1 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบและระบบวรรณยุกต์รูปแปร	134
6.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น	135
6.3 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง	136
6.4 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง	138
6.5 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ และภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่	143
6.6 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง	149

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Chamberlain, 1975)	9
2.2 แผนภูมิแสดงการจัดกลุ่มภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Hartmann, 1980)	11
2.3 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, 2531)	12
2.4 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2547)	13
2.5 แผนที่จังหวัดแพร่	15
2.6 แผนที่ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่	18
2.7 แผนที่ตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น	20
3.1 การแบ่งระดับเสียง 5 ระดับในการบรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์	70
3.2 การแบ่งระดับเสียงระดับกลางในการบรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์	70
4.1 สัญลักษณ์ต้นแบบของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	76
4.2 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 1 (คำเป็น)	78
4.3 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 2 (คำเป็น)	79
4.4 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 2 (คำตาย)	80
4.5 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 3 (คำเป็น)	82
4.6 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 3 (คำตาย)	83
4.7 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 4 (คำเป็น)	84
4.8 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 4 (คำตาย)	85
4.9 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 5 (คำเป็น)	86
4.10 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 5 (คำตาย)	87
4.11 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 6 (คำเป็น)	88
5.1 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นในตำบลบ้านถิ่น	100
5.2 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 1 (คำเป็น)	102
5.3 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 2 (คำเป็น)	103
5.4 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 2 (คำตาย)	103

5.5 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 3 (คำเป็น)	104
5.6 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 3 (คำตาย)	104
5.7 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 4 (คำเป็น)	105
5.8 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 4 (คำตาย)	105
5.9 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 5 (คำเป็น)	106
5.10 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือในตำบลพระหลวง	109
5.11 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 1 (คำเป็น)	110
5.12 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 1 (คำตาย)	110
5.13 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 2 (คำเป็น)	111
5.14 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 3 (คำเป็น)	112
5.15 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 3 (คำตาย)	112
5.16 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 4 (คำเป็น)	113
5.17 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 4 (คำตาย)	113
5.18 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 5 (คำเป็น)	114
5.19 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 6 (คำเป็น)	115
5.20 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 6 (คำตาย)	115
5.21 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นในบริบทคำพูดต่อเนื่อง	124
5.22 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นที่ปรากฏในคำเป็น บริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง	126
5.23 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นที่ปรากฏในคำตาย บริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง	126
5.24 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดต่อเนื่อง	127
5.25 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงที่ปรากฏในคำเป็น บริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง	129
5.26 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงที่ปรากฏในคำตาย บริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง	130
6.1 ผลการศึกษาสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวง ในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง	147

สารบัญพื้นที่

พื้นที่	หน้า
4.1 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 (คำเป็น)	78
4.2 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 (คำเป็น)	79
4.3 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 (คำตาย)	80
4.4 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 (คำเป็น)	82
4.5 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 (คำตาย)	83
4.6 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (คำเป็น)	84
4.7 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (คำตาย)	85
4.8 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 (คำเป็น)	86
4.9 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 (คำตาย)	87
4.10 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 (คำเป็น)	88

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาตระกูลไท (Tai language family) จัดเป็นภาษาที่สำคัญตระกูลหนึ่งในแถบภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีบริเวณครอบคลุมตั้งแต่ตอนใต้ของประเทศจีนลงมาทางใต้ถึงประเทศมาเลเซีย และทางทิศตะวันตกจากประเทศอินเดีย พม่า จนถึงทิศตะวันออกสุดคือ บริเวณเกาะไหหลำในประเทศจีนตอนใต้ (เพียว เจริญฉาย, 2551, น. 1) ด้วยเหตุนี้ ภาษาตระกูลไทจึงเป็นภาษาที่มีผู้พูดกระจายอยู่หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบไปด้วย 8 ประเทศ ได้แก่ ประเทศจีน ลาว กัมพูชา เวียดนาม อินเดีย พม่า มาเลเซีย รวมถึงไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีผู้พูดภาษาตระกูลดังกล่าวมากที่สุดเป็นจำนวนร้อยละ 94 ของประชากรในประเทศ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2547, น. 18) นอกจากนี้ ภาษาถิ่นตระกูลไทในประเทศไทยสามารถแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ออกเป็น 4 ภาษาถิ่นใหญ่ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นเหนือ (วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, 2556, น. 1; สมทรง บุรุษพัฒน์, 2543, น. 27)

ภาษาไทยถิ่นเหนือ (Northern Thai dialect) หรือที่เรียกว่า ภาษาล้านนา หรือภาษาคำเมือง เป็นภาษาหนึ่งในกลุ่มตะวันออกเฉียงใต้ (the Southwestern group) ตามการแบ่งของ Li (1959, pp. 15-21) ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาหนึ่งที่ใช้พูดกันในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง แม่ฮ่องสอน และบางอำเภอในจังหวัดตาก สุโขทัย และอุดรดิตถ์ ภาษาตระกูลดังกล่าวจัดเป็นภาษาวรรณยุกต์ (tonal language) ซึ่งเป็นภาษาที่ระดับเสียงสูงต่ำมีนัยสำคัญทางสัทวิทยา กล่าวคือ ระดับเสียงสูงต่ำประจำคำที่ทำให้ความหมายของคำต่างกัน (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ, 2554, น. 120; วิไลลักษณ์ จุฑาหะวงศ์, 2544, น. 1) ดังนั้นสิ่งที่สำคัญสำหรับการศึกษารากภาษาถิ่น คือ เสียงวรรณยุกต์นับได้ว่าเสียงวรรณยุกต์แสดงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่น ดังที่ เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2532, น. 1) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาถิ่นใดไม่มีระบบเสียงวรรณยุกต์ ภาษาถิ่นนั้นก็ไม่จัดเป็นภาษาถิ่นตระกูลไท

จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วย 8 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองแพร่ อำเภอสองแคว อำเภอวังชิ้น อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสูงเม่น อำเภอเด่นชัย อำเภอลอง และอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดลำปาง น่าน พะเยา และอุดรดิตถ์ ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดแพร่ใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือในการติดต่อสื่อสารซึ่งมีลักษณะทั่วไปเหมือนกับภาษาไทยถิ่นเหนือในเขตภาคเหนือ (กรรณิการ์ วัฒนเกษม, 2534, น. 7)

อย่างไรก็ดี ในการเก็บข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่าจังหวัดแพร่มีผู้พูดภาษาตระกูลไทกลุ่มอื่นๆ ปะปนอยู่ ได้แก่ ภาษาไทยลื้อ ภาษาไทยยอง และภาษาไทยพวน แสดงให้เห็นว่าจังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางภาษาและน่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าผลงานที่ผ่านมาจะมีผู้ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ไว้บ้างคือ งานของ พิศศรี แจ้งไพร (2520) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “หน่วยเสียงภาษาแพร่” งานของ Gardner (1996) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “A tonal study of Kammuang in Nan and Phrae” และงานของ Chommanad Intajamornrak (2013) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Language contact: challenging in diversity” แต่งานวิจัยทั้งสามฉบับดังกล่าวก็เป็นการศึกษาเพียงเฉพาะจุดเท่านั้น จากการสำรวจการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยใดที่ศึกษาอย่างครอบคลุมในทุกอำเภอของจังหวัดแพร่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาและเปรียบเทียบว่า เสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ทั้ง 8 อำเภอนั้นมีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร โดยผู้วิจัยใช้เสียงวรรณยุกต์และสัญลักษณ์เป็นเกณฑ์ในการศึกษา

นอกจากนี้ ในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงมีความเป็นมาที่น่าสนใจ กล่าวคือ ตำบลทั้งสองดังกล่าวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อเหมือนกัน เพียงแต่อพยพมาจากต่างถิ่นกัน ตลอดจนยังพบข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผู้บอกภาษาดำบลบ้านถิ่นที่เรียกตัวเองว่า “ไทยลื้อ” ปรากฏการใช้ภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ขณะที่ผู้บอกภาษาดำบลพระหลวงที่เรียกตัวเองว่า “ไทยลื้อ” นั้น ปรากฏลักษณะภาษาที่คล้ายกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสองตำบลดังกล่าว และมุ่งเน้นหาคำตอบว่าตำบลทั้งสองมีการใช้ภาษาตระกูลไทถิ่นใดและเป็นภาษาถิ่นเดียวกันหรือไม่

ดังที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาถิ่นที่กำลังจะสูญหายและลดน้อยลง ซึ่งอาจเกิดจากการขยายประชากรของคนในท้องถิ่นปะปนกับภาษาไทยถิ่นกลาง หรือ ภาษาไทยมาตรฐานที่เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทต่อภาษาถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในทุกอำเภอของจังหวัดแพร่ เพื่อให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจเรื่องเสียงวรรณยุกต์ในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่โดยเก็บข้อมูลจากทุกอำเภอ รวมทั้งสิ้น 8 อำเภอ

2. วิเคราะห์และเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นของทุกอำเภอในจังหวัดแพร่ ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

1.3 สมมติฐาน

1. ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ทั้ง 8 อำเภอจะมีการแปรเปลี่ยนสัทลักษณะไปจากระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ซึ่งเคยมีการศึกษามาแล้ว

2. ภาษาไทยลื้อของตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงจะได้รับอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ซึ่งส่งผลทำให้ระบบวรรณยุกต์ของทั้งสองตำบลมีการแปรและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ จากรายการคำเดียวสำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นของเกดนี (Gedney, 1972) ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 8 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองแพร่ อำเภอสูงเม่น อำเภอร้องกวาง อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสอง อำเภอเด่นชัย อำเภอลอง และอำเภอวังชิ้น

2. ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงจากรายการคำเดียวสำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นของเกดนี (Gedney, 1972) รวมทั้งเก็บข้อมูลจากบริบทคำพูดต่อเนื่อง

3. วิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ จำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จากการฟังโดยใช้กล่องเสียงวรรณยุกต์เกดนีเป็นเครื่องมือในการศึกษา ตลอดจนใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) เวอร์ชัน 5.3.56 เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความแม่นยำ

4. วิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จากค่าความถี่มูลฐาน (fundamental frequency หรือ F0) และแปลงค่าความถี่มูลฐานเป็นค่าเซมิโทน (semitone หรือ ST) เท่านั้น

1.5 นิยามศัพท์ สัญลักษณ์ และคำย่อที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

1.5.1 นิยามศัพท์

1. ไท¹ (Tai หรือ Tai language family) คือ คำที่ใช้เรียกชนชาติและภาษาของชนชาติไทถิ่นต่างๆ ที่พูดอยู่นอกประเทศไทย ซึ่งมีชื่อเรียกและรูปแบบการเขียน 2 รูปแบบ ได้แก่ “ไต” และ “ไท” โดยในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า “ไท” แทนคำเรียกชนชาติและภาษาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นทั้งหมด

2. ไทย (Thai) คือ คำที่ใช้เรียกชนชาติและภาษาของชนชาติไทถิ่นต่างๆ ที่พูดอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ภาษาถิ่นใหญ่ๆ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นเหนือ

3. ภาษาไทยถิ่น (Tai dialect) คือ ภาษาตระกูลไทที่ใช้พูดในจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และภาษาไทยลื้อเท่านั้น²

4. ภาษาไทลื้อ (Lue language) คือ ภาษาของกลุ่มชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสิบสองปันนา³ ประเทศจีน รวมทั้งเป็นภาษาถิ่นหนึ่งที่ใช้พูดกันในเขตภาคเหนือของประเทศไทยปัจจุบัน ซึ่งมีชื่อเรียกและรูปแบบการเขียนอย่างหลากหลาย เช่น ภาษาไตลื้อ ภาษาไทลื้อ ภาษาลื้อ และภาษาไทยลื้อ โดยในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า “ภาษาไทลื้อ” แทนชื่อภาษาถิ่นดังกล่าวที่ใช้พูดกันนอกประเทศไทย และคำว่า “ภาษาไทยลื้อ” แทนชื่อภาษาถิ่นดังกล่าวที่ใช้พูดในประเทศไทย

5. ภาษาไทยยอง (Yong language) คือ ภาษาของกลุ่มชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองยอง ประเทศพม่า รวมทั้งเป็นภาษาถิ่นหนึ่งที่ใช้พูดกันในเขตภาคเหนือของประเทศไทยปัจจุบัน ซึ่งมีชื่อเรียกและรูปแบบการเขียนอย่างหลากหลาย เช่น ภาษาไตยอง ภาษาไทยยอง ภาษายอง และภาษาไทยยอง โดยในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า “ภาษาไทยยอง” แทนชื่อภาษาถิ่นดังกล่าวที่ใช้พูดกันนอกประเทศไทย และคำว่า “ภาษาไทยยอง” แทนชื่อภาษาถิ่นดังกล่าวที่ใช้พูดในประเทศไทย

¹ ผู้วิจัยได้นำนิยามศัพท์ของคำว่า “ไท” และ “ไทย” มาจากงานวิจัยของสุริยา รัตนกุล (2551, น. 15-45)

² ภาษาไทยถิ่นที่ใช้พูดในจังหวัดแพร่ประกอบด้วย ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อ ภาษาไทยยอง และภาษาไทยพวน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าภาษาไทยลื้อที่พูดในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงปรากฏหลักฐานที่แสดงว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อของทั้งสองตำบลอพยพมาจากพื้นที่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาษาไทยลื้อทั้งสองตำบลดังกล่าวเพิ่มเติมจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ โดยไม่นำภาษาตระกูลไทอื่นๆ ที่ใช้พูดในจังหวัดแพร่มาศึกษา

³ “สิบสองปันนา” หรือ “สิบสองปันนา” เป็นชื่อรวมเรียกบริเวณอาณาเขต อันเป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทลื้อทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 12 หัวเมืองที่ตั้งอยู่ทางใต้สุดของมณฑลยูนนาน ประเทศจีน (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2498, น. 26-28) ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “สิบสองปันนา” ในงานวิจัยฉบับนี้

6. คำพูดเดี่ยว (citation form) คือ คำหนึ่งพยางค์ที่ออกเสียงโดดๆ และมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง

7. คำพูดต่อเนื่อง (connected speech) คือ คำหนึ่งพยางค์ที่ได้จากการพูดข้อความต่อเนื่องอย่างเป็นธรรมชาติ

8. กล่องวรรณยุกต์ (tone box) คือ เครื่องมือสำคัญที่ใช้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ภาษาถิ่น กล่องวรรณยุกต์ ประกอบด้วย แนวนอนและแนวตั้งรวม 20 ช่อง แนวนอนแสดงเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ คอลัมน์ A B C DL และ DS ดังนี้

คอลัมน์ A บรรจุคำศัพท์พยางค์เป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

คอลัมน์ B บรรจุคำศัพท์พยางค์เป็นที่ใช้รูปวรรณยุกต์เอกกำกับ

คอลัมน์ C บรรจุคำศัพท์พยางค์เป็นที่ใช้รูปวรรณยุกต์โทกำกับ

คอลัมน์ DL บรรจุคำศัพท์พยางค์ตายสระเสียงยาว

คอลัมน์ DS บรรจุคำศัพท์พยางค์ตายสระเสียงสั้น

ส่วนแนวตั้งแสดงการแบ่งเสียงของพยัญชนะต้น ได้แก่ แถว 1 2 3 4 ดังนี้

แถวที่ 1 คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง (ข ข ฦ ฐ ฏ ฝ ศ ษ ส ห) หรืออักษรต่ำที่มี ห นำในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน และมีลักษณะสัทศาสตร์ในภาษาไทยดั้งเดิมเป็นพยัญชนะไม่ก้องที่มีกลุ่มลม (voiceless aspirated) หรือเสียงเสียดแทรก (fricative) คือ /*p^h, *t^h, *k^h, *c^h, *f, *s, *h, *hm, *hn, *hl, *hr, *hw/

แถวที่ 2 คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง (ป ต จ ก) ในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน และมีลักษณะสัทศาสตร์ในภาษาไทยดั้งเดิมเป็นพยัญชนะไม่ก้องที่ไม่มีกลุ่มลม (voiceless unaspirated) คือ /*p, *t, *k, *c/

แถวที่ 3 คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง (บ ด อ) ในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน และมีลักษณะสัทศาสตร์ในภาษาไทยดั้งเดิมเป็นพยัญชนะช่องเส้นเสียง (pre-glottalized) คือ /*ʔb, *ʔd, *ʔ/

แถวที่ 4 คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ (ค ฌ ง ช ฦ ย ร ฤ ล ฦ ว ศ ษ ส ู ฺ ฻ ฼ ฾ ฿) ในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน และมีลักษณะสัทศาสตร์ในภาษาไทยดั้งเดิมเป็นพยัญชนะก้อง (voiced) คือ /*b, *d, *m, *n, *ŋ, *ɲ, *w, *l, *r, *j/

9. ค่าความถี่มูลฐาน (fundamental frequency หรือ F0) คือ ลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ซึ่งเป็นอัตราการสั่นของเส้นเสียงในทางสรีรศาสตร์ ความถี่มูลฐานมีหน่วยเป็นรอบต่อวินาที หรือ เฮิรตซ์ (Hertz หรือ HZ)

10. ค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ย (average fundamental frequency หรือ average F0) คือ ค่าเฉลี่ยของค่าความถี่มูลฐานของแต่ละหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำ

11. เซมิโตน (semitone หรือ ST) เป็นวิธีการปรับค่าความถี่มูลฐานโดยแปลงค่าเฮิร์ตซ์เป็นค่าเซมิโตนเพื่อลดความแตกต่างอันเนื่องมาจากผู้พูดที่ต่างเพศ ต่างวัย และเพื่อช่วยแสดงทิศทางการขึ้นลงของเสียงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

12. การสัมผัสภาษา (language contact) คือ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษา โดยกระบวนการสัมผัสภาษามักปรากฏในสังคมที่ผู้รู้สองภาษาหรือหลายภาษาใช้สลับกันและปะปนกัน จึงส่งผลให้ภาษามีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548, น. 92)

1.5.2 สัญลักษณ์

1. สัญลักษณ์	=	หมายถึง	เป็นเสียงเดียวกับ
2. สัญลักษณ์	≠	หมายถึง	ไม่เป็นเสียงเดียวกับ
3. สัญลักษณ์	[]	หมายถึง	สัญลักษณ์ของเสียง

วรรณยุกต์ เช่น [42] สัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก หรือ [33] สัญลักษณ์เป็นเสียงกลางระดับ

4. ตัวเลข 1-5 ที่ใช้ในการบรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์

1	หมายถึง	เสียงต่ำ
2	หมายถึง	เสียงกลางค่อนข้างต่ำ
3	หมายถึง	เสียงกลาง
4	หมายถึง	เสียงกลางค่อนข้างสูง
5	หมายถึง	เสียงสูง

1.5.3 คำย่อ

ว. ย่อมาจาก วรรณยุกต์ เช่น ว. 1 หมายถึง วรรณยุกต์ที่ 1

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงระบบวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่
2. เพื่อทำให้ทราบถึงแนวโน้มของการแปรเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่

- ต่อไป
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในประเด็นอื่นหรือกลุ่มตัวอย่างอื่น
 4. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเผยแพร่ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่ต่อไป



บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อหลักในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 5 หัวข้อ คือ

- 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไท
- 2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดแพร่
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงและคำของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่
- 2.4 ประวัติและภูมิหลังของคนไทยลื้อและคนไทยยอง และ 2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อและไทยยอง⁴ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไท

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไท ผู้วิจัยพบว่า มีนักภาษาศาสตร์ได้จัดแบ่งภาษาตระกูลไทไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

Li (1959, pp. 15-21) ได้แบ่งภาษาตระกูลไทโดยศึกษาจากลักษณะการกระจายของ ศัพท์ ลักษณะของการกระจายของเสียงบางประเภทที่ปรากฏในคำศัพท์ และวิวัฒนาการเสียงของ ภาษาไทถิ่นบางกลุ่ม ผลของการศึกษาสามารถแบ่งภาษาตระกูลไทออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

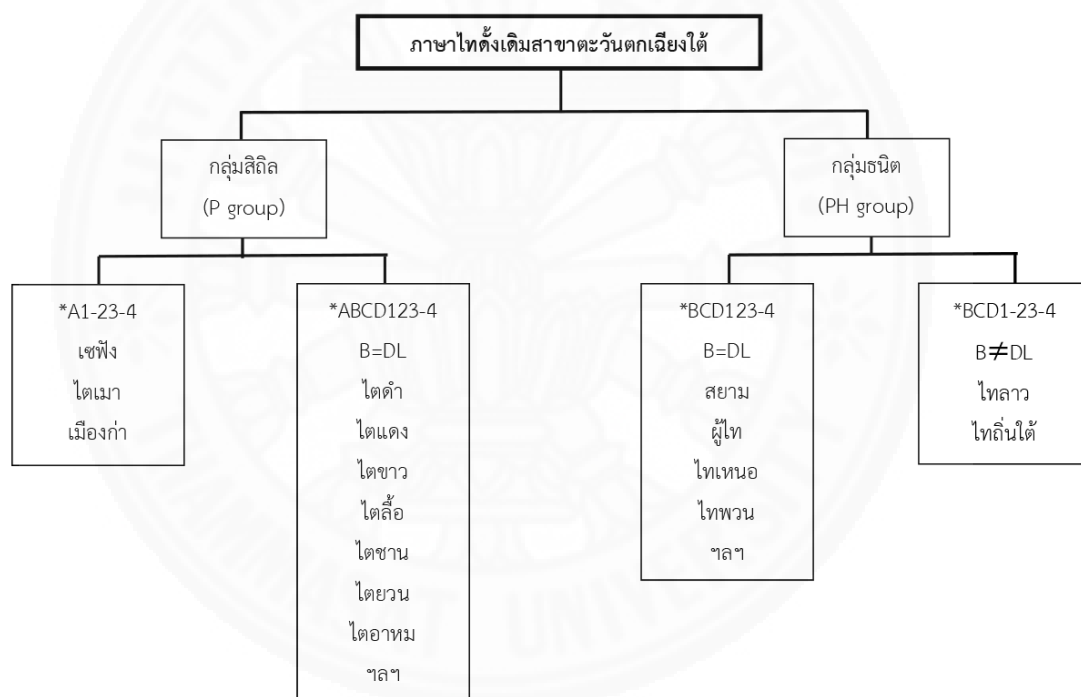
- 1) ภาษาไทกลุ่มเหนือ (Northern Tai group) ได้แก่ ภาษาจ๋ม-มิง ภาษาเขียน-เขียง ภาษาเซ-เฮง ภาษาสิง-ยูน ภาษาซูลิน ภาษาเทียน-เซา และภาษาโป-อ้าย
- 2) ภาษาไทกลุ่มกลาง (Central Tai group) ได้แก่ ภาษาไต ภาษาไท่ ภาษาไท่ ภาษาหนุง ภาษาหลุง-เซา ภาษาเทียน และภาษาขุ่น-ซุน
- 3) ภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern Tai group) ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาไทดำ ภาษาลื้อ ภาษาไทขาว และภาษาอาหม

นอกจากนี้ Brown (1965, pp. 88-93) ได้ศึกษาภาษาถิ่นตระกูลไท กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตามการแบ่งของ Li (1959) โดยศึกษาจากภาษาถิ่นที่มีผู้พูดอาศัยอยู่ใน ประเทศไทย และอาศัยเกณฑ์ภูมิศาสตร์ของประเทศไทยในการจัดแบ่ง ผลการศึกษาสามารถแบ่ง ภาษาถิ่นตระกูลไทออกเป็น 7 ถิ่น คือ 1) ภาษาไทยใหญ่ (Shan) 2) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (Northern Thai) 3) ภาษาไทยพนวน (Phuan) 4) ภาษาไทยกลาง (Central Thai) 5) ภาษาผู้ไท (Phu Thai)

⁴ ในหัวข้อดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อและไทยยอง ทั้งในและนอกประเทศไทย

6) ภาษาลาว หรือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน (Lao) และ 7) ภาษาไทยถิ่นใต้ (Southern Thai) ซึ่งแต่ละภาษาสามารถแบ่งออกเป็นภาษาย่อยๆ ได้อีกหลากหลายถิ่น⁵

นอกจาก Brown (1965) ที่ได้ศึกษาภาษาตระกูลไทด้วยเกณฑ์ภูมิศาสตร์ เพื่อแบ่งภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้แล้ว Chamberlain (1975, pp. 49-66) ยังได้แบ่งกลุ่มภาษาตระกูลไทตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern group) โดยใช้เกณฑ์เสียงปฏิกิริยาของพยัญชนะต้นไม่มีลม (unaspirated) และพยัญชนะต้นมีลม (aspirated) สามารถแบ่งภาษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสิลิล (P group) และ 2) กลุ่มชนิต (PH group) ซึ่ง Chamberlain (1975) แบ่งตามลักษณะการกลายเสียงของพยัญชนะดั้งเดิมเป็นเสียงกัก-ก้อง กลายเป็นเสียงกัก-ไม่ก้อง-ไม่มีลม และเสียงกัก-ไม่ก้อง-มีลม สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้

ดัดแปลงจาก Chamberlain (1975, p. 50)

Hartmann (1980, pp. 74-78) แบ่งกลุ่มภาษาไทยตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern group) โดยใช้เกณฑ์การแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์จากภาษาไทดั้งเดิม

⁵ สำหรับภาษาย่อยของภาษาไทยถิ่นเหนือสามารถดูรายละเอียดในหัวข้อที่ 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงและคำของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

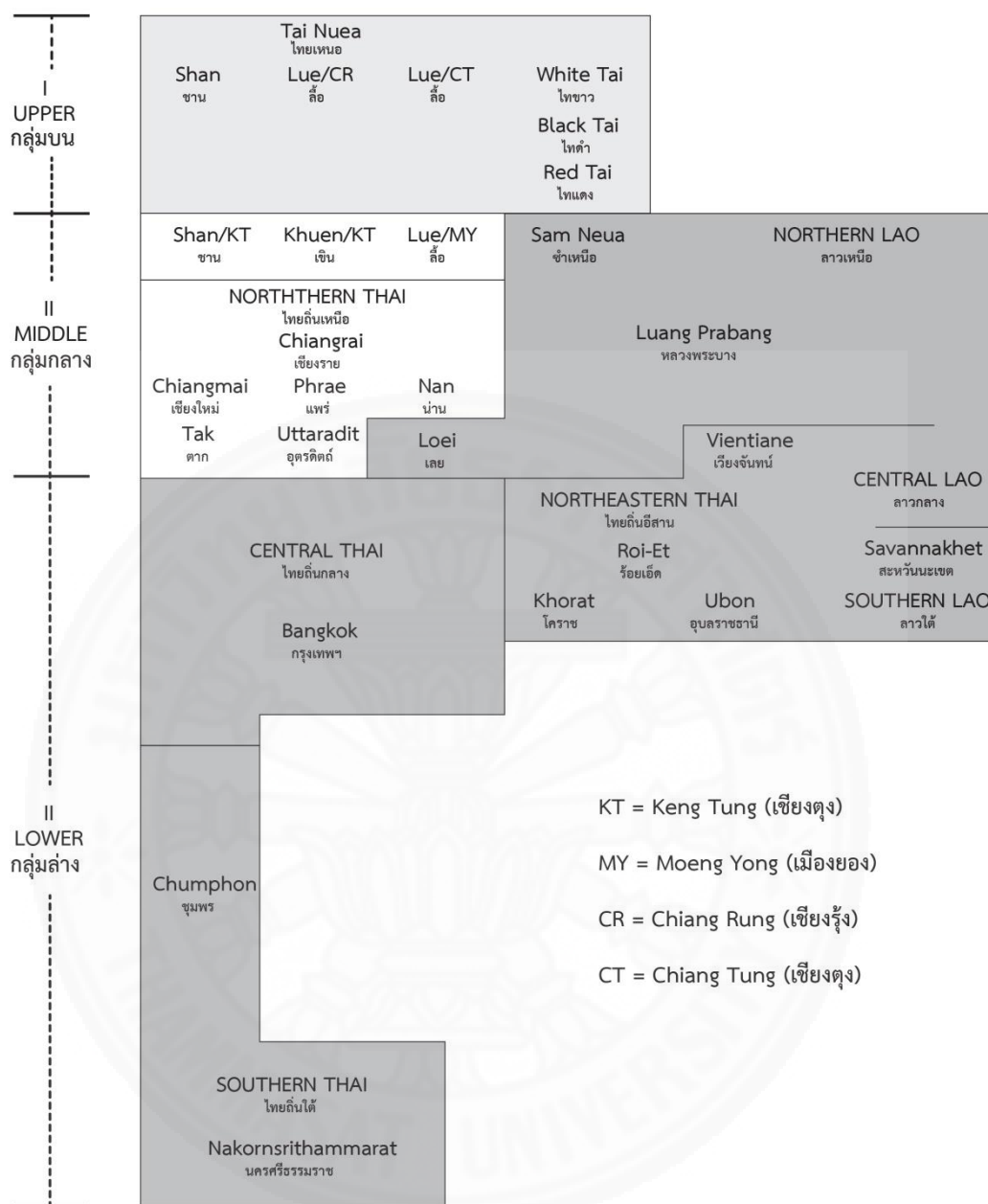
พบการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ แบบ 2 (bipartition) และ 3 ทาง (tripartition) ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นสามารถแบ่งกลุ่มภาษาตระกูลไทตะวันตกเฉียงใต้ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนบน (upper Southwestern Tai) เป็นกลุ่มที่มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ออกเป็น 2 ทาง (A123-4) ที่มีการรวมเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงไม่ก้องมีลม เสียงไม่ก้องไม่มีลม และเสียงกักที่ช่องเส้นเสียงไว้ในกลุ่มเดียวกัน ได้แก่ ภาษาไทแดง ไทดำ ไทขาว ลื้อเชียงตุง ลื้อเชียงรุ่ง และชาน (ตอนเหนือ)

2) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนกลาง (middle Southwestern Tai) เป็นกลุ่มที่มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ออกเป็น 2 ทาง (A12-34) ที่มีการรวมเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงไม่ก้องมีลมและเสียงไม่ก้องไม่มีลมไว้ในกลุ่มเดียวกัน ได้แก่ ภาษาชานเชียงตุง จีนเชียงตุง ลื้อเมืองยอง ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ พะเยา และตาก

3) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่าง (lower Southwestern Tai) เป็นกลุ่มที่มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ออกเป็น 3 ทาง (A1-23-4) ที่มีการแบ่งพยัญชนะต้นดั้งเดิมเป็น 3 แบบ คือ 3.1) เสียงไม่ก้องมีลม 3.2) เสียงไม่ก้องไม่มีลมและเสียงกักที่ช่องเส้นเสียง และ 3.3) เสียงก้อง ได้แก่ ภาษาถิ่นหลวงพระบาง เลย เวียงจันทน์ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช กรุงเทพฯ และชุมพร

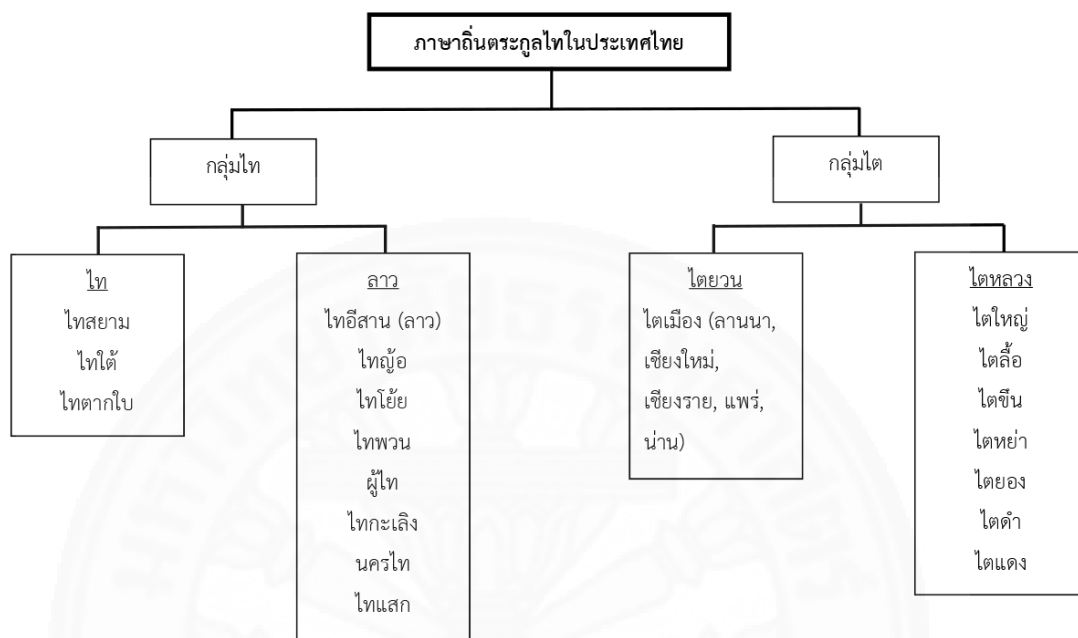
ผลการวิจัยสามารถแบ่งภาษาไทตะวันตกเฉียงใต้ออกเป็น 3 กลุ่ม สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2.2



ภาพที่ 2.2 แผนภูมิแสดงการจัดกลุ่มภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้
ดัดแปลงจาก Hartmann (1980, p. 86)

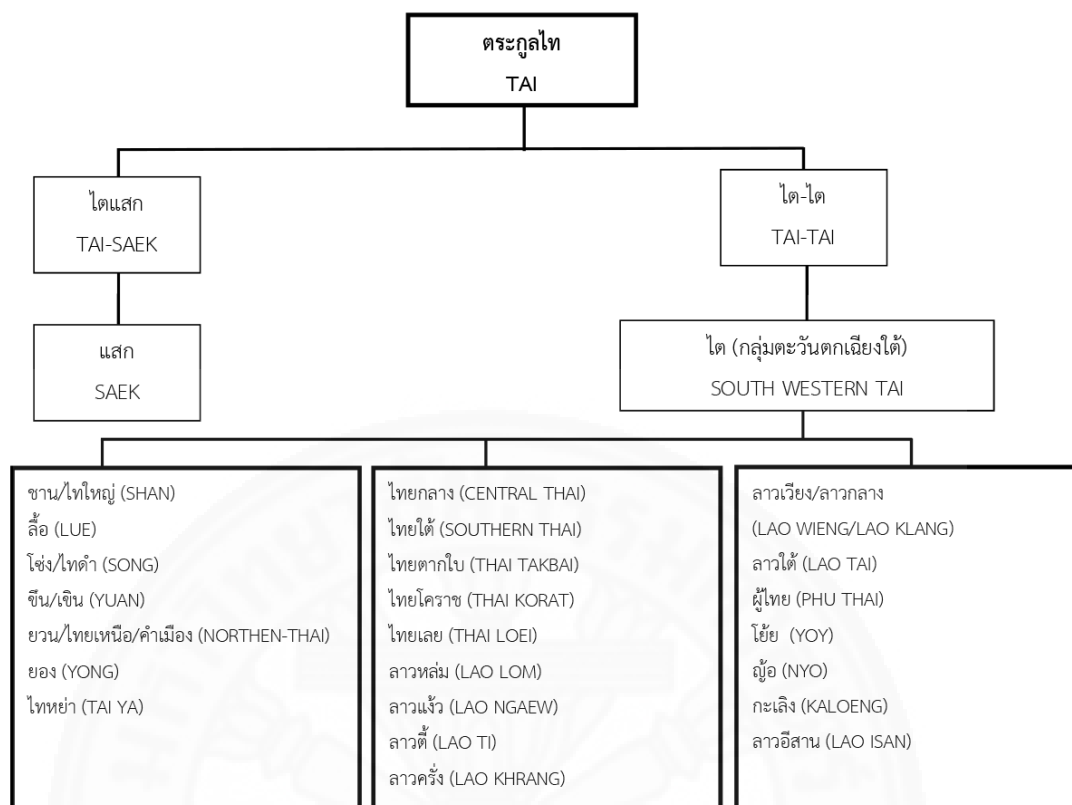
ส่วน เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย (2531, น. 1) กล่าวไว้ว่า ภาษาตระกูลไท หรือ คำไต (Tai or Kam Tai family) จัดเป็นภาษาตระกูลใหญ่และมีความสำคัญตระกูลหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีผู้ใช้ในบริเวณกว้างถึง 8 ประเทศด้วยกัน ประกอบด้วย ประเทศจีน พม่า อินเดีย เวียดนาม กัมพูชา ลาว ไทย และมาเลเซีย ทั้งนี้ เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย (2531) ได้จัดกลุ่มภาษาตระกูลไทจากคำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นเสียงหยุด (stops) ระหว่างเสียงรณิตและสัท

ในการแบ่งกลุ่มภาษาตระกูลไทที่ใช้ในประเทศไทย ผลการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มไทและกลุ่มไต สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2.3



ภาพที่ 2.3 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้
ดัดแปลงจากเรื่องเดช ปันเขียนชัย (2531, น. 117)

งานวิจัยฉบับล่าสุดที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทในเรื่อง “แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย” ของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547, น. 18-19) ได้ศึกษารวบรวมภาษาที่พูดในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทยโดยมีวิธีการเก็บข้อมูล 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) แบบสอบถาม 2) จัดทำฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ทางด้านภาษาและชาติพันธุ์ในระดับประเทศ และ 3) เผยแพร่ข้อมูลในรูปของแผนที่แสดงการกระจายของภาษาต่างๆ โดยใช้โปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ผลของการวิจัยพบว่า กลุ่มภาษาต่างๆ ในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 60 กลุ่ม ซึ่งจัดอยู่ในภาษา 5 ตระกูลสำคัญของภาษาในเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ 1) ตระกูลไท 2) ตระกูลออสโตรเอเชียติก (มอญ-เขมร) 3) ตระกูลจีน-ทิเบต 4) ตระกูลออสโตรนีเซียน และ 5) ตระกูลม้ง-เยียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ภาษาตระกูลไท (Tai language family) เป็นภาษาพูดของคนส่วนใหญ่ และเป็นกลุ่มภาษาที่มีการกระจายไปในส่วนต่างๆ ทั่วประเทศ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547) สรุปภาษาตระกูลไทจากการศึกษาดังกล่าวได้ดังภาพที่ 2.4



ภาพที่ 2.4 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้
ดัดแปลงจากสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547, น. 19)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไททั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาษาตระกูลไทจัดอยู่ในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้โดยการแบ่งของ Li (1959) ตลอดจนเป็นภาษาตระกูลหนึ่งที่มีความสำคัญในประเทศไทย กล่าวคือ ภาษาดังกล่าวเป็นภาษาที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนร้อยละ 94 ของประชากรในประเทศ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2547, น. 18) นอกจากนี้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ (Northern Thai dialect) เป็นภาษาที่ใช้ในบริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย และจัดเป็นภาษาหนึ่งในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตามการแบ่งของ Li (1959) เช่นกัน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547, น. 134-148) พบว่า จังหวัดแพร่มีความหลากหลายของภาษาถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยยอง ภาษาไทยพวน ภาษาอึมปี ภาษามลาบรี เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในเขตภาคเหนือของประเทศไทยปัจจุบันเป็นดินแดนที่มีความซับซ้อนของภาษาและชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก

2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดแพร่

1) ประวัติและความเป็นมา

เมืองแพร่เป็นเมืองโบราณที่สร้างมาช้านานแล้วตั้งแต่อดีตกาล แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นสมัยใดและใครเป็นผู้สร้าง ทั้งนี้ เมืองแพร่ไม่มีประวัติของตนเอง จารึกไว้ที่ใดๆ โดยเฉพาะนอกจากในตำนานพงศาวดารและจารึกของเมืองอื่นบ้างเล็กน้อย จากหลักฐานตำนานเมืองเหนือพงศาวดารโยนกและศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงปรากฏว่า เมืองแพร่น่าจะมีการสร้างยุคเดียวกันกับสุโขทัย เชียงใหม่ ลำพูน พะเยา และน่าน อย่างไรก็ตาม เมืองแพร่ยังมีชื่อเรียกอย่างหลากหลาย เช่น ในตำนานเมืองเหนือเรียกว่า “พลนคร” หรือ “เมืองพล” ในสมัยขอมเรืองอำนาจ เรียกว่า “โกศยนคร” หรือ “นครโกศย” และในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงเรียกว่า “เมืองพล” จนกระทั่งกลายเสียงเป็น “แพร่” หรือ คนเมืองนิยมเรียกว่า “แป้” ซึ่งเป็นชื่อเรียกจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานจังหวัดแพร่, 2557)

2) ที่ตั้ง

จังหวัดแพร่เป็นหนึ่งในสิบเจ็ดจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งเหนือที่ 14.70 ถึง 18.44 องศา กับเส้นแวงที่ 99.58 ถึง 100.32 องศา อยู่สูงกว่าระดับทะเลประมาณ 155 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงหมายเลข 11 และ 101 ประมาณ 551 กิโลเมตร และทางรถไฟ 550 กิโลเมตร (ถึงสถานีรถไฟเด่นชัย) มีเนื้อที่ประมาณ 6,538.59 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,086,625 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้แก่

ทิศเหนือ	เขตอำเภอสองและอำเภอร้องกวาง ติดต่อกับจังหวัดลำปาง น่าน และพะเยา
ทิศใต้	เขตอำเภอเด่นชัยและอำเภอวังชิ้น ติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์และสุโขทัย
ทิศตะวันออก	เขตอำเภอเมืองแพร่และอำเภอร้องกวาง ติดต่อกับจังหวัดน่าน และอุตรดิตถ์
ทิศตะวันตก	เขตอำเภอลองและอำเภอวังชิ้น ติดต่อกับจังหวัดลำปาง



ภาพที่ 2.5 แผนที่จังหวัดแพร่ ดัดแปลงจาก สำนักงานจังหวัดแพร่ (2557)

3) ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่จังหวัดแพร่ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้ง 4 ทิศ พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 เป็นภูเขาที่มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 20 โดยลาดเอียงไปทางทิศใต้ตามแนวไหลของแม่น้ำยม คล้ายกันกระเพาะ พื้นที่ราบของจังหวัดจะอยู่ระหว่างหุบเขามีสอง 2 แปลงใหญ่ คือ ที่ราบบริเวณพื้นที่อำเภอร้องกวาง อำเภอเมืองแพร่ อำเภอสูงเม่น และอำเภอเด่นชัย และอีกแปลงหนึ่งคือ บริเวณอำเภอลองและอำเภอวังชิ้น แม่น้ำยมเป็นลำน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา

4) จำนวนประชากรและการประกอบอาชีพ

จังหวัดแพร่มีจำนวนประชากรทั้งหมด 456,318 คน ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดประกอบอาชีพการเกษตรและการประมง นอกจากนี้ ประชากรบางส่วนยังประกอบวิชาชีพด้านเทคนิคสาขาต่างๆ ได้แก่ ผู้จัดการ ผู้ปฏิบัติกฎหมาย และข้าราชการระดับอาวุโส เป็นต้น รวมทั้งอาชีพพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขายและการให้บริการ

5) เขตการปกครอง

จังหวัดแพร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 78 ตำบล 708 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังต่อไปนี้

- | | |
|-------------------|---------------------|
| 1) อำเภอเมืองแพร่ | 2) อำเภอเด่นชัย |
| 3) อำเภอร้องกวาง | 4) อำเภอสอง |
| 5) อำเภอลอง | 6) อำเภอวังชิ้น |
| 7) อำเภอสูงเม่น | 8) อำเภอหนองม่วงไข่ |

ในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงมีความเป็นมาที่น่าสนใจ กล่าวคือ ตำบลทั้งสองดังกล่าวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อเหมือนกัน เพียงแต่อพยพมาจากต่างพื้นที่กัน ตลอดจนพื้นที่ของทั้งสองตำบลตั้งอยู่ในอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกันและมีระยะห่าง 16 กิโลเมตร ดังรายละเอียดที่จะกล่าวไว้ในหัวข้อ 2.2.1 รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ และ 2.2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น จากการเก็บข้อมูลภาคสนามยังพบข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผู้บอกภาษาตำบลบ้านถิ่นที่เรียกตัวเองว่า “ไทยลื้อ” ปรากฏการใช้ภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ขณะที่ผู้บอกภาษาตำบลพระหลวงที่เรียกตัวเองว่า “ไทยลื้อ” นั้น มีลักษณะภาษาที่คล้ายกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสองตำบลดังกล่าว และมุ่งเน้นหาคำตอบว่าตำบลทั้งสองมีการใช้ภาษาตระกูลไทถิ่นใดและเป็นภาษาถิ่นเดียวกันหรือไม่ ในงานวิจัยนี้ต่อไป

2.2.1 รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่

1) ประวัติและความเป็นมา

ตำบลบ้านถิ่นเป็นหนึ่งในสี่ตำบลของอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่มีความเป็นมาที่น่าสนใจกล่าวคือ ชาวบ้านถิ่นดั้งเดิมได้สันนิษฐานว่า ตนเป็นชนชาติไทลื้อที่อพยพมาจากเมืองสิบสองพินนาซึ่งอยู่ในจีนแผ่นดินใหญ่ปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ตำบลบ้านถิ่นไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนของการอพยพมาของชาวไทลื้อ แม้ว่าไม่มีหลักฐานของการอพยพมาที่

ชัดเจน เป็นที่น่าสังเกตว่า ตำบลบ้านถิ่นปรากฏหลักฐานทางภาษาที่มีสำเนียงแตกต่างกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะการแต่งกาย และฝีมือทางด้านหัตถกรรมทอผ้าที่สอดคล้องกับชาวไทยลื้อในประเทศไทยและภูมิภาคอื่นๆ (เทศบาลบ้านถิ่น, 2556, น. 7)

2) ที่ตั้ง

ตำบลบ้านถิ่น ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองแพร่ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 7 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ทางด้านตะวันออกเป็นภูเขาสูง มีพื้นที่ทั้งหมด 17,230 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,768.75 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลร่องฟองและตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่
จังหวัดแพร่	
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลสวนเขื่อนและตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่
จังหวัดแพร่	
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลร่องฟองและตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่
จังหวัดแพร่	



ภาพที่ 2.6 แผนที่ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ ดัดแปลงจาก Google map (2016)

3) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพทั่วไปของตำบลบ้านถิ่น เป็นพื้นที่ราบเหมาะแก่การทำเกษตร มีพื้นที่ทางการเกษตรประมาณ 10,388 ไร่ แบ่งออกเป็นทุ่งนา สวนมะขามหวาน สวนมะม่วง สวนแก้วมังกร สวนลำไย และสวนสัก

4) จำนวนประชากรและการประกอบอาชีพ

ตำบลบ้านถิ่นมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 6,675 คน ประชากรในตำบลบ้านถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่นาเป็นหลัก รวมทั้งอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวและอาชีพค้าขาย

5) เขตการปกครอง

ตำบลบ้านถิ่นมีรูปแบบการปกครองแบบท้องถิ่นในรูปแบบของการบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบของตำบลบ้านถิ่น มีจำนวน 11 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

- | | |
|----------------------------|----------------------------|
| 1) หมู่ที่ 1 บ้านถิ่นใน | 2) หมู่ที่ 2 บ้านถิ่นนอก |
| 3) หมู่ที่ 3 บ้านถิ่น | 4) หมู่ที่ 4 บ้านโป่งศรี |
| 5) หมู่ที่ 5 บ้านถิ่น | 6) หมู่ที่ 6 บ้านโป่งศรี |
| 7) หมู่ที่ 7 บ้านทุ่งโอภาส | 8) หมู่ที่ 8 บ้านถิ่น |
| 9) หมู่ที่ 9 บ้านถิ่น | 10) หมู่ที่ 10 บ้านโป่งศรี |

2.2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น

1) ประวัติและความเป็นมา

ตำบลพระหลวงเป็นหนึ่งในสิบสองตำบลของอำเภอสูงเม่น ที่มีความเป็นมาที่น่าสนใจ กล่าวคือ ประชากรดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในตำบลพระหลวงนั้นได้อพยพมาจากเชียงแสน เมื่อ พ.ศ. 2330 ตามที่ได้ระบุไว้ในตำนานวัดพระหลวง ซึ่งคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านดังกล่าวจะมีสำเนียงการพูดแบบไทยลื้อเชียงแสน (โครงการวัฒนธรรมสายใยในชุมชนตำบลพระหลวง, 2555)

2) ที่ตั้ง

ตำบลพระหลวงตั้งอยู่ในเขตอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอ ห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงเม่น 2.2 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดแพร่ประมาณ 8.5 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 7.16 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,475 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลสบสาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลบ้านปง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่



ภาพที่ 2.7 ตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น ดัดแปลงจาก Google map (2016)

3) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพทั่วไปของตำบลพระหลวง ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีภูเขาล้อมรอบทางทิศตะวันตกและตะวันออก มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำยม ลำน้ำแม่ฆาน และลำน้ำแม่สาบ ซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตรและประมง

4) จำนวนประชากรและการประกอบอาชีพ

ตำบลพระหลวงมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 4,232 คน ประชากรในตำบลพระหลวงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ทำนา และทำสวนเป็นหลัก รวมทั้งประกอบอาชีพเสริมได้แก่ ทำเกษตรฤดูแล้ง เลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นต้น

5) เขตการปกครอง

ตำบลพระหลวงมีรูปแบบการปกครองแบบท้องถิ่นในรูปแบบของการบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบของตำบลพระหลวงมีจำนวน 5 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

- | | |
|---------------------------|------------------------------------|
| 1) หมู่ที่ 1 หัวดง | 2) หมู่ที่ 2 บ้านโฮ่อง |
| 3) หมู่ที่ 3 บ้านกว่าว | 4) หมู่ที่ 4 บ้านหัวโป่ง-บ้านสบจัน |
| 5) หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งขยอม | |

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงและคำของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงและคำของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้มีผู้ศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ Brown (1965), Jones (1965), Davis (1970), พิศศรี แจ้งไพร (2520), ศิวาพร โชติชื่น (Siwaporn Chotecheun, 1986), Gardner (1996) และ ชมนาด อินทจามรรัักษ์ (Chommanad Intajamornrak, 2013) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Brown (1965) ได้แบ่งภาษาไทยถิ่นเหนือออกเป็น 5 ภาษาถิ่นย่อย โดยยึดเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกันเป็นเกณฑ์ ได้แก่ 1) ภาษาถิ่นย่อยเชียงราย 2) ภาษาถิ่นย่อยแพร่ 3) ภาษาถิ่นย่อยน่าน 4) ภาษาถิ่นย่อยลำปาง และ 5) ภาษาถิ่นย่อยเชียงใหม่ ผลการศึกษาปรากฏว่า ภาษาถิ่นย่อยแพร่มีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับขึ้น มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงกลางระดับขึ้นเกิดในพยางค์เป็น และเสียงกลางระดับขึ้นเล็กน้อยเกิดในพยางค์ตาย วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางเปลี่ยนระดับตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงสูงระดับตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียงเกิดในพยางค์เป็นและเสียงสูงระดับเกิดในพยางค์ตาย นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Brown (1965) พบว่า ภาษาถิ่นแพร่และน่านจัดเป็นภาษาย่อยถิ่นเดียวกัน กล่าวคือ ภาษาถิ่นย่อยทั้งสองปรากฏการแยกตัวในกล่องเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 และมีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันทั้ง 6 หน่วยเสียง สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

ระบบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นย้อยแพร่และน่านโดยใช้กล่องวรรณยุกต์

ดัดแปลงจาก Brown (1965, p. 156)⁶

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	ต่ำระดับขึ้น	กลางระดับ	กลางระดับจบ	กลางระดับ	กลางระดับ
3	ว. 2 กลางระดับขึ้น	ว. 4 กลางเปลี่ยน ระดับตก	ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง	ว. 4 กลางเปลี่ยน ระดับตก	ขึ้นเล็กน้อย
4			สูงระดับตกจบ ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง		สูงระดับ

นอกจาก Brown (1965) ที่ได้ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเหนือแล้ว Jones (1965) ยังได้ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ลำพูน เชียงราย น่าน เชียงใหม่ อำเภอบ้านดู่ และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาสามารถแบ่งภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดดังกล่าวออกเป็น 5 ภาษาถิ่นย่อย ได้แก่ 1) ภาษาถิ่นย้อยแพร่ 2) ภาษาถิ่นย้อยลำพูน เชียงราย น่าน 3) ภาษาถิ่นย้อยบ้านดู่ 4) ภาษาถิ่นย้อยเชียงแสน และ 5) ภาษาถิ่นย้อยเชียงใหม่ นอกจากนี้ ผลการศึกษาปรากฏว่า ภาษาถิ่นย้อยแพร่มีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ และ วรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.2

⁶ ตารางต้นฉบับที่นำเสนอเสียงวรรณยุกต์ของ Brown (1965), Jones (1965) และ Davis (1970) มีลักษณะที่แตกต่างไปจากการนำเสนอด้วยกล่องวรรณยุกต์เก็ดนีย์ ผู้วิจัยจึงได้ดัดแปลงตารางและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกล่องวรรณยุกต์เก็ดนีย์ เพื่อให้เห็นผลการศึกษาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 2.2

ระบบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นย้อยแพร่โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Jones (1965, pp. 12-13)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	ต่ำขึ้น	กลางค่อนข้างต่ำระดับ	สูงระดับ	กลางค่อนข้างต่ำระดับ	กลางค่อนข้างสูงระดับขึ้น
3	ว. 2 กลางค่อนข้างสูงระดับขึ้น	ว. 4	ว. 6	ว. 4	ว. 5
4		กลางตก	สูงตก	กลางตก	สูงระดับ

นอกจากนี้ Davis (1970) ได้ศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือที่พูดในตำบลนาหลวง อำเภอสว่าง จังหวัดน่าน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาในพื้นที่ดังกล่าวจำนวน 2 คน ผลการศึกษาพบว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดน่านมีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีลักษณะเป็นเสียงสูงขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีลักษณะเป็นเสียงต่ำตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีลักษณะเป็นเสียงกลางสูงระดับ และวรรณยุกต์ที่ 6 มีลักษณะเป็นเสียงสูงตก ตลอดจนผลการศึกษาของ Davis (1970) ยังพบว่า ภาษาที่พูดในจังหวัดแพร่ เชียงราย ลำปาง และพะเยามีความคล้ายคลึงกันในด้านการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ สัทลักษณะ และจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์⁷ สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.3

⁷ Davis (1970) ไม่ได้อ้างถึงว่านำข้อมูลดังกล่าวมาจากที่ใด

ตารางที่ 2.3

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่พูดในจังหวัดน่าน โดยใช้กล่องวรรณยุกต์
ดัดแปลงจาก Davis (1970, p. 27)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	ต่ำขึ้น	กลางระดับ	กลางสูงระดับ	กลางระดับ	สูงขึ้น
3					
4	ว. 2	ว. 4	ว. 6	ว. 4	ว. 5
	สูงขึ้น	ต่ำตก	สูงตก	ต่ำตก	กลางสูงระดับ

พิศศรี แจ้งไพร (2520) ได้ศึกษาเรื่อง “หน่วยเสียงภาษาแพร์” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากพิศศรีเป็นส่วนใหญ่ และผู้บอกภาษาชาวแพร์จำนวน 6 คน โดยเก็บข้อมูลเฉพาะภาษาไทยถิ่นเหนือที่ใช้ในตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ผลการศึกษาพบว่า ภาษาแพร์มีหน่วยเสียงพยัญชนะจำนวนทั้งหมด 22 หน่วยเสียง แบ่งเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว 20 หน่วยเสียง คือ /p t c k ʔ pʰ tʰ kʰ b d f s h m n ɲ ŋ l w j/ พยัญชนะควบกล้ำ 2 หน่วยเสียงคือ /kw khw/ หน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียงคือ /i iː e eː ɛ ɛː ʊ ʊː ɔ ɔː ʌ ʌː ɔ ɔː ɔ ɔː ɔ ɔː ɔ ɔː/ และหน่วยเสียงประสมมี 2 หน่วยเสียงคือ /ia ua/ นอกจากนี้ พิศศรี แจ้งไพร (2520) ใช้กล่องวรรณยุกต์เก็ดนี⁸ เพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนนำเสียงที่ได้บันทึกไว้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องบันทึกภาพของคลื่นเสียง⁹ ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบหน่วยเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงสูงระดับเกิดในพยางค์เป็น และเสียงสูงขึ้นทันทีเกิดในพยางค์ตาย และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงสูงตกเกิดใน

⁸ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในหัวข้อ 1.5.1 นิยามศัพท์

⁹ พิศศรี แจ้งไพร (2520) ไม่ได้ระบุชื่อโปรแกรมในการวิเคราะห์คลื่นเสียง

พยางค์เป็น และเสียงสูงตกทันทีที่เกิดในพยางค์ตาย สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์¹⁰ ได้ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4

ระบบวรรณยุกต์ภาษาแพร์โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากพิศศรี แจ้งไพร (2520, น. 143)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 5
2	ต่ำขึ้น	กลางระดับ	สูงระดับ	กลางระดับ	สูงขึ้นทันที
3	ว. 2 กลางขึ้น	ว. 4 กลางตก	ว. 6 สูงตก	ว. 4 กลางตก	ว. 6 สูงตกทันที
4					

ส่วน ศิวาพร โชติชื่น (Siwaporn Chotecheun, 1986) ได้ศึกษาเรื่อง “The phonology of Nan with comparisons Phrae” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาเพศหญิงจำนวน 6 คนที่อาศัยในบ้านร่อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นเพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์จากการฟังและใช้สัทอักษรในการถ่ายทอดข้อมูล นอกจากนี้ Siwaporn Chotecheun (1986) ได้นำผลการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาน่านมาเปรียบเทียบกับระบบเสียงภาษาแพร์ (พิศศรี แจ้งไพร, 2520) ซึ่งพบว่า ระบบเสียงทั้งสองดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกันทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในภาษาน่านพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 และพบหน่วยเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นกลางต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางสูงขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงกลางตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียงเกิดในพยางค์เป็น และเสียงกลางตกเกิดในพยางค์ตาย วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางสูงระดับ

¹⁰ ผู้วิจัยพบการเรียงลำดับของเสียงวรรณยุกต์ในกล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นไม่เป็นลำดับที่ควรจะเป็นในงานวิจัยของพิศศรี แจ้งไพร (2520) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดเรียงเสียงวรรณยุกต์ตามรูปแบบกล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้น

จบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงกลางสูงระดับจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง เกิดในพยางค์เป็น และเสียงกลางสูงระดับเกิดในพยางค์ตาย และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็น เสียงกลางสูงตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงกลางสูงตกจบด้วยเสียง กักที่เส้นเสียงเกิดในพยางค์เป็น และเสียงสูงระดับเกิดในพยางค์ตาย สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ ตามกล่องวรรณยุกต์ ได้ดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5

ระบบวรรณยุกต์ภาษาน่านโดยใช้กล่องวรรณยุกต์

ดัดแปลงจาก Siwaporn Chotecheun (1986, p. 75)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 6
2	กลางต่ำขึ้น	กลางระดับ	กลางสูงระดับ	กลางระดับ	สูงระดับ
3	ว. 2 กลางสูงขึ้น	ว. 4 กลางตกจบ ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง	จบด้วยเสียง กักที่เส้นเสียง	ว. 4 กลางตก	ว. 5 กลางสูงระดับ
4			ว. 6 กลางสูงตกจบ ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง		

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบการศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ เรื่อง “ภาษาถิ่นย่อยคำเมืองในจังหวัดแพร่: การศึกษาคำศัพท์” ของเยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข (2534) ที่ได้ศึกษาการแปรและการกระจายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือบริเวณ 7 อำเภอในจังหวัดดังกล่าว ได้แก่ อำเภอเมืองแพร่ อำเภอร้องกวาง อำเภอเด่นชัย อำเภอสูงเม่น อำเภอสอง อำเภอลอง และ อำเภอวังชิ้น โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาและ คัดเลือกหน่วยอรรถเพื่อนำไปใช้ในการทำแบบสอบถาม และ 2) การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ซึ่ง ประกอบด้วยหน่วยอรรถจำนวน 70 หน่วยอรรถ จากนั้นเยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข (2534) วิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้มาของแต่ละหน่วยอรรถว่าประกอบไปด้วยจำนวนกี่คำศัพท์ ตลอดจนแสดงการกระจาย ของคำศัพท์ลงในแผนที่ และแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อย ผลการศึกษาพบว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือใน จังหวัดแพร่ปรากฏการใช้คำศัพท์ต่างกันในพื้นที่ต่างๆ สามารถแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยได้เป็นสองถิ่นคือ

ภาษาถิ่นย่อยที่ใช้ในอำเภอเมืองแพร่ อำเภอร้องกวาง อำเภอเด่นชัย อำเภอสูงเม่น อำเภอสอง
อำเภอลอง และภาษาถิ่นย่อยในอำเภอวังชิ้น¹¹

Gardner (1996) ได้ศึกษาเรื่อง “A tonal study of Kammuang in Nan and Phrae” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาในมหาวิทยาลัยโยนก จังหวัดลำปางที่มี
ภูมิลำเนาจากจังหวัดน่านและแพร่ Gardner (1996) ใช้กล่องเสียงวรรณยุกต์ก่ตนิยในการศึกษา
และนำเสียงที่ได้บันทึกไว้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมแม็คเซซิล (MacCECIL) ผลการศึกษาพบการแยก
เสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง¹²
ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น
วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก
วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก
จากการเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดน่านและแพร่พบว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์
ของทั้งสองภาษามีระบบเสียงเดียวกันในด้านการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ สัทลักษณะ และ
จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และน่าน

โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Gardner (1996, p. 9)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	ต่ำขึ้น	กลางระดับ	สูงระดับ	กลางระดับ	กลางขึ้น
3	ว. 2 กลางขึ้น	ว. 4 กลางตก	ว. 6 สูงตก	ว. 6 ¹³ สูงตก	ว. 5 สูงระดับ
4					

¹¹ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของเยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข (2534) ไม่ได้ระบุว่า ตำบลบ้านถิ่นเป็นตำบลที่ใช้ “ภาษาไทยลื้อ”
หรือ “ภาษาไทยยอง” และไม่ปรากฏการศึกษาศัพท์ในตำลพระหลวง อำเภอสูงเม่น

¹² Gardner (1996) แสดงผลของข้อมูลโดยกราฟเส้นที่ไม่ได้ระบุสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้อ่านผลของ
ข้อมูลดังกล่าวเพื่อแสดงสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์

¹³ ผู้วิจัยการนำเสนอลำดับของเสียงวรรณยุกต์ในช่อง DL4 ตามผลการศึกษาของ Gardner (1996)

งานวิจัยฉบับล่าสุดที่ศึกษาเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ เรื่อง “Language contact: challenging in diversity” ของ ชมนาด อินทามรรักษ์ (Chommanad Intajamornrak, 2013) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ของภาษาถิ่นตระกูลไทจำนวนทั้งสิ้น 4 ภาษาที่ใช้ในจังหวัดแพร่ ประกอบไปด้วย ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยลื้อ (ในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง) ภาษาไทยพวน และภาษาไทยใหญ่¹⁴ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ที่ได้มาจากผู้บอกภาษาเพศหญิงจำนวน 45 คน (3 กลุ่ม¹⁵ X 3 คน X 5 พื้นที่) Chommanad Intajamornrak (2013) ใช้รายการคำเพื่อศึกษาจำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ ตลอดจนใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) ในการวิเคราะห์ลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์จากค่าความถี่มูลฐาน (F0) และนำเสนอผลการศึกษาคำด้วยค่าเฮมิโทน (ST) พร้อมการบรรยายสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ พบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.7

¹⁴ ผู้วิจัยจะนำเสนอเพียงผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่เท่านั้น

¹⁵ Chommanad Intajamornrak (2013) ใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการแบ่งผู้บอกภาษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) 2) กลุ่มวัยกลางคน (อายุระหว่าง 35-50 ปี) และ 3) กลุ่มวัยรุ่น (อายุต่ำกว่า 25 ปี) ผู้วิจัยได้เลือกผลการศึกษาของผู้บอกภาษากลุ่มผู้สูงอายุในการนำเสนอเท่านั้น เนื่องจากช่วงอายุดังกล่าวสอดคล้องกับผู้บอกภาษาในงานวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 2.7

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่โดยใช้กล่องวรรณยุกต์

ดัดแปลงจาก Chommanad Intajamornrak (2011, p. 15)¹⁶

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	ต่ำขึ้น	กลางระดับ	สูงระดับ	กลางระดับ	กลางขึ้น
3					
4	ว. 2	ว. 4	ว. 6	ว. 4	ว. 5
	กลางขึ้น	กลางตก	สูงตก	กลางตก	สูงระดับ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่า เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่มีจำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง รวมทั้งพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 และในคอลัมน์ B C DL และ DS มีการแยกเสียงแบบ 123-4 ที่เหมือนกับการแบ่งตัวของภาษาไทยถิ่นเหนือ (Chamberlain, 1975, p. 50; Kalaya Tingsabadh, 2001, p. 216) ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B และ DL จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และน่านมีความคล้ายคลึงกัน (Brown, 1965; Davis, 1970; Gardner, 1996; Siwaporn Chotecheun, 1986) ในแง่การแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ อย่างไรก็ตาม สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในงานวิจัยภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ทั้งหมดข้างต้นมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับขึ้นและต่ำขึ้น

วรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏในช่อง A34 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับขึ้น กลางขึ้น และกลางค่อนข้างสูงระดับขึ้น

¹⁶ ผลการศึกษาเรื่อง “Language contact: challenging in diversity” ของ Chommanad Intajamornrak (2013) ไม่ปรากฏผลการศึกษาการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์มาจากการวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2011) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Tonal variation and change in Tai Lue spoken in Phrae” แม้ว่าชื่อเรื่องของงานวิจัยดังกล่าวจะเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2011) ได้แสดงผลการศึกษาการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

วรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 และ DL123 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ และกลางระดับ

วรรณยุกต์ที่ 4 ปรากฏในช่อง B4 และ DL4¹⁷ มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางเปลี่ยนระดับตก และกลางตก

วรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏในช่อง C123 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง และสูงระดับ

วรรณยุกต์ที่ 6 ปรากฏในช่อง C4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง และสูงตก¹⁸

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นวิวัฒนาการของการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์จากการศึกษาเอกสารทั้งหมดข้างต้น ซึ่งมีวิธีการที่แตกต่างกันและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย กล่าวคือ ในยุคเริ่มต้นของการศึกษาเสียงวรรณยุกต์นั้น ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์จากการฟังและในระยะต่อมาได้มีการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดการเปรียบเทียบงานวิจัยของผู้ศึกษาที่ผ่านมา ได้ดังตารางที่ 2.8

¹⁷ ผู้วิจัยพบว่า ผลการศึกษาของ Gardner (1996) ได้แสดงการรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ DL4 ที่แตกต่างไปจากงานวิจัยอื่นๆ

¹⁸ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ผู้ศึกษาในเรื่องดังกล่าวได้แสดงเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ DS123 และ DS4 ที่แตกต่างกัน ดังนี้ คอลัมน์ DS123 ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับขึ้นเล็กน้อย กลางขึ้น และกลางค่อนข้างสูงระดับขึ้น และเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงขึ้นทันที ส่วนในคอลัมน์ DS4 ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 และ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ หรือเสียงสูงตกทันที

ตารางที่ 2.8

ผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของผู้ศึกษาที่ผ่านมา

ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่					
	Brown (1965) ไม่ระบุพื้นที่	Jones (1965) ไม่ระบุพื้นที่	พิศศรี แจ้งไพร (2520) ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	Gardner (1996) ผู้ออกภาษาที่มี ภูมิลำเนาอยู่ใน จังหวัดแพร่	Chommanad Intajamornrak (2011, 2013) ผู้ออกภาษาที่อาศัย ในจังหวัดแพร่
วิธีการศึกษา					
วรรณยุกต์					
ว. 1	ต่ำระดับขึ้น	ต่ำขึ้น	ต่ำขึ้น	ต่ำขึ้น	ต่ำขึ้น
ว. 2	กลางระดับขึ้น	กลางค่อนข้างสูงระดับขึ้น	กลางขึ้น	กลางขึ้น	กลางขึ้น
ว. 3	กลางระดับ	กลางค่อนข้างต่ำระดับ	กลางระดับ	กลางระดับ	กลางระดับ
ว. 4	กลางเปลี่ยนระดับตก	กลางตก	กลางตก	กลางตก	กลางตก
ว. 5	กลางระดับจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง	สูงระดับ	สูงระดับ	สูงระดับ	สูงระดับ
ว. 6	สูงระดับตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง	สูงตก	สูงตก	สูงตก	สูงตก
A12-34	✓	✓	✓	✓	✓
B=DL	✓	✓	✓	B123=DL123	✓
สัญลักษณ์ ✓ หมายถึง ปรากฏ, สัญลักษณ์ ๒ หมายถึง ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการฟัง และสัญลักษณ์  หมายถึง ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์					

2.4 ประวัติและภูมิหลังของคนไทยลื้อและไทยยอง

“ลื้อ” “ไถลื้อ” “ไทลื้อ” หรือ “ไทยลื้อ” คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาในตระกูลไท ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตสิบสองพันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน (สมใจ แซ่โจ้ว และ วีระพงศ์ มีสถาน, 2539, น. 5) ที่ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตามหัวเมืองต่างๆ ได้แก่ บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของราชอาณาจักรลาวตามทีราบลุ่มแม่น้ำ ภาคเหนือของประเทศไทย ในเขตจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน พะเยา น่าน และแพร่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้ออพยพเข้ามาด้วยปัจจัยหลากหลายสาเหตุ เช่น นโยบายทางการเมือง การติดต่อค้าขาย และการแสวงบุญทางศาสนา โดยปัจจัยหลักที่กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวอพยพเข้ามา คือ นโยบายทางการเมือง ดังที่ รัตนพร เศรษฐกุล (2537, น. 5) ได้สรุปไว้ว่า สาเหตุที่ชาวไทลื้ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตามหัวเมืองต่างๆ ในภาคเหนือ นั้น เข้ามาด้วยเหตุผลทางการเมืองระหว่างรัฐตามนโยบาย “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ของเจ้าผู้ครองล้านนาในอดีต กล่าวคือ ในสมัยพระยาภาวภิบาลผู้ปกครองเมืองเชียงใหม่ (พ.ศ. 1399) ได้ยกทัพไปตีและกวาดต้อนผู้คนในรัฐไทใหญ่และไทลื้อสิบสองพันนามาที่ล้านนา

ส่วน “ยอง” หรือ “ไทยยอง” คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่เดิมอาศัยอยู่ในเขตสิบสองพันนา แล้วย้ายมาอยู่รัฐฉาน ประเทศพม่า จากนั้นได้อพยพเข้าสู่ลาวตอนเหนือ และทางเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แพร่ ลำปาง และลำพูน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดลำพูนมีกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวเข้ามาตั้งถิ่นฐานจำนวนร้อยละ 89 ที่สืบเชื้อสายมาจากเมืองยอง (เพ็ญจันทร์ พันธุ์ฤกษ์, 2547, น. 22) ซึ่งสอดคล้องกับ สงวน โชติสุขรัตน์ (2512, น. 167) ที่ได้กล่าวถึงที่มาของคนยองไว้ว่า “ความจริงพวกไทยองก็คือไทลื้อนั่นเอง แต่ที่เรียกตนเองว่า “ไทยยอง” หรือ “พวกยอง” นั้นก็เนื่องมาจากเรียกตามชื่อเมืองอันเป็นภูมิลำเนา คือ เมืองยอง” สาเหตุการอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยองเกิดจากนโยบายทางการเมืองเช่นเดียวกับชาติพันธุ์ไทลื้อ อย่างไรก็ตาม การอพยพเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยองมีลักษณะพิเศษกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ กล่าวคือ เป็นการกวาดต้อนผู้คนเข้ามาทั้งระบบของโครงสร้างทางสังคมเมืองยอง หรือที่เรียกว่า “การเทครัว” (แสวง มาละแซม, 2544, น. 7)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ชาติพันธุ์ไทยองเป็นชาติพันธุ์เดียวกับชาติพันธุ์ไทลื้อ เพียงแต่อพยพมาจากคนละเมือง ไทยองมาจากเมืองยอง ปัจจุบันอยู่ในประเทศพม่า ส่วนไทลื้อมาจากเชียงรุ่ง ปัจจุบันอยู่ในเขตสิบสองพันนา ประเทศจีน นอกจากนี้ งานวิจัยของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547, น. 62-63) กล่าวว่า กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง

สองดังกล่าวได้กระจายอยู่ในหลายจังหวัดทางตอนเหนือของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่ ในบริเวณ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ และน่าน

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อและไทยยอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยอง เนื่องจากภาษาทั้งสองดังกล่าวเป็นภาษาตระกูลไทที่จัดอยู่ในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตามการแบ่งของ Li (1959, pp. 15-21) และอยู่ในกลุ่มภาษา P (กลุ่มสืลิล) ตามการแบ่งภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ของ Chamberlain (1975, p. 50) ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2531, น. 149) ที่ได้ให้ความเห็นว่า ภาษาไทยยองเป็นภาษาถิ่นหนึ่งของภาษาไทยลื้อ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เพียงแต่มีการเรียกชื่อเมืองต่างกัน ตามพื้นที่ที่เป็นภูมิลำเนาเดิมเท่านั้น ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยองทั้งในและนอกประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้ 2.5.1) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยลื้อ และ 2.5.2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยยอง

2.5.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยลื้อ

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยลื้อ ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้มีผู้ศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ Li (1964), Gedney (1969), Chamberlain (1975), เสรี เวโรหา (2518), พรสวรรค์ พลอยแก้ว (Pornsawan Ploykaew, 1985), นิภา อัมพรพรรค์ (2529), Willaims (1986), ณัฐพงษ์ เบ็ญชา (2543), รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551) และ ชมนาด อินทจามรรัักษ์ (Chommanad Intajamornrak, 2013) งานวิจัยเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

Li (1964) ได้ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่ใช้ในเมืองเชียงตอง เขตสิบสองปันนา ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาในพื้นที่ดังกล่าว ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียงคือ เสียงต่ำขึ้นและเสียงต่ำระดับ ซึ่งเสียงวรรณยุกต์ย่อยทั้งสองเสียงดังกล่าวจะปรากฏสลับหลีกกัน กล่าวคือ เสียงต่ำขึ้นจะปรากฏเมื่อคำหรือพยางค์นั้นอยู่ใน

ตำแหน่งหน้าคำหรือพยางค์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 1, วรรณยุกต์ที่ 4 หรือวรรณยุกต์ที่ 6 นอกจากกรณี ที่กล่าวไปข้างต้นจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ต่ำระดับ และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลาง ค่อนข้างต่ำระดับ สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.9

ตารางที่ 2.9

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อเมืองเชียงตอง¹⁹ เขตสิบสองปันนา

โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Li (1964, p. 10)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	สูงระดับ [55]	ต่ำขึ้น [25]	ต่ำขึ้น [13] หรือ ต่ำระดับ [11]	ต่ำขึ้น [25]	สูงระดับ [55]
3					
4	ว. 2 กลางตก [31]	ว. 4 กลางระดับ [33]	ว. 6 กลางค่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	ว. 4 กลางระดับ [33]	

นอกจาก Li (1964) ที่ได้ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อที่ใช้ในเมืองเชียงตอง เขตสิบสองปันนาแล้ว Gedney (1969 อ้างถึงใน Hudak, 2008) ได้ศึกษาภาษาตระกูลไท จำนวน 19 ถิ่น โดยศึกษาจากคำศัพท์ร่วมตระกูล (cognate) จำนวนทั้งสิ้น 1,159 คำ สามารถแบ่ง ภาษาตระกูลไทออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทกลุ่มเหนือ กลุ่มกลาง และกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li (1959, pp. 15-21) นอกจากนี้ Gedney (1969) ได้ศึกษาระบบ เสียงภาษาไทลื้อซึ่งเป็นภาษาตระกูลหนึ่งในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้บริเวณ 2 พื้นที่ ได้แก่ ภาษาไทลื้อ เมืองเชียงรุ่งและภาษาไทลื้อเมืองยอง ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A 2 รูปแบบคือ แบบ A123-4 และ A12-34 สำหรับภาษาไทลื้อในเมืองเชียงรุ่งปรากฏการแยกเสียง วรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้

¹⁹ เมือง “เชียงตอง” มาจากการสะกดชื่อเมืองในภาษาอังกฤษว่า “Cheng tong” โดยผู้วิจัยใช้คำทับศัพท์ชื่อเมืองดังกล่าว ตามสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ (สมใจ แซ่โจ้ว และ วีระพงศ์ มีสถาน, 2539, น. 5)

วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำตก
 วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ
 วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง และวรรณยุกต์ที่ 6
 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่อง
 วรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยเมืองเชียงรุ่ง โดยใช้กล่องวรรณยุกต์
 ดัดแปลงจาก Gedney (1969 อ้างถึงใน Hudak, 2008, p. 20)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 สูงระดับ	ว. 3 ต่ำขึ้น	ว. 5 ต่ำระดับจบ ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง	ว. 3 ต่ำขึ้น	ว. 1 สูงระดับ
2					
3					
4	ว. 2 ต่ำตก	ว. 4 กลางระดับ	ว. 6 กลางตกจบ ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง	ว. 4 กลางระดับ	

ส่วนภาษาไทยในเมืองยอง ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34
 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียง
 สูงขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น
 วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ
 จบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกจบด้วยเสียงกักที่
 เส้นเสียง สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.11

ตารางที่ 2.11

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อเมืองยอง

โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Gedney (1969 อ้างถึงใน Hudak, 2008, p. 21)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	สูงขึ้น	ต่ำขึ้น	ต่ำระดับจบ	ต่ำขึ้น	สูงขึ้น
3	ว. 2 กลางขึ้นตก		ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง		
4		ว. 4 กลางระดับ	ว. 6 กลางตกจบ ด้วยเสียงกักที่ เส้นเสียง	ว. 4 กลางระดับ	

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นดังกล่าวมีจำนวนเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงเท่ากัน ตลอดจนมีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกันเพียงเล็กน้อยในวรรณยุกต์ที่ 1 และวรรณยุกต์ที่ 2 อย่างไรก็ตาม การแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A ของผู้บอกภาษาทั้งสองบริเวณมีความต่างกัน กล่าวคือ ภาษาไทลื้อเมืองเชียงรุ่งปรากฏการแยกเสียงแบบ A123-4 ส่วนภาษาไทลื้อเมืองยองปรากฏการแยกเสียงแบบ A12-34

Chamberlain (1975) ได้แบ่งกลุ่มภาษาไทลื้อซึ่งเป็นภาษาที่อยู่ในกลุ่มพยัญชนะต้น P ตามการแยกเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้ สำหรับคอลัมน์ A พบการแยกเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแบบคือแบบ A123-4 และ A12-34²⁰ ส่วนคอลัมน์ B C DL DS มีการแยกเสียงแบบ 123-4 และ B=DL โดยภาษาไทลื้อที่พูดในเชียงตอง เมืองสิง เมืองโหลง อุเหนือ กันลัมปา สบเตียก และห้วยลาว่ามีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 ขณะที่ภาษาไทลื้อที่พูดในเมืองยองและเชียงรุ่งมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34

เสรี เวโรหา (2518) ได้ศึกษาเรื่อง “เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลื้อ” ที่บ้านหย่อน ตำบลหย่อน อำเภอยางคำ จังหวัดเชียงราย ในการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ เสรี เวโรหา (2518) ได้เก็บข้อมูลเสียงของตนเองเพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องบันทึกภาพของคลื่นเสียง (spectrograph)

²⁰ Chamberlain (1975, p. 55) เสนอเพียงการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น

ผลการศึกษาพบเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง²¹ ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำ (หยุด) ขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำและมีเสียงลาดลง นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวปรากฏเสียงวรรณยุกต์ย่อยจำนวน 3 หน่วยเสียง คือ วรรณยุกต์ที่ 7 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงพิเศษเป็นเสียงย่อยของวรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏเมื่อพยางค์นั้นมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก วรรณยุกต์ที่ 8 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงพิเศษขึ้น เป็นเสียงย่อยของวรรณยุกต์ที่ 4 ปรากฏเมื่อพยางค์นั้นตามหลังพยางค์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 2 หรือวรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 9 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงพิเศษตก เสียงวรรณยุกต์นี้เป็นการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 หรือวรรณยุกต์ที่ 6 เมื่อพยางค์นั้นได้รับการเน้น

นอกจากนี้ พรสวรรค์ พลอยแก้ว (Pornsawan Ploykaew, 1985) ได้วิจัยเรื่อง “The phonological of Lue in Chiang Rai province” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาที่อพยพมาจากเมืองเวและเมืองยอง ประเทศพม่า ที่อาศัยในบ้านสันมะแพน ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยเก็บจากผู้บอกภาษาถิ่นละ 1 คน Pornsawan Ploykaew (1985) ใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นนี้เพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ตลอดจนวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์จากการฟังและใช้สัทอักษรในการถ่ายทอดข้อมูลผลการศึกษาพบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางต่ำ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางต่ำตก งานวิจัยดังกล่าวพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A 2 รูปแบบคือ A123-4 และ A12-34 สำหรับภาษาไทยลื้อที่ปรากฏในบ้านสันมะแพน (ถิ่นเมืองเว) ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 ซึ่งฮาร์ทแมน (Hartmann, 1976 อ้างถึงใน Pornsawan Ploykaew, 1985, p. 120) ได้จัดไว้ในกลุ่มเหนือ (the upper Southwestern group) เช่นเดียวกับภาษาชาน (ตอนเหนือ)

²¹ เสรี เวโรหา (2518) ไม่ได้กล่าวไว้ว่า เสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏนั้นสอดคล้องกับพยางค์ประเภทใด จึงไม่สามารถแสดงในรูปแบบกล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นได้

ภาษาไทลื้อเชียงรุ่ง ภาษาไทลื้อเชียงตุง ภาษาไทขาว ภาษาไทดำ และภาษาไทแดง เป็นต้น สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์²² ได้ดังตารางที่ 2.12

ตารางที่ 2.12

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อบ้านสันมะแพน (ถิ่นเมืองวะ) โดยใช้กล่องวรรณยุกต์

ดัดแปลงจาก Pornsawan Ploykaew (1985, p. 112)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 สูงระดับ	ว. 3 กลางต่ำขึ้น	ว. 5 ต่ำระดับ	ว. 3 กลางต่ำขึ้น	ว. 1 สูงระดับ
2					
3					
4	ว. 2 กลางต่ำ	ว. 4 กลางระดับ	ว. 6 กลางต่ำตก	ว. 4 กลางระดับ	

ส่วนภาษาไทยลื้อที่บ้านสันมะแพน (ถิ่นเมืองยอง) มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ซึ่งฮาร์ทแมนได้จัดอยู่ในกลุ่มกลาง (the middle Southwestern group) เช่นเดียวกับภาษาจีนเชียงตุง ภาษาไทลื้อเมืองยอง และภาษาไทยถิ่นเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ เป็นต้น สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.13

²² ผู้วิจัยพบการเรียงลำดับของเสียงวรรณยุกต์ในกล่องวรรณยุกต์เกิดนี้ไม่เป็นตามลำดับที่ควรจะเป็นในงานวิจัยของ Pornsawan Ploykaew (1985), นิภา อัมพรพรรค์ (2529) และณัฐพงษ์ เบญญา (2543) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดเรียงเสียงวรรณยุกต์ตามรูปแบบกล่องวรรณยุกต์เกิดนี้

ตารางที่ 2.13

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อบ้านสันมะแพน (ถิ่นเมืองยอง) โดยใช้กล่องวรรณยุกต์
ดัดแปลงจาก Pornsawan Ploykaew (1985, p. 113)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	สูงระดับ	กลางต่ำขึ้น	ต่ำระดับ	กลางต่ำขึ้น	สูงระดับ
3					
4	ว. 2 กลางต่ำ	ว. 4 กลางระดับ	ว. 6 กลางต่ำตก	ว. 4 กลางระดับ	

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นดังกล่าวมีจำนวนเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงเท่ากัน ตลอดจนมีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม การแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A ของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นมีความต่างกัน กล่าวคือ ภาษาไทยลื้อของผู้บอกภาษาที่อพยพมาจากเมืองเวปปรากฏการแยกเสียงแบบ A123-4 ที่เหมือนกับภาษาไทลื้อเชียงรุ่ง ส่วนภาษาไทลื้อของผู้บอกภาษาที่อพยพมาจากเมืองยองปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 ที่เหมือนกับภาษาไทลื้อเมืองยอง (Hartmann, 1976 อ้างถึงใน Pornsawan Ploykaew, 1985, p. 120)

ส่วนนิภา อัมพรพรรดี (2529) ได้ศึกษาเรื่อง “ลักษณะของภาษาไทลื้อที่ตำบลป่าคา อำเภอน้ำหนาว จังหวัดน่าน” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มาจากผู้บอกภาษาจำนวน 3 คน แบ่งเป็นหญิง 2 คน และชาย 1 คน นิภา อัมพรพรรดี (2529) ใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดนี้เพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนวิเคราะห์เสียงจากการฟังและใช้สัทอักษรถ่ายทอดข้อมูล โดยตรวจสอบผลการวิเคราะห์กับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาศาสตร์ ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงสูงระดับเกิดในพยางค์เป็นและเสียงสูงระดับมีเสียงกักช่วงท้ายเกิดในพยางค์ตาย วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้นตก และวรรณยุกต์ที่ 6

มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.14

ตารางที่ 2.14

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านโดยใช้กล่องวรรณยุกต์ดัดแปลงจากนิภา อัมพรพรรดี (2529, น. 82)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 สูงระดับ	ว. 3 กลางขึ้นระดับ	ว. 5 ต่ำขึ้นตก	ว. 3 กลางขึ้น ระดับ	ว. 1 สูงระดับมี เสียงกักช่วง ท้าย
2					
3					
4	ว. 2 กลางขึ้นตก	ว. 4 กลางระดับตก	ว. 6 กลางระดับ	ว. 4 กลางระดับตก	

Williams (1986) ได้ศึกษาเรื่อง “Linguistic variation in Tai Lue” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรภาษาของผู้บอกภาษาไทยลื้อที่อาศัยอยู่ในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดพะเยา เชียงราย ลำปาง และลำพูน รวมทั้งพิจารณาลักษณะการแปรของภาษาจากปัจจัย 3 ตัวแปรคือ ถิ่นที่อยู่อาศัย อายุ และการสัมผัสภาษาอื่นๆ ที่ใช้พูดในภาคเหนือของประเทศไทย พม่า และทางตอนใต้ของจีน รวมทั้งนำภาษาไทยของประกอบการศึกษาในครั้งนี้ด้วย Williams (1986) ใช้วิธีการศึกษา 2 รูปแบบคือ 1) การแปรทางสัทวิทยาโดยใช้สถิติ (phonostatistics) เพื่อวัดค่าความต่างของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ และ 2) การแปรทางศัพท์โดยใช้สถิติ (lexicostatistics) เพื่อวัดความคล้ายคลึงกันของศัพท์ ผลการศึกษาภาษาไทยลื้อ ตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา²³ พบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 ตลอดจนพบเสียงวรรณยุกต์

²³ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาในแง่ของเสียงวรรณยุกต์เพียงเท่านั้น นอกจากนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกผลการศึกษาของผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในอำเภอเชียงคำมาใช้ในการนำเสนอข้อมูลนั้น เนื่องจากผลการศึกษาดังกล่าวยังคงรักษาระบบวรรณยุกต์ที่คล้ายกับผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในสิบสองพันนาที่เป็นถิ่นฐานเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ (Williams, 1986, pp. 269-270)

จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้นจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตกจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.15

ตารางที่ 2.15

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Williams (1986, p. 83)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	สูงระดับ	กลางขึ้น	ต่ำขึ้นจบด้วย	กลางขึ้น	สูงระดับ
3	[55]	[35]	เสียงกักที่เส้น เสียง [137]	[35]	[55]
4	ว. 2 กลางตก [31]	ว. 4 กลางระดับ [33]	ว. 6 กลางค่อนข้าง ต่ำตกจบด้วย เสียงกักที่เส้น เสียง [217]	ว. 4 กลางระดับ [33]	

นอกจากนี้ Williams (1986) ได้เปรียบเทียบผลการศึกษาภาษาไทยลื้อของผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยกับภาษาไทยลื้อในสิบสองพันนาที่เป็นถิ่นฐานเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อพบว่า ผู้บอกภาษาไทยลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยายังคงรักษารูปแบบเสียงวรรณยุกต์ตามถิ่นเดิมไว้ได้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาในจังหวัดลำพูน ลำปาง และเชียงราย ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า ผู้บอกภาษากลุ่มผู้สูงอายุยังคงรักษาลักษณะเดิมในภาษามากกว่าผู้บอกภาษากลุ่มวัยรุ่น ในส่วนประเด็นของการสัมผัสภาษาพบว่า ภาษาไทยลื้อที่ Williams (1986) ได้ศึกษานั้นมีแนวโน้มในการแปรและการเปลี่ยนแปลงลักษณะภาษา เนื่องจากได้รับอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยมาตรฐาน

ณัฐพงษ์ เบญจ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “ลักษณะของภาษาไทยที่บ้านทุ่งมอก ตำบลบ้านม่วง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ที่ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวน 4 คน โดยแบ่งเป็นหญิง 2 คน และชาย 2 คน ณัฐพงษ์ เบญจ (2543) ใช้กล่องวรรณยุกต์เก็นนีส์ เพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนวิเคราะห์เสียงจากการฟังและใช้สัทอักษรถ่ายทอดข้อมูลโดยตรวจสอบผลการวิเคราะห์กับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาศาสตร์ ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้นตก วรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.16

ตารางที่ 2.16

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยที่บ้านทุ่งมอก ตำบลบ้านม่วง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากณัฐพงษ์ เบญจ (2543, น. 38)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	สูงระดับ	กลางตกขึ้น	ต่ำขึ้นตก	กลางตกขึ้น	สูงตกขึ้น
3					
4	ว. 2 ต่ำระดับ	ว. 4 กลางระดับ	ว. 6 กลางขึ้นตก	ว. 4 กลางระดับ	

รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “การสัมผัสภาษา: ปัจจัยที่มีผลต่อการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ภาษาตระกูลไท บ้านสันทรายกองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย” รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551) เลือกลักษณะภาษาตระกูลไท 2 ภาษาที่ใช้พูดกันในบ้านสันทรายกองงาม ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยลื้อ โดยแบ่งภาษาไทยลื้อออกเป็น

2 กลุ่มคือ ภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่งและภาษาไทยลื้อเมืองยอง²⁴ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวนทั้งสิ้น 15 คน (5 คน X 3 ภาษา) นอกจากนี้ รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551) ใช้รายการคำสำหรับเก็บข้อมูล 2 ชุด ได้แก่ 1) รายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์เก็นนีย์ และ 2) รายการคำเทียบเสียงคล้ายจำนวน 20 คำ เพื่อศึกษาจำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) ในการวิเคราะห์ลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์จากค่าความถี่มูลฐาน (F0) และใช้เครื่องหมายแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) พร้อมการบรรยายในการนำเสนอข้อมูล ผลการศึกษาภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่ง บ้านสันทรายกองงาม พบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกขึ้น หรือ เสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับตก หรือ เสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก หรือ สูงระดับตก และ วรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.17

²⁴ ผู้วิจัยจะนำเสนอเพียงผลการศึกษาภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่งและภาษาไทยลื้อเมืองยองเท่านั้น

ตารางที่ 2.17

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่งในบ้านสันทรายกองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากรุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางตกขึ้น หรือ ต่ำขึ้น [325/24]	ต่ำระดับ [322]	สูงตก หรือ สูงระดับตก [41/442]	ต่ำระดับ [22]	กลางค่อนข้าง สูงขึ้น [45]
3					
4	ว. 2 สูงระดับตก หรือ กลางตก [441/32]	ว. 4 กลางค่อนข้าง สูงตก [42]	ว. 6 สูงตก [53]	ว. 4 กลางตก [32]	ว. 2 กลางค่อนข้าง สูงระดับ [44]

สำหรับผลการศึกษาภาษาไทยลื้อเมืองยอง บ้านสันทรายกองงาม พบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับตก หรือ เสียงกลางตก และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงขึ้นตก หรือ เสียงสูงระดับ สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.18

ตารางที่ 2.18

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อเมืองยองในบ้านสันทรายกองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากรุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	ต่ำขึ้น [25]	ต่ำระดับ [22]	สูงระดับตก หรือ กลางตก [442/31]	ต่ำระดับ [22]	ต่ำขึ้น [25]
3					
4	ว. 2 สูงระดับ [44]	ว. 4 สูงตก [42]	ว. 6 สูงขึ้นตก หรือ สูงระดับ [452/442]	ว. 4 กลางระดับ หรือ สูงตก [33/42]	ว. 4 กลางขึ้น หรือ สูงตก [35/43]

จากการเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่งและภาษาไทยลื้อเมืองยองที่ปรากฏในบ้านสันทรายกองงามพบว่า ภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่งมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A รูปแบบเดิมที่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบ A123-4 (พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546, วิสุทธีระ เนียมมาศ, 2528; Chamberlain, 1975; Gedney, 1968 as cited in Hartmann, 1976; Pornsawan Pornsawan, 1985 อ้างถึงใน รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2551) ตลอดจนสัทลักษณะของภาษาดังกล่าวค่อนข้างแตกต่างกับภาษาไทยลื้อถิ่นอื่นๆ ส่วนภาษาไทยลื้อเมืองยองบ้านสันทรายกองงามปรากฏสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง B4 และ C123 ที่มีความใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นเหนือ กล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของการแยกเสียงวรรณยุกต์คอลัมน์ A ในภาษาไทยลื้อเมืองเชียงรุ่ง และการแปรสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยลื้อเมืองยองเป็นผลมาจากการสัมผัสภาษาโดยภาษาทั้งสองกลุ่มเป็นภาษาชนกลุ่มน้อยที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือ ซึ่งการแปรที่ปรากฏนั้นสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ต่อไป

งานวิจัยฉบับล่าสุดที่ศึกษาเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยลื้อเรื่อง “Language contact: challenging in diversity” ของชมนาด อินทจามรรัักษ์ (Chommanad Intajamornrak, 2013) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ของภาษาถิ่นตระกูลไทจำนวนทั้งสิ้น 4 ภาษาที่ใช้ใน

จังหวัดแพร่ ประกอบไปด้วย ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยลื้อ (ในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง) ภาษาไทยพวน และภาษาไทยใหญ่²⁵ ผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A 2 รูปแบบ คือ A12-34 และ A123-4 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ และวรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.19

ตารางที่ 2.19

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น โดยใช้กล่องวรรณยุกต์
ดัดแปลงจาก Chommanad Intajamornrak (2011)²⁶

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 ต่ำขึ้น	ว. 3 ต่ำระดับ	ว. 4 กลางระดับ	ว. 3 ต่ำระดับ	ว. 1 ต่ำขึ้น
2					
3					
4	ว. 2 สูงระดับ	ว. 4 กลางระดับ	ว.5 สูงตก	ว. 4 กลางระดับ	

ส่วนผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวงพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ตลอดจนพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 3

²⁵ ผู้วิจัยจะนำเสนอเพียงผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม อยากรู้ดีรายละเอียดวิธีการดำเนินวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2013) สามารถดูเพิ่มเติมได้ในหัวข้อ 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงและคำของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

²⁶ ผลการศึกษาเรื่อง “Language contact: challenging in diversity” ของ Chommanad Intajamornrak (2013) ไม่ปรากฏผลการศึกษาการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์มาจากการวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2011) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Tonal variation and change in Tai Lue spoken in Phrae”

มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก วรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ และวรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่สามารถนำเสนอผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2013) ในรูปแบบกล่องเสียง วรณยุกต์ได้ เนื่องจากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงเพียงการแยกเสียงวรณยุกต์ในคอลัมน์ A ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาดังกล่าวด้วยตารางแสดงรายละเอียดสัทลักษณะของเสียง วรณยุกต์เท่านั้น สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 2.20

ตารางที่ 2.20

รายละเอียดสัทลักษณะของเสียงวรณยุกต์ภาษาไทยลื้อ

ในตำบพระหลวง ดัดแปลงจาก Chommanad Intajamornrak (2013)

จำนวนเสียง วรณยุกต์	การแยกเสียง รวมเสียง วรณยุกต์	สัทลักษณะของ เสียงวรณยุกต์
6 หน่วยเสียง	A12-34	ว.1 ต่ำขึ้น ว.2 สูงระดับ ว.3 ต่ำระดับ ว.4 กลางตก ว.5 กลางระดับ ว.6 สูงตก

นอกจากนี้ Chommanad Intajamornrak (2013) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงวรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบบ้านถิ่นและตำบพระหลวง สำหรับผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในตำบบ้านถิ่นปรากฏการเปลี่ยนแปลงการแยกเสียงวรณยุกต์ในคอลัมน์ A จาก A123-4 เป็น A12-34 โดยได้รับอิทธิพลจากการแยกเสียงวรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือ (Chommanad Intajamornrak, 2011, p. 16) นอกจากนี้ เสียงวรณยุกต์ที่ 2 และวรณยุกต์ที่ 4 ในภาษาไทยลื้อตำบบ้านถิ่นปรากฏสัทลักษณะที่มีความคล้ายกับเสียงวรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวปรากฏในผู้บอกภาษากลุ่มวัยกลางคนและกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งนับได้ว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลง ผลการศึกษาดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า ภาษาของชนกลุ่มน้อยมักได้รับอิทธิพลของภาษาที่มีเกียรติ

มากกว่า (Phinnarat Akharawatthanakun, 2003; Theraphan L-Thongkum, 1994 อ้างถึงใน Chommanad Intajamornrak, 2013, p. 14) ส่วนผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวงมีการแปรสัณฐานของเสียงวรรณยุกต์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ของ Chommanad Intajamornrak (2013) แสดงให้เห็นว่า สมาชิกในชุมชนมักจะใช้ภาษาไทยลื้อติดต่อในทุกสถานการณ์ รวมทั้งผู้บอกภาษาในตำบลพระหลวงมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาของตน ถึงแม้ว่าจะเป็นภาษาของคนกลุ่มน้อยก็ตาม (Chommanad Intajamornrak, 2013, p. 15) กล่าวได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการแปรของเสียงวรรณยุกต์และการเปลี่ยนแปลงการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A คือ การสัมผัสภาษา (language contact), อายุ (age) และภาษาของคนกลุ่มใหญ่ (majority language)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยลื้อทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อมีจำนวน 5 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง รวมทั้งพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A 2 รูปแบบ คือ A123-4 และ A12-34 ส่วนในคอลัมน์ B C DL และ DS มีการแยกเสียงแบบ 123-4 ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B และ DL จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ อย่างไรก็ตาม สัณฐานของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในงานวิจัยภาษาไทยลื้อทั้งหมดข้างต้นมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดการเปรียบเทียบงานวิจัยของผู้ศึกษาที่ผ่านมาได้ดังตารางที่ 2.21

ตารางที่ 2.21

ผลการศึกษาภาษาไทยลือของผู้ศึกษาที่ผ่านมา

ภาษาไทยคือ									
	Li (1964) เมืองเชียงทอง เขตสิบสองพันนา	Gedney (1969) อ้างถึงใน Hudak, 2008) เมืองเชียงรุ่ง	Pornsawan Ploykaew (1985) ผู้พิพากษาจากเมืองระ ที่อาศัยในบ้านสันมะแพน จังหวัดเชียงราย	นิภา อัมพรพรดี (2529) อำเภอท่าวัน จังหวัดน่าน	Williams (1986) อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา	ณัฐพงษ์ เบญจมา (2543) อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา	รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551) ภาษาไทยลือเมืองเชียงรุ่ง บ้านสันทรายกองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	Chommanad Intajamornrak (2011, 2013) ตำบลบ้านสัน จังหวัดแพร่	Chommanad Intajamornrak (2011, 2013) ตำบลพระหลวง จังหวัดแพร่
วิธีการศึกษา	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
วรรณยุกต์									
ว. 1	สูงระดับ [55]	สูงระดับ	สูงระดับ	สูงระดับ	สูงระดับ [55]	สูงระดับ	กลางตกขึ้น [325]/ต่ำขึ้น [24]	ต่ำขึ้น	ต่ำขึ้น
ว. 2	กลางตก [31]	ต่ำตก	กลางต่ำ	กลางขึ้นตก	กลางตก [31]	ต่ำระดับ	สูงระดับตก [441]/กลางตก [32]	สูงระดับ	สูงระดับ
ว. 3	ต่ำขึ้น [25]	ต่ำขึ้น	กลางต่ำขึ้น	กลางขึ้นระดับ	กลางขึ้น [35]	กลางตกขึ้น	ต่ำระดับ [322]	ต่ำระดับ	ต่ำระดับ
ว. 4	กลางระดับ [33]	กลางระดับ	กลางระดับ	กลางระดับตก	กลางระดับ [33]	กลางระดับ	กลางค่อนข้างสูงตก [42]	กลางระดับ	กลางตก
ว. 5	ต่ำขึ้น [13]/ต่ำระดับ [11]	ต่ำระดับด้วยเสียงกักที่สั้นเสียง	ต่ำระดับ	ต่ำขึ้นตก	ต่ำขึ้นจบด้วยเสียงกักที่สั้นเสียง [137]	ต่ำขึ้นตก	สูงตก [41]/สูงระดับตก [442]	สูงตก	กลางระดับ
ว. 6	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางค่อนข้างด้วยเสียงกักที่สั้นเสียง	กลางต่ำตก	กลางระดับ	กลางค่อนข้างต่ำตกจบด้วยเสียงกักที่สั้นเสียง [217]	กลางขึ้นตก	สูงตก [53]	-	สูงตก
A123-4	✓	✓	✓	✓	✓	✓	A12-34	A123-4, A12-34	A12-34
DL123= ๓.3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
DS123= ๓.1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
DL4=DS4=๓.4	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
							เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น		
							DL4=๓. 4, DS4 = ๓. 2	84=C123=DL4=DS4	
								เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และวรรณยุกต์ที่ 4	
								เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น	
								ในคู่มือภาษาก่อนวัยกลางคน	
								และกลุ่มวัยรุ่น	

สัญลักษณ์ ✓ หมายถึง ปรากฏ, สัญลักษณ์ - หมายถึง ไม่ปรากฏ, สัญลักษณ์ ๑ หมายถึง ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการฟัง, สัญลักษณ์ ๑ หมายถึง ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยสติ และสัญลักษณ์ ๑ หมายถึง ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.5.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของ

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้มีผู้ศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2521), Sarawit (1979), Davies (1979), นันทริยา ลำเจียกเทศ (Nanthariya Lamchiangdase, 1984), วิสุทธีระ เนียมมณ (2528), ปิยวดี วังซ้าย (2550), ขนิษฐา ใจมโน (Kanita Chaimano, 2009) และ ดิศราพร สร้อยญาณะ (2552) งานวิจัยเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2521) ได้ศึกษาเรื่อง “ระบบเสียงภาษาของ” ที่หมู่บ้านฉางข้าวน้อยใต้ ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวน 1 คนที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าว เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2521) ใช้เครื่องบันทึกภาพของคลื่นเสียง (spectrogram) เพื่อนำเสนอสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงระดับขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงต่ำตก วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงตก และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ ได้ดังตารางที่ 2.22

ตารางที่ 2.22

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของที่หมู่บ้านฉางข้าวน้อยใต้ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากเรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2521, น. 17)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	ขึ้น	ต่ำขึ้น	ตก	ต่ำขึ้น	ขึ้น
3	ว. 2 ระดับขึ้น	ว. 4 ต่ำตก	ว. 6 สูงตก	ว. 4 ต่ำตก	
4					

Sarawit (1979) ได้ศึกษาระบบเสียงและพยัญชนะนาสิกริมฝีปากที่ทำหน้าที่เป็นพยางค์ /m/ ในภาษาไทยของที่ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง และที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ตลอดจนศึกษาเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสองตำบลดังกล่าว โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจำนวน 2 คน แบ่งเป็นถิ่นละ 1 คน Sarawit (1979) ใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นเพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบว่า เสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยของทั้งสองถิ่นดังกล่าวมีจำนวนและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่เหมือนกันทั้ง 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงขึ้น มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงขึ้นเกิดในพยางค์เป็นและเสียงสูงระดับเกิดในพยางค์ตาย วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำตก และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.23

ตารางที่ 2.23

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของที่ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง และที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Sarawit (1979, p. 166)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	ขึ้น	ต่ำระดับ	ต่ำตก	ต่ำระดับ	สูงระดับ
3	ว. 2 กลางระดับ	ว. 4 กลางขึ้น	ว. 6 สูงตก	ว. 4 กลางขึ้น	
4					

Davies (1979) ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษายองที่ใช้พูดในบ้านดอนชัย อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนกับเสียงภาษาไทยกรุงเทพฯ โดยใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นเพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาพบว่า เสียงวรรณยุกต์ภาษายองในตำบลดังกล่าว ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์

จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก และ วรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.24

ตารางที่ 2.24

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของที่บ้านดอนชัย อำเภอมะทิง จังหวัดลำพูน
โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Davies (1979, p. 42)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	ขึ้น	ต่ำระดับ	กลางตก	ต่ำระดับ	ขึ้น
3	ว. 2 กลางระดับ	ว. 4 กลางค่อนข้างต่ำระดับ	ว. 6 สูงตก	ว. 4 กลางค่อนข้างต่ำระดับ	
4					

นันทริยา ลำเจียกเทศ (Nanthariya Lamchiangdase, 1984) ได้วิจัยเรื่อง “The phonology of Lue in Lampang province”²⁷ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวน 8 คนที่อาศัยในตำบลกล้วยแพะ อำเภอมะทิง จังหวัดลำปาง Nanthariya Lamchiangdase (1984) ใช้กล่องวรรณยุกต์เกิตินี้เพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ตลอดจนวิเคราะห์เสียงจากการฟังและใช้สัทอักษรในการถ่ายทอดข้อมูล ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก

²⁷ แม้ว่าชื่อเรื่องของงานวิจัยดังกล่าวจะเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยลื้อ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ Nanthariya Lamchiangdase (1984) แสดงให้เห็นว่า ภาษาถิ่นที่ใช้พูดในตำบลกล้วยแพะ อำเภอมะทิง จังหวัดลำปาง เป็นภาษาไทยของ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำงานวิจัยดังกล่าวมาไว้ในหัวข้อ 2.5.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของ

วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก ตลอดงานวิจัยฉบับดังกล่าวยังเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างทางด้านเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาไทยถิ่นที่เมืองยูนนาน และที่บ้านหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยากับภาษาของที่บ้านฉางข้าวน้อยใต้ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และที่บ้านดอนชัย อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ภาษาถิ่นที่ใช้ในตำบลกล้วยแพะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นภาษาไทยของซึ่งใช้พูดกันบริเวณจังหวัดลำพูน และตำบลบ้านถิ่น จังหวัดแพร่²⁸ ระบบเสียงวรรณยุกต์ข้างต้นสามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์²⁹ ได้ดังตารางที่ 2.25

ตารางที่ 2.25

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของที่ตำบลกล้วยแพะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ดัดแปลงจาก Nanthariya Lamchiangdase (1984, p. 84)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	สูงขึ้น	ต่ำ	กลางตก	ต่ำ	สูงขึ้น
3	ว. 2 กลางขึ้นตก	ว. 4	ว. 6	ว. 4 กลางค่อนข้างต่ำตก	
4		กลางค่อนข้างต่ำตก	สูงตก		

วิสุทธีระ เนียมนาค (2528) ได้ศึกษาเรื่อง “ระบบเสียงภาษาของซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน: การศึกษาเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง 2 จุด อำเภอป่าซาง 1 จุด อำเภอบ้านโฮ่ง 1 จุด และอำเภอแม่ทา 1 จุด โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจุดละ 2 คน (5 จุด X 2 คน) เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นลักษณะความคล้ายคลึงความแตกต่างทางด้านเสียง และแสดงการแบ่งภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยของวิสุทธีระ เนียมนาค (2528) ใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดนี้เพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียง

²⁸ Nanthariya Lamchiangdase (1984) ไม่ได้อ้างอิงว่านำข้อมูลดังกล่าวมาจากที่ใด

²⁹ ผู้วิจัยพบการเรียงลำดับของเสียงวรรณยุกต์ในกล่องวรรณยุกต์เกิดนี้ไม่เป็นตามลำดับที่ควรจะเป็นในงานวิจัยของ Nanthariya Lamchiangdase (1984) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดเรียงเสียงวรรณยุกต์ตามรูปแบบกล่องวรรณยุกต์เกิดนี้

วรรณยุกต์ ตลอดจนวิเคราะห์เสียงจากการฟังและใช้สัทอักษรในการถ่ายทอดข้อมูล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระบบพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยของที่ใช้พูดกัน ณ จุดเก็บข้อมูลทุกจุดมีจำนวนหน่วยเสียงที่เท่ากัน คือ หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว 21 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวไม่ปรากฏเสียงพยัญชนะควบกล้ำและสระประสม

นอกจากนี้ ผลการศึกษาสามารถแสดงการแบ่งภาษาไทยของออกเป็น 2 ถิ่นย่อย โดยการใช้การจำแนกเสียงวรรณยุกต์ของคอลัมน์ A เป็นเกณฑ์ ได้แก่ ภาษาถิ่นย่อยตะวันออกและภาษาถิ่นย่อยตะวันตก สำหรับภาษาถิ่นย่อยตะวันออก มีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 ได้แก่ ภาษาถิ่นย่อยที่พูดกันในอำเภอแม่ทาและอำเภอเมืองด้านทิศตะวันออก รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นตกหรือกลางระดับตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียงคือ เสียงต่ำระดับเกิดในพยางค์เป็นและพยางค์ตายสระเสียงยาว และเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับเกิดในพยางค์ตายสระเสียงสั้น วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตกเสียงกักที่เส้นเสียง และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตกเสียงกักที่เส้นเสียง สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.26

ตารางที่ 2.26

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของ (ภาษาถิ่นย่อยตะวันตก)

ในอำเภอแม่ทา โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากวิสุทธิระ เนียมนาค (2528, น. 66)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางขึ้น	ต่ำขึ้น	กลางค่อนข้าง	ต่ำขึ้น	กลางขึ้น
3	[35]	[14]	ต่ำตกลีงกัก ที่เส้นเสียง [217]	[14], [13]	[45]
4	ว. 2 กลางขึ้นตกหรือ กลางระดับตก [343ก] [343ข] [332], [33]	ว. 4 ต่ำระดับ [11], [22]	ว. 6 กลางค่อนข้าง สูงตกลีงกัก ที่เส้นเสียง [417]	ว. 4 ต่ำระดับ [11], [22]	ว. 4 กลางค่อนข้าง สูงระดับ [11], [22], [44]

ส่วนภาษาย่อยถิ่นตะวันตก มีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ได้แก่ ภาษาย่อยที่พูดกันในพื้นที่อำเภอเมืองด้านทิศตะวันตก อำเภอป่าซาง และอำเภอบ้านโฮ่ง รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับตกหรือกลางขึ้นตก วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกถึงต่ำเสียงกักที่เส้นเสียง และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.27

ตารางที่ 2.27

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของ (ภาษาถิ่นย่อยตะวันตก)

ในอำเภอป่าซาง โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากวิสุทธิระ เนียมนาค (2528, น. 72)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางขึ้น [35]	ต่ำขึ้น [14]	กลางตกถึงต่ำ เสียงกักที่เส้น เสียง [317]	ต่ำขึ้น [14]	กลางขึ้น [55]
3					
4	ว. 2 กลางระดับตก หรือกลางขึ้นตก [343ก], [332]	ว. 4 ต่ำระดับ [11], [21], [22]	ว. 6 สูงตก [517]	ว. 4 ต่ำระดับ [11], [21], [22]	

ผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เสียงวรรณยุกต์ของพื้นที่ทั้งสองดังกล่าวมีจำนวนของเสียงวรรณยุกต์ที่เท่ากันคือ 6 หน่วยเสียง รวมถึงสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์มีความคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ภาษาถิ่นย่อยทั้งสองมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A ที่ต่างกัน กล่าวคือ ภาษาถิ่นย่อยตะวันตกมีการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบ A123-4 ที่เหมือนกับภาษาไทยถิ่นเมืองเชียงรุ่งและเมืองเชียงตุง ส่วนภาษาถิ่นย่อยตะวันตกมีการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 ที่เหมือนกับภาษาไทยถิ่นเมืองยอง (วิสุทธิระ เนียมนาค, 2528, น. 124)

ปิยวดี วังซ้าย (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษายองกับระบบเสียงภาษาไทยเหนือ (กำแพง)” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาไทยยองในหมู่บ้านเหล่าตู ตำบลหนองยวง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน และผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในหมู่บ้านปาร์กฟ้า ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจุดละ 3 คน (2 จุด X 3 คน) ปิยวดี วังซ้าย (2550) ใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นเพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) เพื่อหาลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาพบว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยยองในหมู่บ้านเหล่าตู ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางสูงขึ้น มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงกลางสูงขึ้นเกิดในพยางค์เป็น

และเสียงกลางขึ้นเกิดในพยางค์ตาย วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางต่ำกลาง มีเสียงย่อย 2 หน่วยเสียง คือ เสียงกลางต่ำกลางเกิดในพยางค์เป็นและพยางค์ตายสระเสียงยาว และเสียงต่ำกลางเกิดในพยางค์ตายสระเสียงสั้น วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำตก และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางต่ำตก สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.28

ตารางที่ 2.28

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของในหมู่บ้านเหล่าคู่ ตำบลหนองยาง จังหวัดลำพูน
โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจากปิยวัติ วงษ์ชัย (2550, น. 91)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางสูงขึ้น [345]	ต่ำระดับ [222]	ต่ำตก [221]	ต่ำระดับ [222]	กลางขึ้น [344]
3	ว. 2 กลางระดับ [333]	ว. 4 กลางต่ำกลาง [323]	ว. 6 กลางต่ำตก [321]	ว. 4 กลางต่ำกลาง [323]	ว. 4 ต่ำกลาง [223]
4					

นอกจากนี้ ผลการศึกษาข้างต้นพบว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยของในหมู่บ้านเหล่าคู่ ตำบลหนองยาง จังหวัดลำพูน และภาษาไทยเหนือในหมู่บ้านป่ารกฟ้า ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ที่เหมือนกัน รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียงเท่ากัน อย่างไรก็ตาม เสียงวรรณยุกต์ทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวมีความแตกต่างทางสัทลักษณะเพียงเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากนี้ ปิยวัติ วงษ์ชัย (2550) ได้สรุปไว้ว่า ภาษาทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากปัจจัยสำคัญ 2 ประเด็นหลักๆ ดังนี้ 1) ภาษาไทยเหนือบ้านป่ารกฟ้าอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยของซึ่งทำให้ระบบเสียงเกิดความเปลี่ยนแปลง และ 2) การเปลี่ยนแปลงภายในของภาษาไทยเหนือบ้านป่ารกฟ้า

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของชนิษฐา ไจมน (Kanita Chaimano, 2009) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Tone variation of Tai Lue spoken in Phrae”³⁰ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ และเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นที่ใช้พูดกันในประเทศไทย โดยนำผลที่ได้มาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งภาษาไทยถิ่นและนำเสนอด้วยแผนที่ภาษา ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาที่อยู่ในบริเวณ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน³¹ จำนวน 135 คน (45 หมู่บ้าน X 3 คน) Kanita Chaimano (2009) ใช้กล่องวรรณยุกต์เกิดขึ้นเพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) เพื่อหาลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์จากค่าความถี่มูลฐาน (F0) และใช้เครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ (tone stick) พร้อมการบรรยายในการนำเสนอข้อมูล ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A จำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่ A1-2-3-4, A1-23-4, A1-234, A12-34 และ A123-4 คอลัมน์ B C DL DS มีการแยกเสียงแบบ 123-4 และ B=DL ภาษาไทยถิ่นในงานวิจัยดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ 5 และ 6 หน่วยเสียง รวมทั้งพบระบบเสียงวรรณยุกต์และลักษณะวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันจำนวน 9 รูปแบบ อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาภาษาถิ่นในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่พบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงต่ำตกขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางตกขึ้น วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงสูงตก และวรรณยุกต์ที่ 5 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงต่ำขึ้นตก ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า ภาษาที่ใช้ในตำบลบ้านถิ่นเป็นภาษาไทยของซึ่งใช้พูดกันในบริเวณอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน, อำเภอเมือง อำเภอเชียงของ และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถจัดแบ่งเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.29

³⁰ แม้ว่าชื่อเรื่องของงานวิจัยดังกล่าวจะเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยถิ่น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ Kanita Chaimano (2009) แสดงให้เห็นว่า ภาษาถิ่นที่ใช้พูดในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่เป็นภาษาไทยของ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำงานวิจัยดังกล่าวมาไว้ในหัวข้อ 2.5.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของ

³¹ ประกอบไปด้วยจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และพะเยา ทั้งนี้ Kanita Chaimano (2009) ใช้เกณฑ์ในการเลือกจังหวัดที่นำมาศึกษาจากงานวิจัยเรื่อง “แผนที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย” ของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547)

ตารางที่ 2.29

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของที่ตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก Kanita Chaimano (2009, p. 71)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 4	ว. 3	ว. 1
2	ต่ำตกขึ้น	กลางตกขึ้น	สูงตก	กลางตกขึ้น	ต่ำขึ้น
3	[214]	[323]	[42]	[323]	[24]
4	ว. 2 กลางขึ้น [34]	ว. 4 สูงตก [42]	ว. 5 ต่ำขึ้นตก [242]	ว. 4 สูงตก [42]	

งานวิจัยฉบับล่าสุดที่ศึกษาเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของเรื่อง “การศึกษาวรรณยุกต์ภาษาของเชิงกลศาสตร์: การเปรียบเทียบในบริบทคำพูดเดี่ยวกับคำพูดต่อเนื่องและระหว่างสองรุ่นอายุ” ของดิศราพร สร้อยญาณะ (2552) ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บอกภาษาที่อาศัยในตำบลป่าซาง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดลำพูน จำนวน 6 คน (2 กลุ่ม X 3 คน) ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้สูงอายุ ดิศราพร สร้อยญาณะ (2552) ใช้กล่องวรรณยุกต์กึ่งนัยเพื่อศึกษาจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) เพื่อหาลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์จากค่าความถี่มูลฐาน (F0) และนำเสนอผลการศึกษาคำพยางค์ (ST) เพื่อช่วยในการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ระหว่างบุคคล ผลการศึกษาพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 รวมทั้งพบเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก และวรรณยุกต์ที่ 6 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก งานวิจัยฉบับดังกล่าวได้เสนอผลการเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องพบว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 4 ในทุกบริบทไม่มีความแตกต่างกัน ขณะที่ สัทลักษณะของวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 5 และวรรณยุกต์ที่ 6 ในบริบทคำพูดต่อเนื่องกลางประโยค

มีการขึ้นตกล้น้อยลงกว่าในบริบทคำพูดเดี่ยว นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในทุกบริบทของผู้บอกภาษากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้สูงอายุพบว่า ทุกหน่วยเสียงมีจำนวนหน่วยเสียงย่อยที่มีความใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า หน่วยเสียงในภาษาวัยรุ่นจะมีสัทลักษณะหลากหลายกว่าภาษาผู้สูงอายุ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษาคำเมืองลำพูน และภาษาไทยกรุงเทพฯ ระบบเสียงวรรณยุกต์ข้างต้นสามารถแสดงด้วยกล่องวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 2.30

ตารางที่ 2.30

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยของที่ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ ดัดแปลงจาก ดิศราพร สร้อยญาณะ (2552, น. 65)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางขึ้น	ต่ำระดับ	กลางตก	ต่ำระดับ	กลางขึ้น
3	ว. 2 กลางระดับ	ว. 4 กลางค่อนข้างต่ำระดับ	ว. 6 สูงตก	ว. 4 กลางค่อนข้างต่ำระดับ	
4					

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยของทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยของมีจำนวน 5 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง รวมทั้งพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A 2 รูปแบบคือ A123-4 และ A12-34 ส่วนในคอลัมน์ B C DL DS มีการแยกเสียงแบบ 123-4 ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B และ DL จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ อย่างไรก็ตาม สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในงานวิจัยภาษาไทยของทั้งหมดข้างต้นมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดการเปรียบเทียบงานวิจัยของผู้ศึกษาที่ผ่านมา ได้ดังตารางที่ 2.31

ตารางที่ 2.31

ผลการศึกษารายการของสื่อที่ศึกษาผ่านมา

ภาษาไทย											
	Gedney (1969) อ้างถึงใน Hudak, 2008) เมืองยอง	Pornsawan Ploykaew (1985) ผู้สื่อข่าวจากเมืองยอง ที่อาศัยในบ้านสันมะแหง จังหวัดเชียงราย	เรืองเดช ปิ่นเขียนพิชัย (2521) หมู่บ้านฉางข้าวน้อยใต้ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน	Sarawit (1979) ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน	Davies (1979) บ้านคองชัย อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน	Nanthariya Lamchiangdase (1984) ตำบลกล้วยหะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	วิสุทธิธะ เนียมมาศ (2528) อำเภอเมือง, อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านโฮ่ง, อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน	ปิยวิทย์ วงษ์ชัย (2550) หมู่บ้านเหล่าตุ้ จังหวัดลำพูน	รุ่งริศ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551) ภาษาไทยสื่อเมืองยอง บ้านสันทรายทองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	Kanita Chaimano (2009) ตำบลบ้านสัน จังหวัดแพร่	ศิริพร ศรีบุญคุณะ (2552) ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
วิธีการศึกษา	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
วรรณยุกต์											
ว. 1	สูงขึ้น	สูงระดับ	ขึ้น	ขึ้น	ขึ้น	สูงขึ้น	กลางขึ้น [35]	กลางสูงขึ้น [345]	ต่ำขึ้น [25]	ต่ำคขึ้น [214]	กลางขึ้น
ว. 2	กลางขึ้นตก	กลางต่ำ	ระดับขึ้น	กลางระดับ	กลางระดับ	กลางขึ้นตก	กลางระดับตก/กลางขึ้นตก [343]/[332]	กลางระดับ [333]	สูงระดับ [44]	กลางขึ้น [34]	กลางระดับ
ว. 3	ต่ำขึ้น	กลางต่ำขึ้น	ต่ำขึ้น	ต่ำระดับ	ต่ำระดับ	ต่ำ	ต่ำขึ้น [14]	ต่ำระดับ [222]	ต่ำระดับ [22]	กลางตกขึ้น [323]	ต่ำระดับ
ว. 4	กลางระดับ	กลางระดับ	ต่ำตก	กลางขึ้น	กลางขึ้น	กลางค่อนข้างต่ำระดับ	ต่ำระดับ [11], [22]	กลางต่ำกลาง [323]	สูงตก [42]	สูงตก [42]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ
ว. 5	ต่ำระดับจบด้วยเสียงกักที่สั้นเสียง	ต่ำระดับ	ตก	ต่ำตก	กลางตก	กลางตก	กลางตกถึงต่ำเสียงกักที่สั้นเสียง [317]	ต่ำตก [221]	กลางตก [31]/สูงระดับตก [442]	ต่ำขึ้นตก [242]	กลางตก
ว. 6	กลางตกจบด้วยเสียงกักที่สั้นเสียง	กลางต่ำตก	สูงตก	สูงตก	สูงตก	สูงตก	สูงตก [517]	กลางต่ำตก [321]	สูงระดับ [442]/สูงขึ้นตก [452]	-	สูงตก
A12-34	✓	✓	✓	✓	✓	✓	A123-4*, A12-34**	✓	✓	A123-4	✓
DL123= 2.3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
DS123= 2.1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
DL4=DS4=2.4	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
							* A123-4 - ภาษาถิ่นย่อยตะวันออกเฉียงใต้		เสียงวรรณยุกต์ในช่อง B4 และ C123	B4=C123=DL4=DS4	
							ภาษาถิ่นย่อยที่ใช้ในอำเภอแม่ทา		มีความใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์		
							** A12-34 - ภาษาถิ่นย่อยตะวันตกเฉียงใต้		ภาษาไทยถิ่นเหนือในบางพื้นที่ของอำเภอ		
							ภาษาถิ่นย่อยที่ใช้ในอำเภอป่าซางและ				
							อำเภอบ้านโฮ่ง				

สัญลักษณ์ ✓ หมายถึง ปรากฏ, สัญลักษณ์ ๑ หมายถึง ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการฟัง และสัญลักษณ์ ๑ หมายถึง ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผู้วิจัยได้สรุปความเหมือนและความต่างของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อ และภาษาไทยยอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากการพิจารณาเปรียบเทียบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสามภาษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ขณะที่ภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยองปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A 2 รูปแบบคือ A123-4 และ A12-34 ส่วนการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B C DL และ DS ของทั้งสามภาษาดังกล่าวมีรูปแบบที่เหมือนกันคือ 123-4 รวมทั้งเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B และ DL จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยองจะปรากฏลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ กล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในช่อง B4 DL4 และ DS4 ของภาษาทั้งสองดังกล่าวจะแสดงเสียงวรรณยุกต์เดียวกันเสมอ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อ และภาษาไทยยองตามลำดับ ดังตารางที่ 2.32

ตารางที่ 2.32

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่
ภาษาไทยลื้อ และภาษาไทยยอง

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

B=DL ↑ ↑ ↑ ↑

ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

B=DL ↑ ↑ ↑ ↑

ภาษาไทยลื้อ

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

B=DL ↑ ↑ ↑ ↑

ภาษาไทยยอง

จากการสรุปผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยลื้อ และภาษาไทยยองข้างต้น ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า ผลการศึกษาระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีต กล่าวคือปรากฏการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 และคอลัมน์ B C DL และ DS แบบ 123-4 รวมทั้งปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียงตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B และ DL จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ

(พิศศรี แจ้งไพร, 2520; Brown, 1965; Chommanad Intajamornrak, 2013; Davis, 1970; Gardner, 1996; Jones, 1965; Siwaporn Chotecheun, 1986)

ส่วนผลการศึกษาระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยองของผู้ศึกษาที่ผ่านมาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2556 ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A 2 รูปแบบคือ A123-4 และ A12-34 (รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2551; Chommanad Intajamornrak, 2011, 2013; Kanita Chaimano, 2009) ซึ่งแตกต่างไปจากงานวิจัยในอดีตที่การแยกเสียงในคอลัมน์ A เป็นลักษณะเด่นในการจำแนกภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยอง กล่าวคือ ภาษาไทยลื้อปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 และภาษาไทยยองปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 (Gedney, 1969 อ้างถึงใน Hudak, 2008, pp. 20-21; Hartmann, 1980, p. 86) ผลการเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่กำลังเกิดขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการสัมผัสภาษาและการได้รับอิทธิพลของภาษาใกล้เคียง ได้แก่ ภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงของทั้งสองภาษาดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A อาจจะไม่ใช่วิธีการสำคัญในการจำแนกความแตกต่างระหว่างภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยอง ผู้วิจัยได้สันนิษฐานว่า การจำแนกภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยองนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) การเรียกชื่อตามท้องถิ่นเดิมที่อพยพมา 2) หลักฐานทางภาษาศาสตร์อื่นๆ เช่น ระบบพยัญชนะและสระ เป็นต้น และ 3) ปัจจัยที่นอกเหนือจากหลักฐานทางภาษาศาสตร์ เช่น การแต่งกาย และผ้าซิ่น เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอวิธีการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่หัวข้อที่ 3.1 การเก็บข้อมูล ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การสำรวจพื้นที่ การคัดเลือกผู้บอกภาษา รายการคำ และการบันทึกเสียง และลำดับสุดท้ายในหัวข้อที่ 3.2 ผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูล และการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในจังหวัดแพร่

3.1 การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การสำรวจพื้นที่ การคัดเลือกผู้บอกภาษา รายการคำ และการบันทึกเสียง

3.1.1 การสำรวจพื้นที่

ก่อนการคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์และสำรวจพื้นที่ในบริเวณที่ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลภาษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นสถานที่ซึ่งเหมาะแก่การเก็บข้อมูล อันได้แก่ สถานที่ราชการ วัด และชุมชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจุดเก็บข้อมูลโดยใช้เขตอำเภอเป็นเกณฑ์ ในการศึกษาทุกอำเภอของจังหวัดแพร่ และใช้วิธีการคัดเลือกโดยการเขียนชื่อทุกตำบลของทุกอำเภอ แล้วจับฉลาก ซึ่งมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้ 1) จุดเก็บข้อมูลต้องไม่เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ และ 2) จุดเก็บข้อมูลต้องไม่ติดอยู่กับจุดเก็บข้อมูลอีกอำเภอหนึ่ง³² สำหรับพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่จำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่, ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น, ตำบลแม่ยาว อำเภอวังทอง, ตำบลแม่คำมี อำเภอหนองม่วงไข่, ตำบลแดนชุมพล อำเภอสอง, ตำบลปงป่าห้วย อำเภอเด่นชัย, ตำบลแม่ป่าน อำเภอลอง และตำบลแม่พุง อำเภอวังชิ้น

3.1.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ผู้บอกภาษาในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือ ในจังหวัดแพร่จำนวน 8 อำเภอ โดยเก็บข้อมูลจุดละ 2 คน เป็นจำนวน 16 คน (8 อำเภอ X 2 คน)

³² ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลจากงานวิจัยของยาใจ มาลัยเจริญ (2531, น. 29) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “วรรณยุกต์ ภาษาไทยถิ่นจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา”

2) ผู้บอกภาษาในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่กับตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่³³ โดยเก็บข้อมูลจุดละ 2 คน จำนวน 4 คน (2 ตำบล X 2 คน) ผู้บอกภาษาทั้งสองกลุ่มต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 50 ปี ที่มีการศึกษาไม่เกินภาคบังคับ³⁴ นอกจากนี้ กลุ่มผู้บอกภาษาต้องเป็นเพศหญิงเท่านั้น เนื่องจากเป็นเพศที่ไม่ได้ย้ายภูมิลำเนาไปในต่างจังหวัดและมีแนวโน้มที่จะอยู่ในภูมิลำเนาเดิมมากกว่าเพศชาย รวมถึงกลุ่มผู้บอกภาษาต้องมีอาชีพที่คล้ายคลึงกัน ตัวอย่างเช่น ทำไร่ทำนา รับจ้าง เป็นต้น

3.1.3 รายการคำ

ผู้วิจัยแบ่งรายการคำออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ 1) รายการคำเดี่ยว (citation form) และ 2) ข้อมูลคำพูดต่อเนื่อง (connected speech)

1) รายการคำเดี่ยว (citation form)

ผู้วิจัยได้นำรายการคำศัพท์ที่ดัดแปลงจากกล่องวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) จำนวนทั้งหมด 20 คำ จากงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Tone variation of Tai Lue spoken in Thailand” ซึ่งรายการคำดังกล่าวเป็นคำศัพท์พื้นฐานที่คนแพร่ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย คำเรียกญาติ ส่วนต่างๆ ของร่างกาย สัตว์ พืชผักผลไม้ และกริยาอาการ เป็นต้น ดังตารางที่ 3.1

³³ ผู้บอกภาษาในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงเป็นผู้บอกภาษาคนละกลุ่มกับผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 ทั้งนี้ สาเหตุที่ต้องเก็บข้อมูล ณ สองตำบลดังกล่าว เพื่อหาคำตอบว่าทั้งสองตำบลใช้ภาษาตระกูลไทถิ่นใดและเป็นภาษาถิ่นเดียวกันหรือไม่

³⁴ การศึกษาภาคบังคับ หมายถึง การศึกษาซึ่งไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษาเทียบเท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

ตารางที่ 3.1

รายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น

	A	B	C	DL	DS
1	p ^h ǎ: ผา	p ^h à: ผ่า	p ^h â: ผ้ำ	p ^h à:k หน้า(ผาก)	p ^h àk ผัก
2	pa: ปา	pà: ป่า	pâ: ป้ำ	pà:k ปาก	pàk ปัก
3	ba:n บาน	bà: บ่า	bâ: บ้ำ	bà:t บาด	bàt บัต
4	t ^h a: ทา	t ^h â: ท่า	t ^h á: ท้า	t ^h â:k ทาก	t ^h á:k ทัก

จากตารางที่ 3.1 รายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น ประกอบไปด้วยคำที่มีพยัญชนะต้นเดี่ยว /p^h p b t^h/ เสียงสระยาว, สั้น /a: a/ และพยัญชนะท้าย /p t k/ ซึ่งตารางข้างต้นสามารถแบ่งลักษณะโครงสร้างของคำเป็นได้ 2 แบบ คือ 1) ลักษณะโครงสร้างแบบพยางค์เปิด (CVV) ของคำเป็นในคอลัมน์ ABC1-4 จะมีเสียงสระยาว /a:/ 2) ลักษณะโครงสร้างแบบพยางค์ปิด (CVC) ของคำตายในคอลัมน์ DL1-4 และ DS1-4 จะมีสระเสียงยาว /a:/ และสระเสียงสั้น /a/ รวมไปถึงพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก /p t k/ ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้คำศัพท์ที่เป็นสระเสียง /a a:/ เนื่องจากเสียงทั้งสองดังกล่าว ปรากฏในคำไทยที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับสระอื่นๆ (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ, 2554, น. 122) ซึ่งในการกำหนดทั้งเสียงพยัญชนะ สระ และโครงสร้างให้อยู่ในประเภทเดียวกันจะเป็นประโยชน์ต่อการเก็บข้อมูล กล่าวคือเพื่อป้องกันการผิดพลาดในการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์หรือการแปรของคำดังกล่าว

2) ข้อมูลคำพูดต่อเนื่อง (connected speech)

การเก็บข้อมูลคำพูดต่อเนื่องเป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงเท่านั้น เนื่องจากในการเก็บข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่าการออกเสียงคำเดี่ยวและการออกเสียงคำพูดต่อเนื่องที่เป็นธรรมชาติของผู้บอกภาษาในตำบลพระหลวงมีการออกเสียงที่แตกต่างกัน เพื่อความสมดุลในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลคำเดี่ยวและ

ข้อมูลคำพูดต่อเนื่องของทั้งสองตำบลดังกล่าว³⁵ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่เป็นคำพูดต่อเนื่อง โดยให้ผู้บอกภาษาเล่าเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องการดำเนินชีวิต กิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน การประกอบอาชีพ ความเชื่อประเพณีต่างๆ ครอบครัว เป็นต้น ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือกคำที่จะนำมาวิเคราะห์ ดังนี้ 1) ใช้การหยุดเว้นระยะ (pause) ของผู้บอกภาษาเป็นเกณฑ์ในการตัดแบ่งประโยค (วิไลลักษณ์ จุฑาหวงศ์, 2544, น. 37) 2) คำทดสอบจะต้องมีลักษณะโครงสร้างแบบพยางค์เปิด (CVV) และโครงสร้างพยางค์แบบปิด (CVC) ที่เปล่งเสียงชัดเจน 3) คำทดสอบจะต้องเป็นคำพยางค์เดียวที่ได้รับ การลงเสียงหนักในประโยค เนื่องจากวรรณยุกต์ในพยางค์เสียงหนักจะมีระดับการขึ้นลงของเสียง ชัดเจนกว่าพยางค์เสียงเบา (Gandour et al., 1966 อ้างถึงใน ปณิษฐา ประธานเกียรติ, 2544, น. 31) และ 4) คำทดสอบจะต้องปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าเท่านั้น เนื่องจากลักษณะของรูป ประโยคที่ต่างกันมีอิทธิพลต่อการแปรเปลี่ยนของเสียงวรรณยุกต์ (ดารณี กฤษณะพันธ์, 2538) ซึ่งการกำหนดเกณฑ์เลือกคำในการวิเคราะห์จะทำให้ผลของข้อมูลเป็นระบบและน่าเชื่อถือ

3.1.4 การบันทึกเสียง

ในการบันทึกเสียงคำเดี่ยว ผู้วิจัยเตรียมรายการบัตรคำขนาด 4X6 นิ้ว ที่มีรูปชัดเจน จำนวน 20 คำ โดยเก็บข้อมูลจากบัตรคำที่ตัดแปลงจากกล่องวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) ในระหว่างเก็บข้อมูล ผู้วิจัยยังแสดงท่าทางประกอบตลอดจนสมมติสถานการณ์ เพื่อช่วยให้ ผู้บอกภาษาเข้าใจความหมายของคำที่ต้องการได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงยี่ห้อ Sony รุ่น ICD-UX543F ก่อนที่จะบันทึกเสียงผู้บอกภาษานั้น ผู้วิจัยจะทำการซักซ้อมกับผู้บอกภาษา รวมถึงกำหนดให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำทดสอบภาษาไทยถิ่น³⁶ คำละ 9 ครั้ง ดังนั้นจำนวนคำเดี่ยวที่ บันทึกมีจำนวนทั้งสิ้น 3,600 คำ (20 คน X 20 คำ X 9 ครั้ง)³⁷ ซึ่งจะคัดเลือกการบันทึกเสียงคำเดี่ยว ที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 1,200 คำ (20 คน X 20 คำ X 3 ครั้ง) ส่วนการบันทึกเสียงคำพูดต่อเนื่อง ผู้วิจัยให้ผู้บอกภาษาเล่าเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องการดำเนินชีวิตกิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน การประกอบอาชีพ ความเชื่อประเพณีต่างๆ ครอบครัว เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ อีกทั้งช่วยให้

³⁵ ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาคำพูดต่อเนื่องในภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ เนื่องจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม เบื้องต้น ผู้วิจัยไม่พบความแตกต่างในการออกเสียงระหว่างคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องของผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

³⁶ ผู้บอกภาษาในจังหวัดแพร่ทั้ง 8 อำเภอออกเสียงด้วยภาษาไทยถิ่นเหนือ ส่วนผู้บอกภาษาตำบลบ้านถิ่นและตำบล พระหลวงออกเสียงด้วยภาษาไทยลื้อ

³⁷ ในการลำดับรายการคำทดสอบนั้น ผู้วิจัยได้นำคำมาจับฉลากเพื่อไม่ให้เสียงวรรณยุกต์เรียงต่อกัน ซึ่งมีลำดับดังต่อไปนี้ “ป่า” “บัตร” “ปา” “ท่า” “ปาก” “ป่า” “ทัก” “บาน” “ผาก” “ป่า” “ผ้า” “ผา” “ทาก” “ป่า” “ทา” “ผัก” “บาด” “ท่า” “ปัก” และ “ผ่า” ส่วนการบันทึกเสียง ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำทดสอบคำละ 3 ครั้งต่อ 1 ชุด ตัวอย่างเช่น “ป่า” (จำนวน 3 ครั้ง) ทำในลักษณะเดียวกันจนถึงคำว่า “ผ่า” (จำนวน 3 ครั้ง)

ผู้บอกภาษาไม่รู้สีกดเครื่องอัดเสียงเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลที่เป็นคำพูดต่อเนื่องประมาณ 15-20 นาที นอกจากนี้ในขณะที่บันทึกเสียงทั้งคำเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง ผู้วิจัยจะจดบันทึกข้อมูลด้วยสัทอักษร (IPA) พร้อมทั้งจดคำอธิบายเพิ่มเติมจากผู้บอกภาษา

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูล และการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในจังหวัดแพร่

3.2.1 การเตรียมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์

เมื่อได้เสียงที่บันทึกมาแล้ว ผู้วิจัยจะตัดเสียงแวดล้อมรบกวนออกไปโดยใช้โปรแกรม Goldwave เวอร์ชัน 5.58 เพื่อให้เหลือข้อมูลที่มีเสียงพูดของผู้บอกภาษาให้ชัดเจนมากที่สุด และนำรายการคำทดสอบที่ได้บันทึกไว้มาตัดคำโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลของผู้บอกภาษาแต่ละคนมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบต่อไป

3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ คำพูดเดี่ยว และคำพูดต่อเนื่อง ขั้นตอนการวิเคราะห์ในแต่ละส่วนจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.2.1 คำพูดเดี่ยว

วิธีการวิเคราะห์คำพูดเดี่ยวแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์

ในการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ด้วยการฟังและใช้กล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) เป็นเครื่องมือ โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทีละคน และนำเสนอภาพรวมของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงในรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์

(2) การวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์

การวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์นั้น ผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) ในการวิเคราะห์หาค่าความถี่มูลฐาน ตลอดจนกำหนดค่าความถี่มูลฐานโดยการปรับค่าระยะเวลาของเสียงวรรณยุกต์ให้เท่ากันทุกคำ (normalization of duration) และวัดค่าความถี่มูลฐานทุกช่วง 10% ไปจนถึง 100% รวมทั้งหมด 11 จุด นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวัดตั้งแต่จุดเริ่มต้นของเสียงสระ (vowel onset) จนถึงจุดสิ้นสุดของเสียงสระ (vowel offset) จากคำทดสอบ

จำนวน 20 คำ คำละ 3 ครั้ง โดยเลือกคำที่เปล่งเสียงชัดเจนและถูกต้องจากคำที่ได้บันทึกไว้คำละ 9 ครั้ง (3 คำ X 3 ครั้ง) จากผู้บอกภาษาทั้งหมด 20 คน³⁸ รวมคำทดสอบจำนวนทั้งสิ้น 1,200 คำ (20 คำ X 3 ครั้ง X 20 คน) เมื่อได้ค่าความถี่มูลฐานในแต่ละคำของผู้บอกภาษาทุกคนเรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะหาค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยในแต่ละคำของผู้บอกภาษาทั้งหมดด้วยเช่นกัน หลังจากนั้น นำค่าความถี่มูลฐานของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันมาเฉลี่ยอีกครั้งเพื่อเป็นตัวแทนในการนำเสนอเสียงวรรณยุกต์นั้นๆ ตัวอย่างเช่น นำค่าเฉลี่ยของคำว่า “บาน” (ครั้งที่ 1 - ครั้งที่ 3) ในช่อง A3 และค่าเฉลี่ยของคำว่า “ทา” (ครั้งที่ 1 - ครั้งที่ 3) ในช่อง A4 ที่มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันมาหาค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยเพื่อเป็นตัวแทนเสียงวรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยจะใช้วิธีการดังกล่าวทำในลักษณะเดียวกันจนครบทุกเสียงวรรณยุกต์

เมื่อได้ค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของตัวแทนเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละเสียงแล้ว ขั้นตอนต่อมา ผู้วิจัยจะปรับค่าความถี่มูลฐานโดยแปลงค่าเฮิรตซ์ (Hz) เป็นค่าเซมิโตน (ST) ซึ่งค่าเซมิโตนเป็นการลดความแตกต่างอันเนื่องมาจากผู้พูดที่ต่างเพศ ต่างวัย รวมทั้งแสดงการขึ้นลงของเสียงได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยใช้สูตรคำนวณหาค่าเซมิโตนคือ $12 \cdot \log(\text{Hz to be translated} / \text{Hz reference level}) / \log(2)$ ³⁹

3.2.2.2 คำพูดต่อเนื่อง

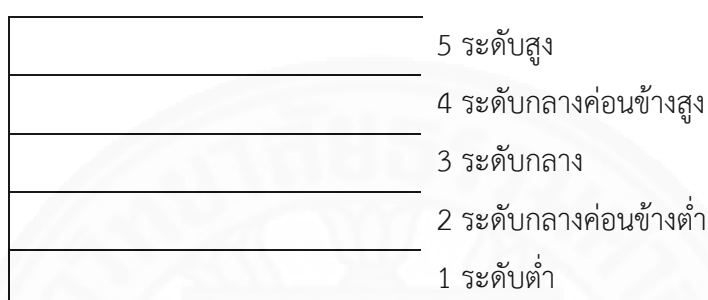
ในการวิเคราะห์คำพูดต่อเนื่อง ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกคำที่จะนำมาวิเคราะห์ สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ตามเกณฑ์ในหัวข้อ 3.1.3 รายการคำ ตลอดจนเลือกคำที่มีโครงสร้างพยางค์แบบเปิด (CVV) และแบบปิด (CVC) ที่มีเสียงพยัญชนะต้นสอดคล้องกับกล่องเสียงวรรณยุกต์ช่องละ 1 คำ ซึ่งคำที่จะนำมาวิเคราะห์นั้นอาจไม่ใช่คำเดียวกันกับคำทดสอบที่ใช้ในคำพูดเดี่ยว เนื่องจากการเก็บข้อมูลคำพูดต่อเนื่องเป็นการเก็บข้อมูลที่เป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ เหตุที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำทดสอบช่องละ 1 คำ เป็นเพราะผู้วิจัยจะนำผลศึกษาคำพูดต่อเนื่องในทั้งสองตำบลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับคำพูดเดี่ยว ฉะนั้นการศึกษาคำพูดต่อเนื่องในงานวิจัยครั้งนี้ใช้เพื่อสนับสนุนผลการวิเคราะห์คำพูดเดี่ยวในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงเพียงเท่านั้น สำหรับการวิเคราะห์หาค่าความถี่มูลฐานนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเช่นเดียวกับคำพูดเดี่ยว รวมคำทดสอบจำนวนทั้งสิ้น 80 คำ (2 ตำบล X 4 คน⁴⁰ X 20 คำ)

³⁸ ผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่จำนวน 16 คน (8 อำเภอ X 2 คน) และผู้บอกภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงจำนวน 4 คน (2 ตำบล X 2 คน)

³⁹ ผู้วิจัยอ้างอิงสูตรดังกล่าวจากงานวิจัยของศุภินันท์ จิตวิริยพันธ์ (2557, น. 13) ซึ่ง Hz to be translated คือ ค่าความถี่มูลฐานที่จะแปลงค่า และ Hz reference level คือ ค่าความถี่มูลฐานต่ำสุดของผู้บอกภาษา

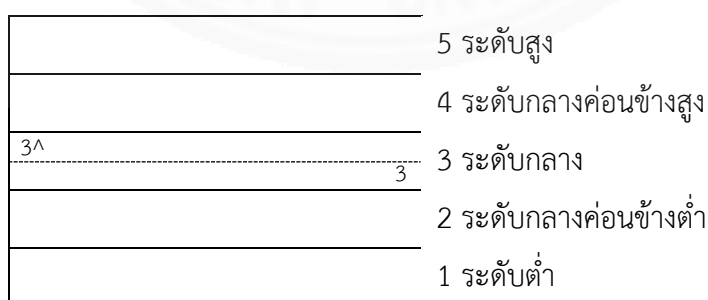
⁴⁰ ผู้บอกภาษาตำบลละ 2 คน

เมื่อคำนวณหาค่าเซมิโตนของทุกบริบทเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างเป็นกราฟเส้นเพื่อบรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยแปลงผลข้อมูลให้เป็นกราฟเส้นด้วยโปรแกรม excel และปรับเสียงวรรณยุกต์ให้เป็นค่า 5 ระดับเพื่อแสดงสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เช่นเดียวกับงานวิจัยของกัลยา ดิงศรัทิตย์ (2533) และดารณี กฤษณะพันธุ์ (2538) กราฟเส้นมีลักษณะดังนี้



ภาพที่ 3.1 การแบ่งระดับเสียง 5 ระดับในการบรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์

นอกจากจะแสดงตัวเลขแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งระดับเสียงในระดับกลางออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนบนและส่วนล่างเพื่อแสดงรายละเอียดเพิ่มขึ้นจากที่ใช้กันทั่วไป ส่วนบนแสดงด้วยสัญลักษณ์ $3^{\wedge}$ และส่วนล่างแสดงด้วยตัวเลขโดยไม่มีสัญลักษณ์ใดๆ ซึ่งการแบ่งระดับเสียงกลางระดับโดยละเอียดนี้ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ภาษาไทยลือบริบทคำพูดเดี่ยวของผู้บอกภาษาตำบลพระหลวงเพียงเท่านั้น ทั้งนี้สาเหตุที่ผู้วิจัยแบ่งระดับเสียงเพิ่มขึ้นในระดับกลางเป็นเสียงกลางระดับบน $[3^{\wedge}]$ และ กลางระดับล่าง $[3]$ นั้น เพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างเสียงวรรณยุกต์ 2 หน่วยเสียงที่ปรากฏระดับเสียงใกล้เคียงกัน⁴¹ กราฟเส้นมีลักษณะดังนี้



ภาพที่ 3.2 การแบ่งระดับเสียงระดับกลางในการบรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์

⁴¹ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในหัวข้อ 5.1.2.1 ภาพรวมสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือในตำบลพระหลวง

3.2.3 การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในจังหวัดแพร่

เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือแล้ว ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ในแง่ของจำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ศึกษาจาก 8 อำเภอในจังหวัดแพร่กับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงเพื่อเปรียบเทียบหาความเหมือนและความแตกต่าง พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง



บทที่ 4

ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบริบทคำพูดเดี่ยวของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ที่ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวนทั้งสิ้น 16 คน (8 อำเภอ X 2 คน) โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์นั้นผ่านขั้นตอนการคัดเลือกตามเกณฑ์ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้ 4.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ 4.2 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ และ 4.3 รายละเอียดของสัทลักษณะในแต่ละเสียง

4.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

จากการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดเดี่ยว ผู้วิจัยพบว่าระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ตลอดจนพบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 คอลัมน์ B C DL และ DS แบบ 123-4 ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต (พิศศรี แจ้งไพร, 2520; Brown, 1965; Chommanad Intajamornrak, 2011, 2013; Gardner, 1996; Jones, 1965) ตลอดจนสามารถกล่าวได้ว่า ผลการศึกษาระบบวรรณยุกต์ดังกล่าวเป็นระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ⁴² ที่เป็นตัวแทนของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ เนื่องจากเป็นผลการศึกษาที่ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ซึ่งถือว่าเป็นผู้บอกภาษาจำนวนส่วนใหญ่ที่พบ ประกอบไปด้วยผู้บอกภาษาอำเภอเมืองแพร่ อำเภอสูงเม่น อำเภอร้องกวาง อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสอง อำเภอด่านซ้าย อำเภอลอง โดยอำเภอข้างต้นมีผู้บอกภาษาอำเภอละ 2 คน (7 อำเภอ X 2 คน) รวมทั้งผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้น 1 คน ทั้งนี้สาเหตุที่ผู้วิจัยแยกผลการศึกษาของผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้นทั้งสองคนออกจากกันเพราะผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้นคนที่ 1 ปรากฏผลการศึกษาที่จัดอยู่ในระบบวรรณยุกต์ต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ส่วนผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้นคนที่ 2 ปรากฏผลการศึกษาที่แตกต่างไปจากระบบวรรณยุกต์ต้นแบบในแง่จำนวนเสียงวรรณยุกต์และ

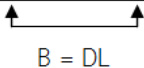
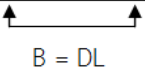
⁴² ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบในที่นี้หมายถึง ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ที่มีผลการศึกษาสอดคล้องกับระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของผู้ศึกษาที่ผ่านมา ทั้งในแง่ของจำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์

การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ อย่างไรก็ดี เมื่อผู้วิจัยพิจารณาสัญลักษณ์เสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาอำเภอวังขึ้นคนที่ 2 พบว่า สัญลักษณ์ของผู้บอกภาษาคงกล่าวมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับเสียงวรรณยุกต์ต้นแบบ แม้ว่าจำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์จะมีความแตกต่างก็ตาม จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยเห็นว่าผลการศึกษาของผู้บอกภาษาอำเภอวังขึ้นคนที่ 2 มีปัจจัยทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องจึงทำให้ข้อมูลเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงถือว่าระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาคงกล่าวเป็นระบบวรรณยุกต์รูปแปรของวรรณยุกต์ต้นแบบ ผู้วิจัยจะอธิบายประเด็นดังกล่าวโดยละเอียดในหัวข้อ 4.1.2 ระบบวรรณยุกต์รูปแปรของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดเรื่องกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและใช้จำนวนของเสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งระบบวรรณยุกต์ข้างต้น ผลการศึกษาสามารถนำเสนอในรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

	A	B	C	DL	DS		A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 [214]	ว. 3 [22]	ว. 5 [33]	ว. 3 [22]	ว. 2 [45]	1	ว. 1 [114]	ว. 3 [21]	ว. 4 [33]	ว. 3 [32]	ว. 2 [24]
2						2					
3	ว. 2 [35]					3	ว. 2 [24]				
4		ว. 4 [31]	ว. 6 [41]	ว. 4 [31]	ว. 5 [44]	4			ว. 5 [41]		ว. 4 [44]

ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ
 (ผู้บอกภาษา 15 คน)

ระบบวรรณยุกต์รูปแปร
 (ผู้บอกภาษา 1 คน)

4.1.1 ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวน 15 คน จากจำนวนผู้บอกภาษาที่ผู้วิจัยศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งถือว่าเป็นผลการศึกษา

จำนวนส่วนใหญ่ที่พบและสามารถเป็นตัวแทนในภาพรวมของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ได้ ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในกลุ่มวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 สามารถอธิบายด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย คือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A34 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น [45]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 และ DL123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ปรากฏในช่อง B4 และ DL4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก [31]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย คือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ [33] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ปรากฏในช่อง C4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [41]

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นที่ปรากฏในระบบวรรณยุกต์ต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ กล่าวคือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B123-4 และ DL123-4 จะเป็นเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ

4.1.2 ระบบวรรณยุกต์รูปแปรของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

ระบบวรรณยุกต์รูปแปรของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ได้มาจากผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้นคนที่ 2 เพียงคนเดียวเท่านั้น โดยผลการศึกษาดังกล่าวมีความแตกต่างจากระบบวรรณยุกต์ต้นแบบในแง่จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์อย่างไรก็ดี เมื่อผู้วิจัยพิจารณาและเปรียบเทียบผลการศึกษาทั้งสองระบบพบว่า สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับเสียงวรรณยุกต์ต้นแบบ เพียงแต่ระบบวรรณยุกต์รูปแปรไม่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] จึงส่งผลให้การลำดับเสียงวรรณยุกต์มีการเปลี่ยนแปลงไป จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกยังได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผู้บอกภาษามีการติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกชุมชนในการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเป็นประจำทุกเดือน

รวมทั้งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ผู้บอกภาษามีลักษณะการใช้ภาษาในรูปแบบของตนเอง (idiolect) เป็นวัจนลีลาที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลเท่านั้น ซึ่งปัจจัยทั้งสองข้างต้นทำให้ผลการศึกษาในคอลัมน์ B และ DL ไม่ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงถือว่าระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาคนดังกล่าวเป็นรูปแปรที่เกิดขึ้นจากระบบวรรณยุกต์ต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ สามารถอธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น [114] ซึ่งเป็นรูปแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 ในระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏในช่อง A34 และ DS123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [24] ซึ่งเป็นรูปแปรของวรรณยุกต์ที่ 2 ในระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง B1234 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DL1234 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก [32] ทั้งสองสัทลักษณะข้างต้นเป็นรูปแปรของวรรณยุกต์ที่ 4 ในระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ

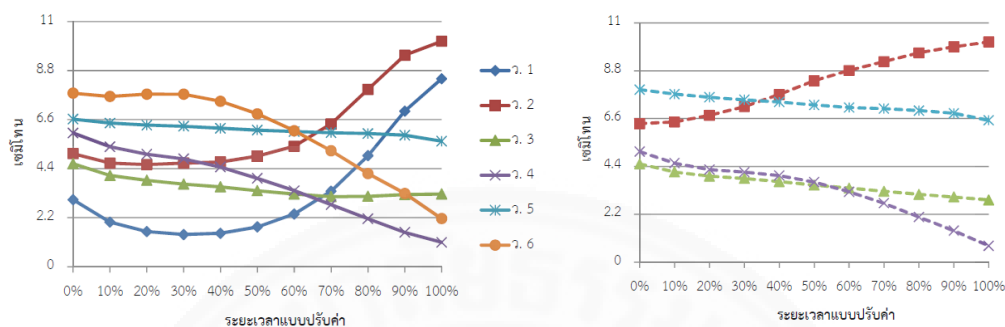
หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย คือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ [33] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44] ทั้งสองสัทลักษณะข้างต้นเป็นรูปแปรของวรรณยุกต์ที่ 5 ในระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏในช่อง C4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [41] ซึ่งเป็นรูปแปรของวรรณยุกต์ที่ 6 ในระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ

4.2 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

งานวิจัยนี้นอกจากจะศึกษาระบบวรรณยุกต์แล้ว การศึกษาสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่เป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ที่สำคัญของงานวิจัยฉบับนี้ด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการฟังและวิธีการทางกลศาสตร์โดยวัดค่าความถี่มูลฐานด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) จากคำทดสอบที่เป็นคำเดี่ยวทั้งหมด 60 คำ (20 คำ X 3 ครั้ง) ต่อผู้บอกภาษา 1 คน ผู้วิจัยได้ปรับค่าระยะเวลาของเสียงวรรณยุกต์ให้เท่ากันทุกคำ (normalization of duration) โดยวัดค่าความถี่มูลฐานทุกช่วง 10% ไปจนถึง 100% รวมทั้งหมด 11 จุด และนำค่าเฮิร์ตซ์ที่ได้มาแปลงเป็นค่าเซมิโตน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างกราฟเส้นให้เป็นค่า 5 ระดับเพื่อแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอ

ผลการศึกษาภาพรวมสัทลักษณะต้นแบบของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่⁴³
รายละเอียดมีดังต่อไปนี้



ภาพที่ 4.1 สัทลักษณะต้นแบบของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่
คำเป็น (ซ้าย) และคำตาย (ขวา)

ผลการศึกษาภาพรวมสัทลักษณะต้นแบบของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ได้มาจากการนำเอาตัวเลขกำกับสัทลักษณะแต่ละเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนที่มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุดมาเป็นตัวแทนของเสียงประจำวรรณยุกต์นั้นๆ ตัวอย่างเช่น เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏรูปแบบของเสียง 4 รูปแบบ คือ [24] [25] [35] และ [325] ซึ่งรูปแบบ [35] ปรากฏความถี่มากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกรูปแบบดังกล่าวมาเป็นตัวแทนของเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นต้น ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาสัทลักษณะต้นแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือโดยรวมนั้น เนื่องจากผลการศึกษาของผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือทั้ง 15 คน มีทิศทางของเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ปรากฏในทิศทางเดียวกัน เพียงแต่มีความแตกต่างกันในส่วนรูปแบบของเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น ด้วยเหตุนี้เพื่อไม่ให้เกิดความซับซ้อนในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละเสียงวรรณยุกต์ในหัวข้อที่ 4.3 รายละเอียดของสัทลักษณะในแต่ละเสียงต่อไป

สัทลักษณะต้นแบบของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง แบ่งเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) 4 หน่วยเสียง คือ วรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 6

⁴³ ในส่วนผลการศึกษาสัทลักษณะรูปแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในหัวข้อ 4.1.2 ระบบวรรณยุกต์รูปแบบของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

วรรณยุกต์ระดับ (level tone) 2 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 5⁴⁴ ผู้วิจัยจะใช้ค่าเซมิโตนช่วง 0-11 ในการนำเสนอสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งค่าเซมิโตนช่วงดังกล่าวได้มาจากค่าเซมิโตนสูงสุดจากค่าเฉลี่ยของผู้บอกภาษาทั้ง 15 คน สามารถอธิบายภาพที่ 4.1 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำเป็น สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]

วรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย ในคำเป็น สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น [35] ส่วนในคำตายสระเสียงสั้น สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น [45]

วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็นและคำตายสระเสียงยาว สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

วรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำเป็นและคำตายสระเสียงยาว สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก [31]

วรรณยุกต์ที่ 5 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย ในคำเป็น สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับ [33] ส่วนในคำตายสระเสียงสั้น สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44]

วรรณยุกต์ที่ 6 ที่ปรากฏในคำเป็น สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [41]

4.3 รายละเอียดของสัญลักษณ์ในแต่ละเสียง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของสัญลักษณ์ในแต่ละเสียง โดยจะนำเอาค่าเซมิโตนแต่ละเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาอำเภอดำรงวิทยารวมกันมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอรูปแปรวรรณยุกต์ของแต่ละอำเภอ⁴⁵ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าจำนวน

⁴⁴ ในการจำแนกเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) และวรรณยุกต์ระดับ (level tone) ดังนี้ หากทิศทางของเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ระดับเดียวกัน ผู้วิจัยจะจำแนกเสียงวรรณยุกต์นั้นเป็นเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ส่วนทิศทางของเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ที่อยู่ในพื้นที่ระดับเดียวกัน ผู้วิจัยจะถือว่าเสียงวรรณยุกต์นั้นเป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการแบ่งวรรณยุกต์ในแง่ที่ปรากฏทางกายภาพเท่านั้น

⁴⁵ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่รูปแปรเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละอำเภอเหมือนกัน ผู้วิจัยจะนำเอาค่าเซมิโตนเฉลี่ยอีกครั้ง เพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนรูปแปรของเสียงวรรณยุกต์นั้น ตลอดจนป้องกันไม่ให้เกิดความซับซ้อนในการนำเสนอข้อมูล

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น⁴⁷ สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้นเช่นเดียวกับคำเป็น ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 3 รูปแปรดังรายละเอียดต่อไปนี้

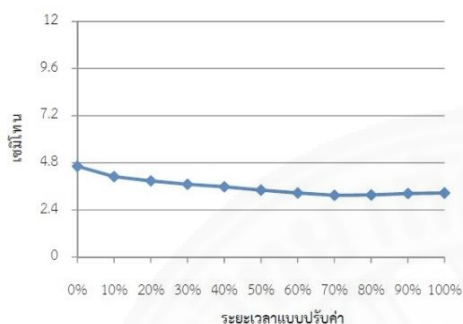
รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางประมาณ 8 เซมิโตน และเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 11 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 1 ได้ดังนี้ [23] และ [24] ตามลำดับ เสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างต่ำขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [23] พบในผู้บอกภาษาอำเภอด่นชัย และเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างต่ำขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [24] พบในผู้บอกภาษาอำเภอสองและอำเภอวังชิ้น

รูปแปรที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 7 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 9 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 2 คือ [34] พบในผู้บอกภาษาอำเภอมืองแพร่ อำเภอร้องกวาง อำเภอหนองม่วงไข่ และอำเภอลอง

รูปแปรที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 8 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูงประมาณ 13 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 3 คือ [45] พบในผู้บอกภาษาอำเภอสองเม่น

⁴⁷ ผู้วิจัยใช้ค่าเซมิโตนช่วง 0-14 สำหรับอธิบายรายละเอียดของวรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น ทั้งนี้สาเหตุที่ค่าเซมิโตนเกิน 12 นั้น เกิดจากคุณสมบัติของพยัญชนะต้นเสียงไม่ก้อง (คำว่า “ผัก” /phàk/ ในช่อง DS1 และ “ปัก” /pàk/ ในช่อง DS2) และพยัญชนะท้ายเสียงไม่ก้อง (คำว่า “ผัก” /phàk/ ในช่อง DS1 และ “ปัก” /pàk/ ในช่อง DS2 และ “บัตร” /bàt/ ในช่อง DS3) ส่งผลทำให้ค่าสระมีความถี่มูลฐานสูงขึ้น (ผณิตรา ธีรานนท์, 2556, น. 15) ตลอดจนโครงสร้างพยางค์ที่มีสระเสียงสั้นตามด้วยเสียงกัก (CVS) จะส่งผลทำให้ค่าสระมีความถี่มูลฐานสูงขึ้น เนื่องจากโครงสร้างพยางค์ดังกล่าวจะมีระยะเวลาสั้นกว่าพยางค์ประเภทอื่นๆ (รุจนา พินิจารมณ, 2533 อ้างถึงใน ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ, 2554, น. 148) นอกจากนี้ การออกเสียงคำพูดเดี่ยวของผู้บอกภาษาเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ค่าความถี่มูลฐานเพิ่มขึ้นได้เช่นกัน เนื่องจากการออกเสียงคำพูดเดี่ยวเป็นวัจนลีลาแบบรู้ตัว

4.3.3 วรรณยุกต์ที่ 3

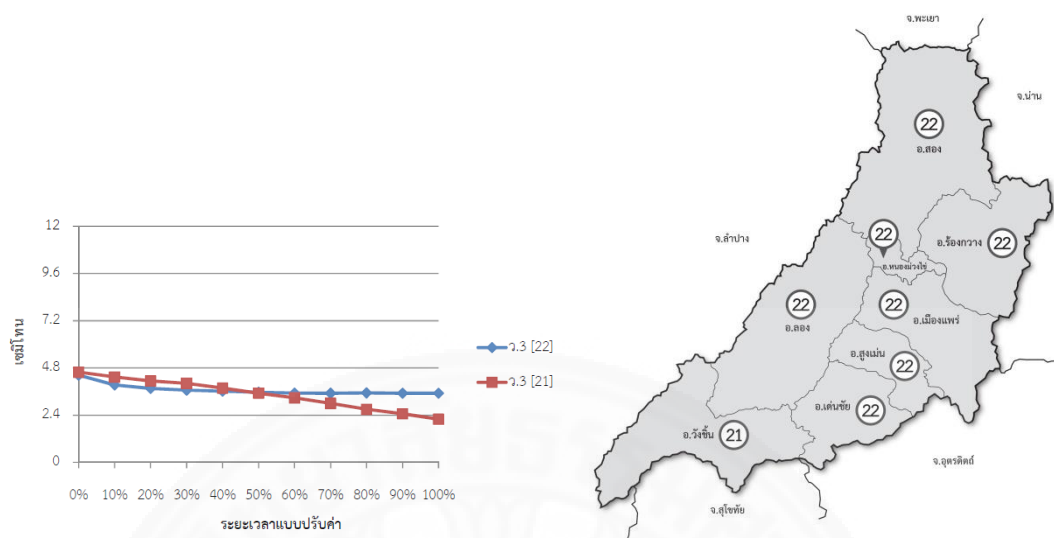


ภาพที่ 4.5 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 3 (คำเป็น) ซึ่งอยู่ในช่อง B1, B2, B3 เช่นคำว่า “ผ่า”, “ป่า”, “ป่า” ตามลำดับ



พื้นที่ 4.4 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 (คำเป็น)

วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3-5 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 คือ [22] พบในผู้บอกภาษาทุกอำเภอของจังหวัดแพร่



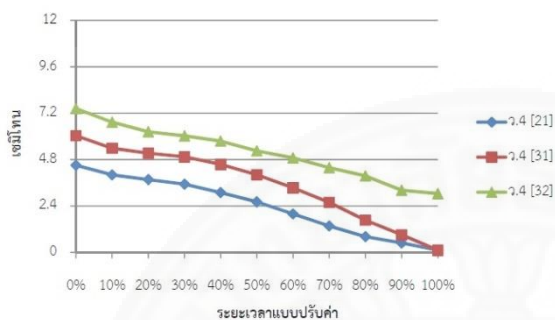
ภาพที่ 4.6 สัมพันธภาพระหว่างเวลาที่ 3 (คำตาย) **พื้นที่ 4.5** ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียง ซึ่งอยู่ในช่อง DL1, DL2, DL3 เช่นคำว่า “ผาก”, รูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 “ปาก”, “บาด” ตามลำดับ (คำตาย)

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาว สัมพันธภาพโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับเช่นเดียวกับคำเป็น ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3.5-4 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแบบที่ 1 คือ [22] พบในผู้บอกภาษาอำเภอมืองแพร่ อำเภอสองแคว อำเภอเมืองแพร่ อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสูงเม่น อำเภอวังชิ้น อำเภอเด่นชัย และอำเภอทอง

รูปแบบที่ 2 มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 4.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ ลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำประมาณ 2 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแบบที่ 2 คือ [21] พบในผู้บอกภาษาอำเภอมืองแพร่

4.3.4 วรรณยุกต์ที่ 4



ภาพที่ 4.7 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 4 (คำเป็น) ซึ่งอยู่ในช่อง B4 เช่นคำว่า “ท่า”

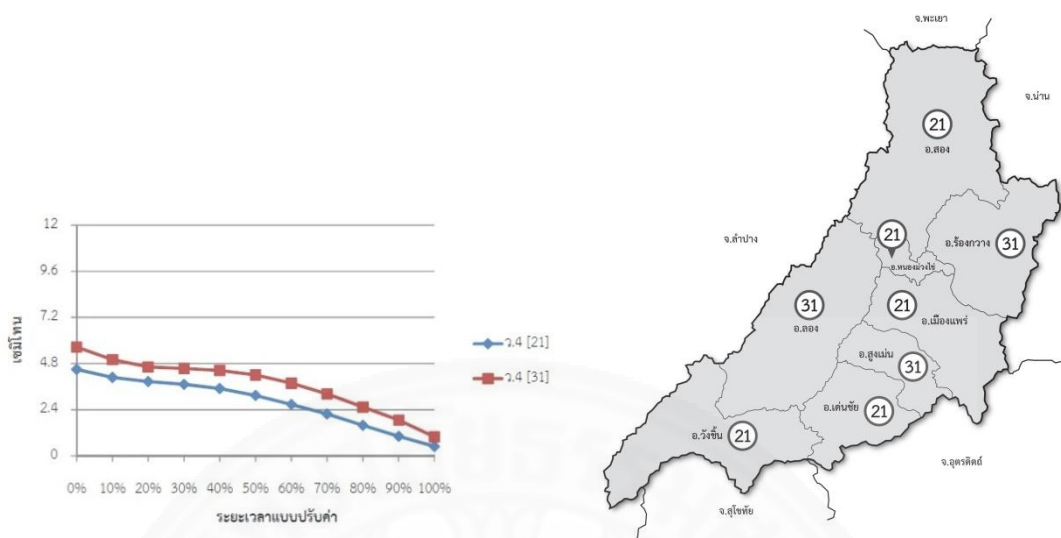


พื้นที่ 4.6 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (คำเป็น)

วรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 4.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 2 คือ [21] พบในผู้บอกภาษาอำเภอมืองแพร่ อำเภอนองม่วงไข่ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอลอง

รูปแปรที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6-7 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน และเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 2 ได้ดังนี้ [31] และ [32] ตามลำดับ เสียงวรรณยุกต์กลางตกที่มีรูปแบบ [31] พบในผู้บอกภาษาอำเภอสุงเม่น อำเภอร้องกวาง และอำเภอสอง และเสียงวรรณยุกต์กลางตกที่มีรูปแบบ [32] ปรากฏในผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้น



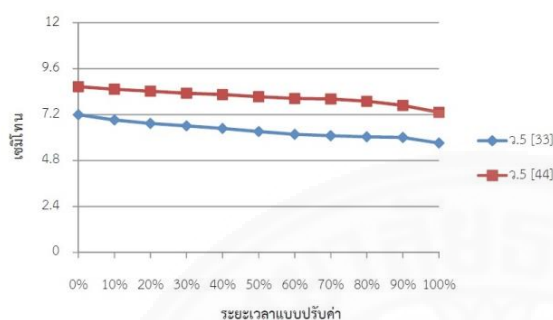
ภาพที่ 4.8 สัมพันธะวรรณยุกต์ที่ 4 (คำตาย) ซึ่งอยู่ในช่อง DL4 เช่นคำว่า “ทา” และ “ทาบ”

พื้นที่ 4.7 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (คำตาย)

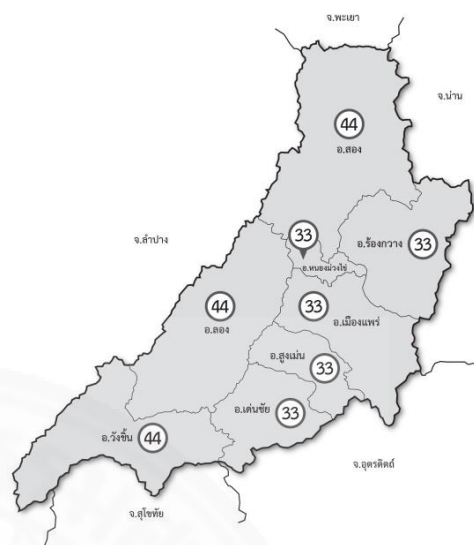
ส่วนวรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาว สัมพันธะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตกเช่นเดียวกับคำเป็น ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแบบดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 มีสัมพันธะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 4.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัมพันธะของเสียงวรรณยุกต์รูปแบบที่ 1 คือ [21] พบในผู้บอกภาษาอำเภอมืองแพร่ อำเภอนองม่วงไข อำเภอสอง อำเภอด่านซ้าย และอำเภอวังจั่น

รูปแบบที่ 2 มีสัมพันธะเป็นเสียงกลางตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 1 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัมพันธะของเสียงวรรณยุกต์รูปแบบที่ 2 คือ [31] พบในผู้บอกภาษาอำเภอสอง อำเภอร่องวาง และอำเภอลอง



ภาพที่ 4.10 สัมพันธะวรรณยุกต์ที่ 5 (คำตาย) ซึ่งอยู่ในช่อง DS4 เช่นคำว่า “หัก”



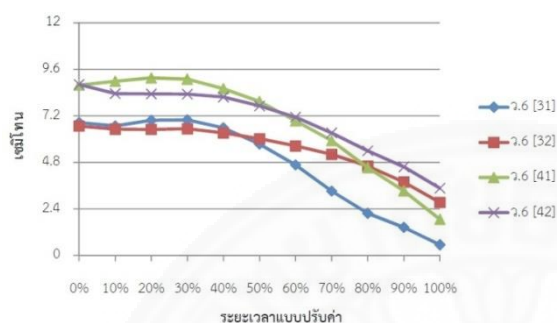
พื้นที่ 4.9 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มีการออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 (คำตาย)

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 5 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น สัมพันธะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับเช่นเดียวกับคำเป็น ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

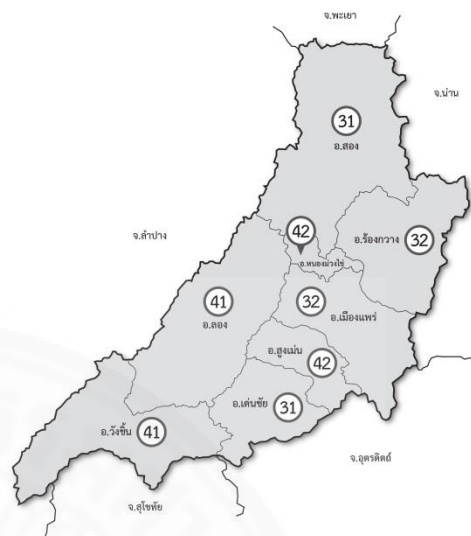
รูปแบบที่ 1 มีสัมพันธะเป็นเสียงกลางระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6-7 เชมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัมพันธะของเสียงวรรณยุกต์รูปแบบที่ 1 คือ [33] พบในผู้บอกภาษาอำเภอมะนัง อำเภอวังยาง อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสอง และอำเภอเด่นชัย

รูปแบบที่ 2 มีสัมพันธะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 7-9 เชมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัมพันธะของเสียงวรรณยุกต์รูปแบบที่ 2 คือ [44] พบในผู้บอกภาษาอำเภอสอง อำเภอทอง และอำเภอวังชิ้น

4.3.6 วรรณยุกต์ที่ 6



ภาพที่ 4.11 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 6
(คำเป็น) ซึ่งอยู่ในช่อง C4
เช่นคำว่า “ทำ”



พื้นที่ 4.10 ตำแหน่งแสดงบริเวณที่มี
การออกเสียงรูปแบบต่างๆ ของ
เสียงวรรณยุกต์ที่ 6 (คำเป็น)

วรรณยุกต์ที่ 6 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูงตก ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 7 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำประมาณ 1 เซมิโตน และเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 1 ได้ดังนี้ [31] และ [32] ตามลำดับ เสียงวรรณยุกต์กลางตกที่มีรูปแปรแบบ [31] พบในผู้บอกภาษาอำเภอสองและอำเภอเด่นชัย และเสียงวรรณยุกต์กลางตกที่มีรูปแปรแบบ [32] พบในผู้บอกภาษาอำเภอเมืองแพร่และอำเภอร่องขวาง

รูปแปรที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 9 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำประมาณ 2 เซมิโตน และเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 2 ได้ดังนี้ [41] และ [42] ตามลำดับ เสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูงตกที่มีรูปแปรแบบ [41] พบในผู้บอกภาษาอำเภอลองและอำเภอวังชัน และเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูงตกที่มีรูปแปรแบบ [42] พบในผู้บอกภาษาอำเภอสองและอำเภอนองม่วงไข่

ผู้วิจัยได้สรุปภาพรวมผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ 1) จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาพรวม 2) ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 3) ภาพรวมของเสียงวรรณยุกต์ และ 4) การเปรียบเทียบผลการศึกษาของผู้วิจัยกับผลการศึกษาที่ผ่านมา

(1) จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์

ในภาพรวม

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ที่ได้มาจากผู้บอกภาษา ทั้ง 8 อำเภอ ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ในกล่องวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ซึ่งผลการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต (พิศศรี แจ้งไพร, 2520; Brown, 1965; Chommanad Intajamornrak, 2011, 2013; Gardner, 1996; Jones, 1965) นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง กล่าวได้ว่าระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้นคนที่ 2 เป็นระบบวรรณยุกต์รูปแปรที่มาจาก ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ ดังที่ได้เสนอรายละเอียดไว้แล้วในหัวข้อ 4.1.2 ระบบวรรณยุกต์รูปแปรของ ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ สามารถนำเสนอผลการศึกษานี้จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยก เสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาพรวม ได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือจังหวัดแพร่ในภาพรวม

ระบบวรรณยุกต์ของ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ในจังหวัดแพร่	จำนวนเสียง วรรณยุกต์	การแยกเสียงรวมเสียง วรรณยุกต์	ลักษณะเด่น
ระบบวรรณยุกต์ ต้นแบบ	6 หน่วยเสียง	A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 DS123-4	B=DL
ระบบวรรณยุกต์รูป แปร (ระบบวรรณยุกต์ย่อย ของวรรณยุกต์ต้นแบบ)	5 หน่วยเสียง	A12-34 B1234 C123-4 DL1234 DS123-4	B=DL ไม่ปรากฏการแยก เสียงในช่อง B และ DL

(2) ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมสัทลักษณะต้นแบบภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ โดยผลการศึกษาดังกล่าวได้มาจากการนำเอาตัวเลขกำกับสัทลักษณะที่มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุดของผู้บอกภาษาทั้ง 8 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 15 คน มาเป็นตัวแทนประจำเสียงวรรณยุกต์นั้นๆ ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยนำเสนอสัทลักษณะโดยรวม เนื่องจากเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาปรากฏไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังกล่าวด้วยเครื่องหมายแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

ภาพรวมสัญลักษณ์ต้นแบบของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	ต่ำขึ้น [214] 	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] 	กลางระดับ [33] 	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] 	สูงขึ้น [45] 
3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [35] 	ว. 4 กลางตก [31] 	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [41] 	ว. 4 กลางตก [31] 	ว. 5 กลางค่อนข้างสูงระดับ [44] 

↑
B = DL
↑

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ส่วนสัญลักษณ์ของแต่ละเสียงวรรณยุกต์ สามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214] ตัวอย่างเช่นคำว่า “หู” “ผา” “ตา” และ “ปลา”

วรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A34 สัญลักษณ์เป็นเสียงกลางขึ้น [35] ตัวอย่างเช่นคำว่า “บาน” “บิน” “ทา” “มือ” และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 สัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น [45] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ผัก” “หก” “ปัก” “กบ” “บัตร” “อก”

วรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 และ DL123 สัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ผา” “สี่” “ป่า” “ไถ่” “ป่า” “ดำ” “ผาก” “ศอก” “ปาก” “ตอก” “บาด” “ดอก”

วรรณยุกต์ที่ 4 ปรากฏในช่อง B4 และ DL4 สัญลักษณ์เป็นเสียงกลางตก [31] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ท่า” “นั่ง” “ทา” “เลือด”

วรรณยุกต์ที่ 5 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ [33] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ผ้า” “ข้าว” “ป่า” “กล้วย” “บ้าน” “ด้าย” และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ตก” “วัด”

วรรณยุกต์ที่ 6 ปรากฏในช่อง C4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [41] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ท่า” “น้ำ”

(3) ภาพรวมของเสียงวรรณยุกต์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ทราบว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ต้นแบบในแต่ละเสียงปรากฏการแปรของเสียงวรรณยุกต์ที่หลากหลาย เนื่องจากผลการศึกษาดังกล่าวได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ทั้งนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า จำนวนรูปแปรของเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันเกิดจากความมากมายของการแปรที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังกล่าวด้วยเครื่องหมายแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

สัทลักษณะรูปแปรของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่⁴⁸

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	 [113]  [114]  [115]  [213]  [214]	 [22]	 [33]	 [21]  [22]	 [23]  [24]  [34]  [45]
3					
4	 [24]  [35]	 [21]  [31]  [32]	 [31]  [32]  [41]  [42]	 [21]  [31]	 [33]  [44]

จากตารางที่ 4.4 ผู้วิจัยสามารถอธิบายรายละเอียดผลการศึกษารูปแปรของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ได้ดังนี้

เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 มี 2 รูปแปรคือ 1) สัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [113] [114] และ [115] และ 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [213] และ [214] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ผา” “ปลา”

เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A34 มี 2 รูปแปร คือ 1) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [24] และ 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [35] ตัวอย่างเช่นคำว่า “บาน” “ทา” และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 มี 3 รูปแปรคือ 1) สัทลักษณะเป็น

⁴⁸ จากตารางที่ 4.4 แม้ว่าตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 และ วรรณยุกต์ที่ 6 จะเหมือนกัน แต่ทั้งสองวรรณยุกต์ดังกล่าวไม่ใช่เสียงวรรณยุกต์เดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวรายละเอียดไว้ในส่วนของตารางที่ 4.5 ต่อไป

เสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [23] และ [24] 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [34] และ 3) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [45] ตัวอย่างเช่น คำว่า “ผัก” “ปาก” “บัตร”

เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง B123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ผ่า” “ป่า” “บ้า” และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DL123 มี 2 รูปแปรคือ 1) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] และ 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ผาก” “ปาก” “บาด”

เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง B4 มี 2 รูปแปรคือ 1) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตกที่มีรูปแปรแบบ [21] และ 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกที่มีรูปแปรแบบ [31] และ [32] ตัวอย่างเช่น คำว่า “ท่า” และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DL4 มี 2 รูปแปร คือ 1) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตกที่มีรูปแปรแบบ [21] และ 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกที่มีรูปแปรแบบ [31] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ทาก” “ทาบ”

เสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ [33] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ผ้า” “ป่า” “บ้า” และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS4 มี 2 รูปแปรคือ 1) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ [33] และ 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ทัก”

เสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ปรากฏในช่อง C4 มี 2 รูปแปรคือ 1) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [31] และ [32] และ 2) สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้นที่มีรูปแปรแบบ [41] และ [42] ตัวอย่างเช่นคำว่า “ท๊า”

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษารูปแปรเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้ง 15 คน เพื่อพิจารณาและเปรียบเทียบรูปแปรของวรรณยุกต์บางเสียงที่ปรากฏตัวเลขกำกับสัทลักษณะที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน สามารถนำเสนอด้วยตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5

รูปแปรรูปของเสียงวรรณยุกต์ต้นแบบภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่⁴⁹

วรรณยุกต์ที่ 1	วรรณยุกต์ที่ 2		วรรณยุกต์ที่ 3		วรรณยุกต์ที่ 4		วรรณยุกต์ที่ 5		วรรณยุกต์ที่ 6
คำเป็น	คำเป็น	คำตาย	คำเป็น	คำตาย	คำเป็น	คำตาย	คำเป็น	คำตาย	คำเป็น
[113]	[24]	[23]	[22]	[22]	[21]	[21]	[33]	[33]	[31]
[114]	[35]	[24]		[21]	[31]	[31]		[44]	[32]
[115]		[34]			[32]				[41]
[213]		[45]							[42]
[214]									

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่า วรรณยุกต์ที่ 1 ของผู้บอกภาษาทุกคนจะมีเสียงวรรณยุกต์ที่ต่ำกว่าวรรณยุกต์ที่ 2 เสมอ ตัวอย่างเช่น หากผู้บอกภาษาออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214] เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ในผู้บอกภาษาคนเดียวกันจะออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นเสียงกลางขึ้น [35] ในกรณีเดียวกัน วรรณยุกต์ที่ 4 ของผู้บอกภาษาทุกคนจะมีเสียงวรรณยุกต์ที่ต่ำกว่าวรรณยุกต์ที่ 6 เสมอ ตัวอย่างเช่น หากผู้บอกภาษาออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงกลางขึ้น [31] เสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ในผู้บอกภาษาคนเดียวกันจะออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น [41] ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ระดับเสียงของผู้บอกภาษาแต่ละคนไม่เท่ากัน จึงส่งผลให้ตัวเลขกำกับสัญลักษณ์วรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแสดงผลในระดับเสียงที่แตกต่างกัน

(4) การเปรียบเทียบผลการศึกษาของผู้วิจัยกับผลการศึกษาที่ผ่านมา

หลังจากที่ได้สรุปผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นนั้น ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบผลการศึกษาระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่กับงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ผลการศึกษาในครั้งนี้มีความสอดคล้องทั้งในแง่ระบบเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยได้แสดงถึงความเหมือนและความต่างระหว่างผลการศึกษาของผู้วิจัยและผู้ศึกษาที่ผ่านมา ดังหัวข้อต่อไปนี้

⁴⁹ ผู้วิจัยใช้เส้น — เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงตัวแทนของแต่ละเสียงวรรณยุกต์

(1) จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์

จำนวนเสียงวรรณยุกต์ต้นแบบภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของผู้วิจัย ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ที่ผ่านมา (พิศศรี แจ้งไพร, 2520; Brown, 1965; Chommanad Intajamornrak, 2013; Gardner, 1996; Jones, 1965) นอกจากนี้ ผลการศึกษาของผู้วิจัยพบข้อแตกต่างบางประการ กล่าวคือ ระบบวรรณยุกต์รูปแปรในผู้บอกภาษาอำเภอลำปางขึ้นคนที่ 2 ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B1234 C123-4 DL1234 และ DS123-4 อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ต้นแบบและรูปแปรจะพบว่า สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองมีความเหมือนกัน ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวรายละเอียดไว้ในหัวข้อ 4.1.2 ระบบวรรณยุกต์รูปแปรของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงถือว่าระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาคงกล่าว เป็นระบบวรรณยุกต์รูปแปรของวรรณยุกต์ต้นแบบ

(2) ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะนำผลการศึกษาของ Gardner (1996) และ Chommanad Intajamornrak (2013) มาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของผู้วิจัย เนื่องจากผลการศึกษาของผู้ศึกษาทั้งสองดังกล่าวศึกษาเสียงวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล⁵⁰ ตลอดจนเป็นงานวิจัยฉบับล่าสุดที่ได้มีการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในจังหวัดแพร่ จากการเปรียบเทียบพบว่า ภาพรวมสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนทิศทางการกราฟเส้นแสดงเสียงวรรณยุกต์มีความใกล้เคียงกัน นับได้ว่าผลการศึกษาของผู้วิจัยที่ปรากฏยังคงรักษารูปแบบเช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีตและสนับสนุนงานวิจัยที่ผ่านมาเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในคำตายของ Gardner (1996) แสดงเสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DL4 ที่มีความแตกต่างไปจากงานวิจัยอื่นคือ สัทลักษณะในช่องดังกล่าวมีสัทลักษณะที่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ในขณะที่ผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2011) และผลการศึกษาของผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่า สัทลักษณะช่อง DL4 ในคำตายมีสัทลักษณะที่เหมือนกับวรรณยุกต์ที่ 4 ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B และ DL จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ ในด้านการนำเสนอเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างกราฟเส้นให้เป็นค่า 5 ระดับเท่าๆ กัน เพื่อให้เห็นผลการศึกษาที่เป็นรูปธรรมของเสียงวรรณยุกต์ได้ชัดเจน

⁵⁰ โปรแกรมแม็คเซซิล (McCECIL) และพราท (praat) ตามลำดับ

และสะดวกต่อการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ งานวิจัยทั้งสองดังกล่าวไม่ได้แบ่งการนำเสนอเสียงวรรณยุกต์ออกเป็น 5 ระดับ จึงไม่สามารถทราบถึงระดับเสียงวรรณยุกต์โดยละเอียดได้ ผลการเปรียบเทียบข้างต้นสามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6

ผลการเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของผู้วิจัยและผู้ศึกษาผ่านมา

ผู้ศึกษา	พื้นที่ในการศึกษา	จำนวนเสียงวรรณยุกต์	การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์	สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์
Gardner (1996)	ผู้บอกภาษาที่มีภูมิสำเนาอยู่ในจังหวัดแพร่ ไม่ได้ระบุอำเภอ	6 หน่วยเสียง	A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 DS123-4	ว.1 ต่ำขึ้น ว.2 กลางขึ้น ว.3 กลางระดับ ว.4 กลางตก ว.5 สูงระดับ ว.6 สูงตก
Chommanad Intajamornrak (2013)	จังหวัดแพร่ ไม่ได้ระบุอำเภอ	6 หน่วยเสียง	A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 DS123-4	ว.1 ต่ำขึ้น ว.2 กลางขึ้น ว.3 กลางระดับ ว.4 กลางตก ว.5 สูงระดับ ว.6 สูงตก
วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์ (2558)	8 อำเภอในจังหวัดแพร่	6 หน่วยเสียง	A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 DS123-4	ว.1 ต่ำขึ้น [214] ว.2 กลางขึ้น [35] ว.3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ว.4 กลางตก [31] ว.5 กลางระดับ [33] ว.6 กลางค่อนข้างสูงตก [41]

บทที่ 5

ภาษาไทยลื้อในจังหวัดแพร่

งานวิจัยนี้นอกจากจะศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือที่เป็นหนึ่งในภาษาตระกูลไทแล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาษาไทยลื้อที่ใช้ในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงด้วยเช่นกัน จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ภาษาไทยลื้อของทั้งสองตำบลดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะเป็นภาษาไทยลื้อเหมือนกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษาระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อของทั้งสองตำบลดังกล่าว กับระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่พบว่า จำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ปรากฏทั้งความเหมือนและความต่าง ทั้งนี้ผลการศึกษาภาษาไทยลื้อของสองตำบลดังกล่าวไม่ได้จัดอยู่ในถิ่นเดียวกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดในบทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะต่อไป

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการออกเสียงในภาษาไทยลื้อบริบทคำพูดเดี่ยว และคำพูดต่อเนื่องของตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงมีลักษณะที่ต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง เพื่อที่จะพิสูจน์ว่า ภาษาไทยลื้อทั้งสองถิ่นมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ตลอดจนภาษาทั้งสองเป็นภาษาถิ่นเดียวกันหรือไม่ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษออกเป็น 2 หัวข้อหลักคือ 5.1 บริบทคำพูดเดี่ยว และ 5.2 บริบทคำพูดต่อเนื่อง

5.1 บริบทคำพูดเดี่ยว

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์คำพูดเดี่ยวของผู้บอกภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่และตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่นที่ได้มาจากผู้บอกภาษาจำนวน 4 คน (2 ตำบล X 2 คน) ผู้วิจัยใช้ตำบลเป็นเกณฑ์ในการแบ่งข้อมูลที่จะนำเสนอ เนื่องจากผลการศึกษาที่ปรากฏมีความแตกต่างกันด้านจำนวนเสียง และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ สามารถแบ่งหัวข้อในการนำเสนอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น

จากการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่ใช้พูดในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ของผู้บอกภาษาจำนวน 2 คนในบริบทคำพูดเดี่ยวพบว่า ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้งสองปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดเรื่องกล่องเสียงวรรณยุกต์เกดนี (Gedney, 1972) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาสามารถนำเสนอในรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อ ตำบลบ้านถิ่น

B123=DL123

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 [214]	ว. 3 [22]	ว. 4 [21]	ว. 3 [22]	ว. 2 [35]
2					
3	ว. 2 [34]				
4		ว. 4 [21]	ว. 5 [42]	ว. 4 [32]	ว. 3 [22]

จากตารางที่ 5.1 แสดงให้เห็นการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในกล่องวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 สามารถอธิบายด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A34 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [34] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 DL123 และ DS4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

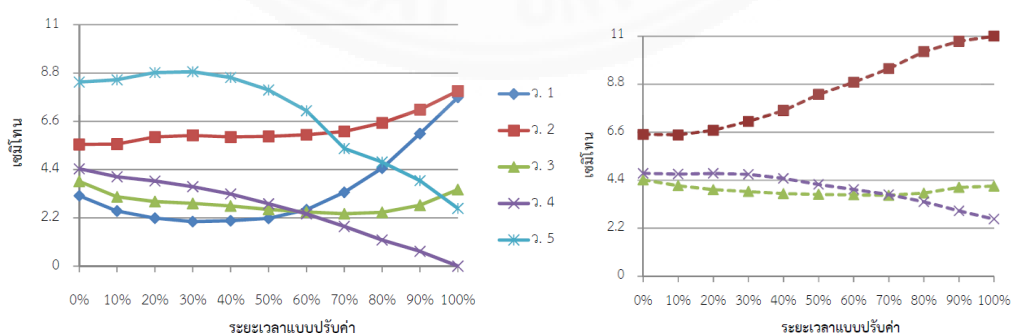
หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง B4 และ C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DL4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก [32]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏในช่อง C4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42]

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นที่ปรากฏในระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่ใช้พูดในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ กล่าวคือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ B123 และ DL123 จะเป็นเสียงวรรณยุกต์เดียวกันเสมอ ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B4 C123 และ DL4 จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกัน

5.1.1.1 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น โดยผู้วิจัยนำเอาค่าเซมิโตนแต่ละเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาตำบลบ้านถิ่นทั้งสองคนมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการฟังและวิธีการทางกลศาสตร์โดยวัดค่าความถี่มูลฐานด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) จากคำทดสอบที่เป็นคำเดียวทั้งหมด 60 คำต่อผู้บอกภาษา 1 คน (20 คำ X 3 ครั้ง) ผู้วิจัยได้ปรับค่าระยะเวลาของเสียงวรรณยุกต์ให้เท่ากันทุกคำ (normalization of duration) โดยวัดค่าความถี่มูลฐานทุกช่วง 10% ไปจนถึง 100% รวมทั้งนำค่าเฮิร์ตซ์ที่ได้มาแปลงเป็นค่าเซมิโตน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างกราฟเส้นให้เป็นค่า 5 ระดับ เพื่อแสดงสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ประกอบกับนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายรายละเอียดสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น สามารถนำเสนอผลการศึกษาดังภาพที่ 5.1



ภาพที่ 5.1 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น

คำเป็น (ซ้าย) และคำตาย (ขวา)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือในตำบลบ้านถิ่น ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยเสียง แบ่งเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) 4 หน่วยเสียง คือ วรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 5 วรรณยุกต์ระดับ (level tone) 1 หน่วยเสียง คือ วรรณยุกต์ที่ 3 ผู้วิจัยใช้ค่าเฮมิโทนช่วง 0-11 ในการนำเสนอสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์โดยรวม ซึ่งค่าเฮมิโทนช่วงดังกล่าวได้มาจากค่าเฮมิโทนสูงสุดจากค่าเฉลี่ยของผู้บอกภาษาในตำบลบ้านถิ่นทั้งสองคน สามารถอธิบายภาพที่ 5.1 ด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]

วรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย ในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น [34] ส่วนในคำตายสระเสียงสั้น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น [35]

วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็น คำตายสระเสียงยาวและสระเสียงสั้น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

วรรณยุกต์ที่ 4 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย ในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ส่วนคำตายสระเสียงยาว สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก [32]

วรรณยุกต์ที่ 5 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42]

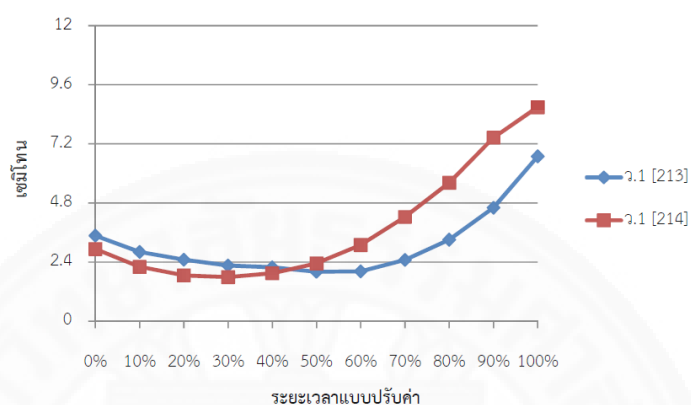
5.1.1.2 รายละเอียดของสัทลักษณะวรรณยุกต์ตำบลบ้านถิ่นในแต่ละเสียง

ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของวรรณยุกต์แต่ละเสียงจากการนำเอาค่าเฮมิโทนของผู้บอกภาษาในตำบลบ้านถิ่นทั้งสองคนมานำเสนอข้อมูล อย่างไรก็ตาม หากเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้งสองมีรูปแบบที่เหมือนกัน ผู้วิจัยจะนำเอาค่าเฮมิโทนมาเฉลี่ยอีกครั้ง เพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนของเสียงวรรณยุกต์นั้น รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความซับซ้อนในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยใช้ค่าเฮมิโทนช่วง 0-12 ในการนำเสนอสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์⁵¹ ตลอดจนผู้วิจัยได้ใช้เส้นกราฟที่มีลักษณะ  แสดงถึงผลการศึกษาของผู้บอกภาษาตำบลบ้านถิ่นคนที่ 1 เส้นกราฟที่มีลักษณะ  แสดงถึงผลการศึกษาของผู้บอกภาษาตำบลบ้านถิ่นคนที่ 2 และ

⁵¹ ผู้วิจัยเลือกค่าเฮมิโทนช่วง 0-12 เนื่องจากเป็นค่าที่ครอบคลุมทุกเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาในตำบลบ้านถิ่นทั้งสองคน เมื่อแสดงผลการศึกษาที่เป็นรายละเอียดของสัทลักษณะในแต่ละเสียง

เส้นกราฟที่มีลักษณะ  แสดงถึงผลการศึกษาของผู้บอกภาษาทั้งสองคน สามารถอธิบายลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยที่อยู่ในตำบลบ้านถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วยเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยเสียง ดังนี้

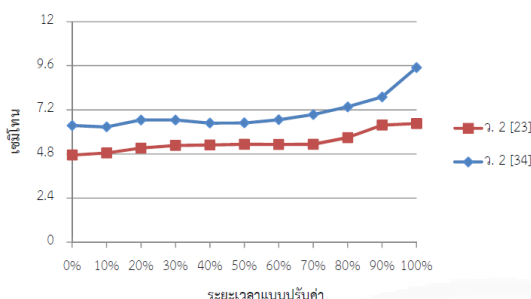
5.1.1.2.1 วรรณยุกต์ที่ 1



ภาพที่ 5.2 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 1 (คำเป็น) ซึ่งอยู่ในช่อง A1, A2
เช่นคำว่า “ผา”, “ปลา” ตามลำดับ

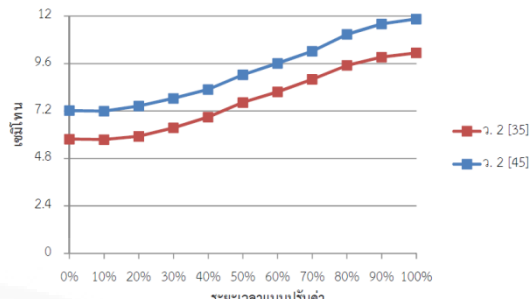
วรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้น หรือ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3-3.5 เฮิมาโทน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงเล็กน้อยและเพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางประมาณ 7 เฮิมาโทน และเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 9 เฮิมาโทน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ได้ดังนี้ [213] และ [214] ตามลำดับ

5.1.1.2.2 วรรณยุกต์ที่ 2



ภาพที่ 5.3 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 2

คำเป็น (ซ้าย) ซึ่งอยู่ในช่อง A3, A4
เช่นคำว่า “บ้าน”, “ทา”ตามลำดับ



ภาพที่ 5.4 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 2

คำตาย (ขวา) ซึ่งอยู่ในช่อง DS1, DS2, DS3
เช่นคำว่า “ผัก”, “ปัก”, “บัตร” ตามลำดับ

■ = คำตายสระเสียงสั้น

วรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางประมาณ 8 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 1 คือ [23]

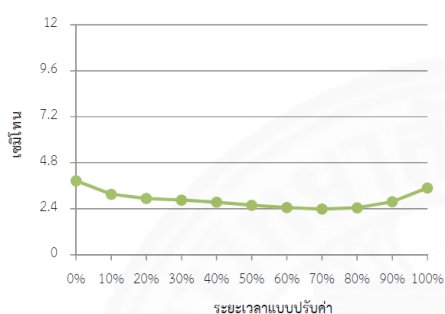
รูปแปรที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 9 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 2 คือ [34]

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้นเช่นเดียวกับคำเป็น ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูงประมาณ 10 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 1 คือ [35]

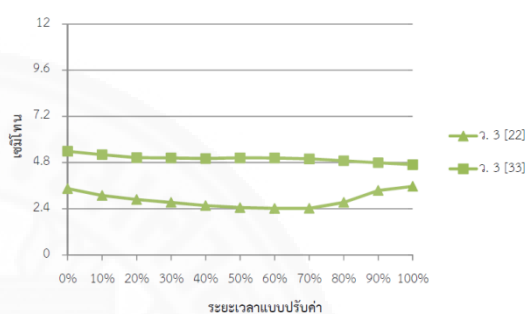
รูปแปรที่ 2 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 7 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูงประมาณ 12 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์รูปแปรที่ 2 คือ [45]

5.1.1.2.3 วรรณยุกต์ที่ 3



ภาพที่ 5.5 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 3

คำเป็น (ซ้าย) ซึ่งอยู่ในช่อง B1, B2, B3 เช่นคำว่า “ผ่า”, “ป่า”, “ป่า” ตามลำดับ



ภาพที่ 5.6 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 3

คำตาย (ขวา) คำตายสระเสียงยาวอยู่ในช่อง DL1, DL2, DL3 เช่นคำว่า “ผาก”, “ปาก”, “บาด” ตามลำดับ คำตายสระเสียงสั้นอยู่ในช่อง DS4 เช่นคำว่า “ทัก”

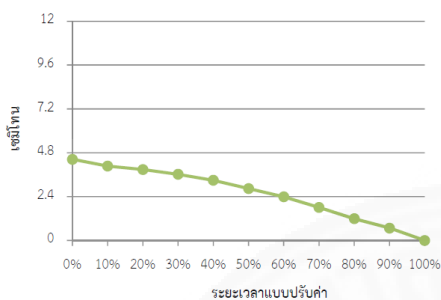
■ = คำตายสระเสียงสั้น
▲ = คำตายสระเสียงยาว

วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็น สัญลักษณ์โดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3.5-4 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [22]

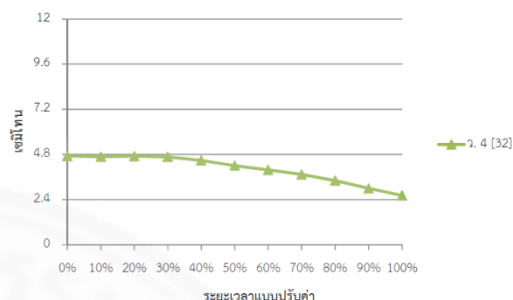
ส่วนวรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาว สัญลักษณ์โดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับเช่นเดียวกับคำเป็น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3-4 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [22] นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้นด้วยเช่นกัน ซึ่งเสียงดังกล่าวปรากฏรูปแปรเพิ่มเติมจากคำเป็น คือ สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและ

จุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 4.5-5 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [33]

5.1.1.2.4 วรรณยุกต์ที่ 4



ภาพที่ 5.7 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 4
คำเป็น (ซ้าย) ซึ่งอยู่ในช่อง B4, C1, C2, C3 เช่นคำว่า “ท่า”, “ผ้า”, “ป่า”, “ บ้า” ตามลำดับ



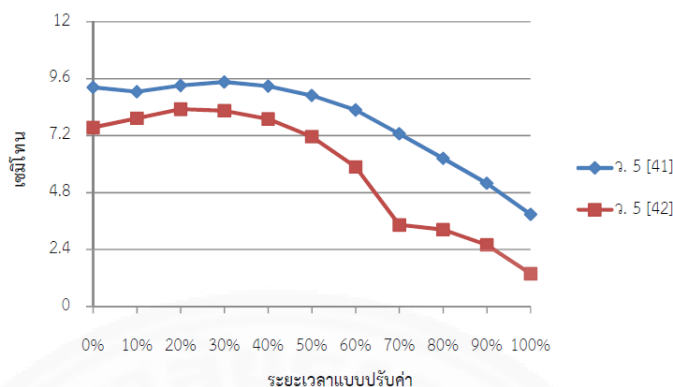
ภาพที่ 5.8 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 4
คำตาย (ขวา) ซึ่งอยู่ในช่อง DL4 เช่นคำว่า “ทาก”

▲ = คำตายสระเสียงยาว

วรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำเป็น สัญลักษณ์โดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 4 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [21]

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาว สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตกซึ่งเป็นรูปแปรเพิ่มเติมจากคำเป็น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ ลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำที่ 3 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [32]

5.1.1.2.5 วรรณยุกต์ที่ 5



ภาพที่ 5.9 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 5 (คำเป็น) ซึ่งอยู่ในช่อง C4 เช่นคำว่า “ทำ”

วรรณยุกต์ที่ 5 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 8-9 เชมิตอน จากนั้นระดับเสียงจะเพิ่มค่าขึ้นเล็กน้อยและลดลงอย่างต่อเนื่อง จนถึงระดับเสียงต่ำประมาณ 1 เชมิตอนและเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 4 เชมิตอน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้ [41] และ [42] ตามลำดับ

จากการนำเสนอผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น โดยละเอียดดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214] วรรณยุกต์ที่ 2 เสียงกลางขึ้น [34] วรรณยุกต์ที่ 3 เสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] วรรณยุกต์ที่ 4 เสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] และ วรรณยุกต์ที่ 5 เสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42] รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น กล่าวคือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B123 และ DL123 ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B4 C123 และ DL4 จะปรากฏการรวมเสียงวรรณยุกต์เดียวกันเสมอ

5.1.2 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง

จากการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่ใช้พูดในตำบลพระหลวง อำเภอสว่างเม่นของผู้บอกภาษาจำนวน 2 คนในบริบทคำพูดเดี่ยวพบว่า ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้งสองปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดเรื่องกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและ

นับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาสามารถนำเสนอในรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์ได้ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อ ตำบลพระหลวง

1	ว. 1 [115]	ว. 3 [22]	ว. 5 [33]	ว. 3 [22]	ว. 1 [35]
2					
3	ว. 2 ⁵² [33^]				
4		ว. 4 [31]	ว. 6 [42]	ว. 4 [31]	ว. 6 [43]

B = DL

จากตารางที่ 5.2 แสดงให้เห็นการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในกล่องวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 สามารถอธิบายด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น [115] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35]

⁵² ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเสียงวรรณยุกต์ในระดับเสียงกลางออกเป็น 2 ระดับย่อยคือ ระดับบนและระดับล่าง เนื่องจากผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และวรรณยุกต์ที่ 5 ของภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวงปรากฏสัทลักษณะที่เหมือนกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ^ เพื่อแสดงวรรณยุกต์เสียงกลางที่อยู่ในระดับบน ส่วนวรรณยุกต์เสียงกลางที่อยู่ในระดับล่าง ผู้วิจัยจะไม่แสดงสัญลักษณ์ใดๆ ทั้งนี้ เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และ 5 ไม่ใช่เสียงวรรณยุกต์เดียวกันแม้ว่าตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จะปรากฏเหมือนกันก็ตาม ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาโดยละเอียดในหัวข้อ 5.2.2 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อ ตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดต่อเนื่องต่อไป

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏในช่อง A34 สัทลักษณะเป็นเสียง
กลางระดับบน [33^]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 และ DL123 สัทลักษณะเป็นเสียง
กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ปรากฏในช่อง B4 และ DL4 สัทลักษณะเป็นเสียง
กลางตก [31]

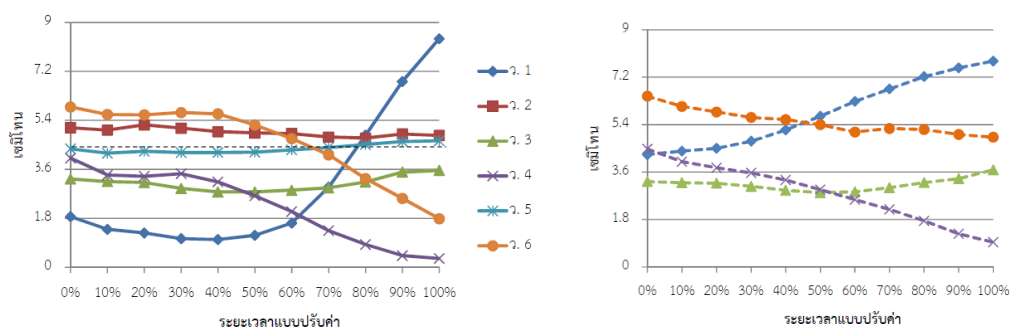
หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏในช่อง C123 สัทลักษณะเป็นเสียง
กลางระดับล่าง [33]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ปรากฏในช่อง C4 และ DS4 สัทลักษณะเป็นเสียง
กลางค่อนข้างสูงตกที่มีรูปแปรแบบ [42] และ [43] ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นที่ปรากฏในระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อที่ใช้พูด
ในตำบลพระหลวง อำเภอสองเม่น กล่าวคือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B123-4 และ DL123-4
จะเป็นเสียงวรรณยุกต์เดียวกันเสมอ

5.1.2.1 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อ
ตำบลพระหลวง โดยผู้วิจัยนำเอาค่าเซมิโตนแต่ละเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาตำบลพระหลวง
ทั้งสองคนมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการฟังและ
วิธีการทางกลศาสตร์โดยวัดค่าความถี่มูลฐานด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat)
จากคำทดสอบที่เป็นคำเดี่ยวทั้งหมด 60 คำต่อผู้บอกภาษา 1 คน (20 คำ X 3 ครั้ง) ผู้วิจัยได้ปรับค่า
ระยะเวลาของเสียงวรรณยุกต์ให้เท่ากันทุกคำ (normalization of duration) โดยวัดค่า
ความถี่มูลฐานทุกช่วง 10% ไปจนถึง 100% รวมทั้งหมด 11 จุด รวมทั้งนำค่าเฮิร์ตซ์ที่ได้มาแปลงเป็น
ค่าเซมิโตน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างกราฟเส้นให้เป็นค่า 5 ระดับ เพื่อแสดงสัทลักษณะของ
เสียงวรรณยุกต์ ประกอบกับนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายรายละเอียดสัทลักษณะของวรรณยุกต์
ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง สามารถนำเสนอผลการศึกษาดังภาพที่ 5.10



ภาพที่ 5.10 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยในตำบลดพระหลวง
คำเป็น (ซ้าย) และคำตาย (ขวา)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยในตำบลดพระหลวง ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง แบ่งเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) 3 หน่วยเสียงคือวรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 6 วรรณยุกต์ระดับ (level tone) 3 หน่วยเสียงคือวรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 5 ผู้วิจัยใช้ค่าเคมีโตนช่วง 0-9 ในการนำเสนอ สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์โดยรวม ซึ่งค่าเคมีโตนช่วงดังกล่าวได้มาจากค่าเคมีโตนสูงสุดจากค่าเฉลี่ยของผู้บอกภาษาในตำบลดพระหลวงทั้งสองคน สามารถอธิบายภาพที่ 5.10 ด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย ในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงต่ำขึ้น [115] ส่วนในคำตายสระเสียงสั้น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น [35]

วรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับบน [33^]

วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็นและคำตายสระเสียงยาว สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

วรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำเป็นและคำตายสระเสียงยาว สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก [31]

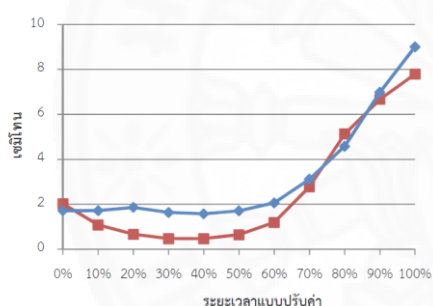
วรรณยุกต์ที่ 5 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับล่าง [33]

วรรณยุกต์ที่ 6 ที่ปรากฏในคำเป็นและคำตายสระเสียงสั้น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก ในคำเป็นสามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [42] ส่วนคำตายสระเสียงสั้นสามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [43]

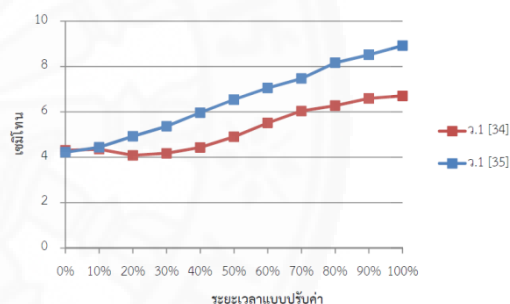
5.1.2.2 รายละเอียดของสัทลักษณะวรรณยุกต์ตำบลพระหลวงในแต่ละเสียง

ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของวรรณยุกต์แต่ละเสียงจากการนำเอาค่าเซมิโตนของผู้บอกภาษาในตำบลพระหลวงทั้งสองคนมานำเสนอข้อมูล อย่างไรก็ตาม หากเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้งสองมีรูปแบบที่เหมือนกัน ผู้วิจัยจะนำเอาค่าเซมิโตนมาเฉลี่ยอีกครั้ง เพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนของเสียงวรรณยุกต์นั้น รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความซับซ้อนในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยใช้ค่าเซมิโตนช่วง 0-10 ในการนำเสนอสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์⁵³ ตลอดจนผู้วิจัยได้ใช้เส้นกราฟที่มีลักษณะ  แสดงถึงผลการศึกษาของผู้บอกภาษาตำบลพระหลวงคนที่ 1 เส้นกราฟที่มีลักษณะ  แสดงถึงผลการศึกษาของผู้บอกภาษาตำบลพระหลวงคนที่ 2 และเส้นกราฟที่มีลักษณะ  แสดงถึงผลการศึกษาของผู้บอกภาษาทั้งสองคน สามารถอธิบายลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวงซึ่งประกอบไปด้วยเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง ดังนี้

5.1.2.2.1 วรรณยุกต์ที่ 1



ภาพที่ 5.11 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 1
คำเป็น (ซ้าย) ซึ่งอยู่ในช่อง A1, A2
เช่นคำว่า “ผา”, “ปลา”ตามลำดับ



ภาพที่ 5.12 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 1
คำตาย (ขวา) ซึ่งอยู่ในช่อง DS1, DS2, DS3
เช่นคำว่า “ผัก”, “ปัก”, “บัตร” ตามลำดับ

■ = คำตายสระเสียงสั้น

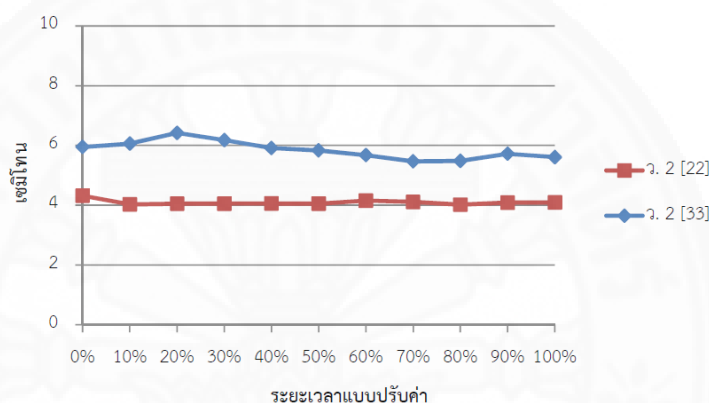
วรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงต่ำขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้น หรือจุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงต่ำประมาณ 2 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงเล็กน้อยและเพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง

⁵³ ผู้วิจัยเลือกค่าเซมิโตนช่วง 0-10 เนื่องจากเป็นค่าที่ครอบคลุมทุกเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาในตำบลพระหลวงทั้งสองคน เมื่อแสดงผลการศึกษาที่เป็นรายละเอียดของสัทลักษณะในแต่ละเสียง

จนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 8 เชมิโตน และเสียงสูงประมาณ 9 เชมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้ [114] และ [115] ตามลำดับ

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น สัญลักษณ์โดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 4 เชมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะเพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 7 เชมิโตน และเสียงสูงประมาณ 9 เชมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้ [34] และ [35] ตามลำดับ

5.1.2.2.2 วรรณยุกต์ที่ 2



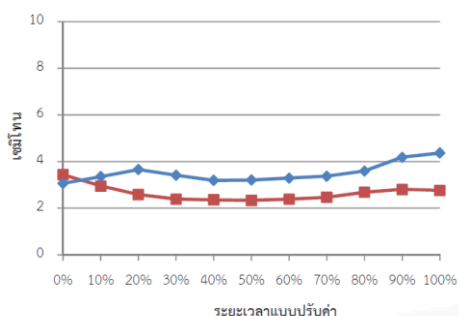
ภาพที่ 5.13 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่ 2 (คำเป็น) ซึ่งอยู่ในช่อง A3, A4 เช่นคำว่า “บาน”, “ทา” ตามลำดับ

วรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำเป็น สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์โดยรวมเป็นเสียงกลางระดับ ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

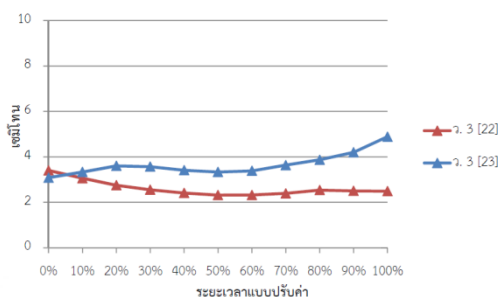
รูปแปรที่ 1 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 4 เชมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [22]

รูปแปรที่ 2 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 5-6 เชมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [33^]

5.1.2.2.3 วรรณยุกต์ที่ 3



ภาพที่ 5.14 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 3
คำเป็น (ซ้าย) ซึ่งอยู่ในช่อง B1, B2, B3
เช่นคำว่า “ผ่า”, “ป่า”, “ป่า” ตามลำดับ



ภาพที่ 5.15 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 3
คำตาย (ขวา) ซึ่งอยู่ในช่อง DL1,
DL2, DL3 เช่นคำว่า “ผาก”,
“ปาก”, “ขาด” ตามลำดับ

▲ = คำตายสระเสียงยาว

วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์ เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [22]

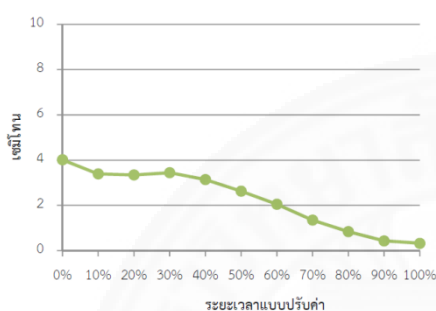
รูปแปรที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นจนถึงช่วงเวลาที่ 90% อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน จากนั้น ระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มค่าขึ้นเล็กน้อยจนถึงช่วงเวลาที่ 100% อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 4 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [23]

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาว สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับเช่นเดียวกับคำเป็น ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

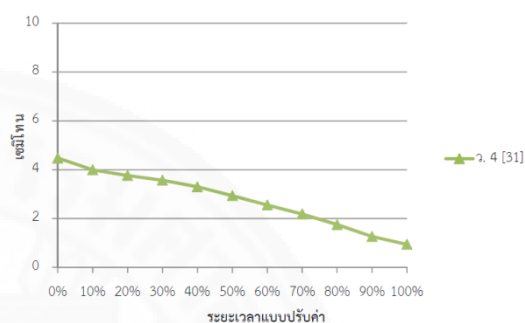
รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [22]

รูปแปรที่ 2 มีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นจนถึงช่วงเวลา 90% อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน จากนั้น ระดับเสียงจะเพิ่มค่าขึ้นเล็กน้อยจนถึงช่วงเวลา 100% อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 5 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [23]

5.1.2.2.4 วรรณยุกต์ที่ 4



ภาพที่ 5.16 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 4
คำเป็น (ซ้าย) ซึ่งอยู่ในช่อง B4
เช่นคำว่า “ฟ้า”



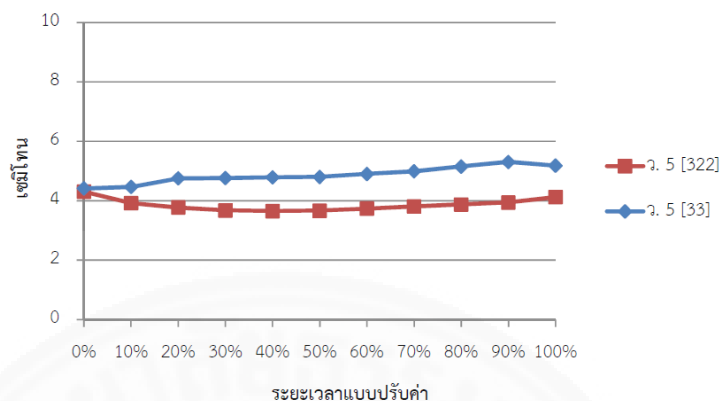
ภาพที่ 5.17 สัญลักษณ์วรรณยุกต์ที่ 4
คำตาย (ขวา) ซึ่งอยู่ในช่อง DL4
เช่นคำว่า “ทา”

▲ = คำตายสระเสียงยาว

วรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำเป็น สัญลักษณ์โดยรวมของเสียงวรรณยุกต์ เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ประมาณ 4 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [21]

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาว สัญลักษณ์โดยรวม ของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตกซึ่งเป็นรูปแปรเพิ่มเติมจากคำเป็น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้น อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 4 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ ลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึง ระดับเสียงต่ำที่ 1 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์คือ [31]

5.1.2.2.5 วรรณยุกต์ที่ 5



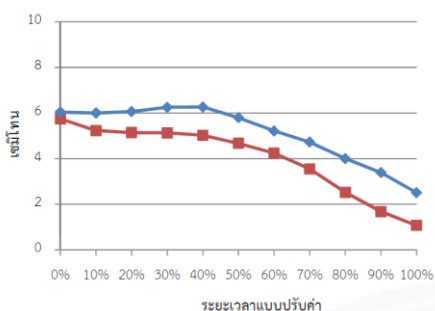
ภาพที่ 5.18 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 5 (คำเป็น) ซึ่งอยู่ในช่อง C1, C2, C3 เช่นคำว่า “ผ้า”, “ป่า”, “บ้า” ตามลำดับ

วรรณยุกต์ที่ 5 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับ ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นจนถึงช่วงเวลาที่ 10% อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 4 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ ลดลงเล็กน้อยและคงระดับจนถึงจุดสิ้นสุดของวรรณยุกต์ ซึ่งอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3.5 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [322]

รูปแปรที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 4-5 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [33]

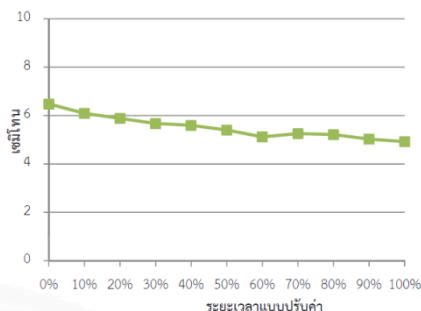
5.1.2.2.6 วรรณยุกต์ที่ 6



ภาพที่ 5.19 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 6

คำเป็น (ซ้าย) ซึ่งอยู่ในช่อง C4

เช่นคำว่า “ทำ”



ภาพที่ 5.20 สัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ 6

คำตาย (ขวา) ซึ่งอยู่ในช่อง DS4

เช่นคำว่า “พัก”

■ = คำตายสระเสียงสั้น

วรรณยุกต์ที่ 6 ที่ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 2 รูปแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแปรที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 5.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่อง จนถึงระดับเสียงต่ำประมาณ 1 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [31]

รูปแปรที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะเพิ่มค่าขึ้นเล็กน้อยและลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [42]

ส่วนวรรณยุกต์ที่ 6 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น สัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตกเช่นเดียวกับรูปแปรที่ 2 ในคำเป็น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 6.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ ลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางประมาณ 5 เซมิโตน สามารถแสดงตัวเลขกำกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คือ [43]

จากการนำเสนอผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือในตำบลพระหลวงโดยละเอียดดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาษาไทยลือในตำบลพระหลวงปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงต่ำขึ้น [115] วรรณยุกต์ที่ 2

เสียงกลางระดับบน [33[^]] วรรณยุกต์ที่ 3 เสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] วรรณยุกต์ที่ 4 เสียงกลางตก [31] วรรณยุกต์ที่ 5 เสียงกลางระดับล่าง [33] และวรรณยุกต์ที่ 6 เสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42] รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง กล่าวคือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B123-4 และ DL123-4 ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ

ผู้วิจัยได้สรุปความเหมือนและความต่างของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดเดี่ยว เพื่อให้เห็นภาพรวมของข้อมูลชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาพรวม 2) ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ และ 3) การเปรียบเทียบผลการศึกษาของผู้วิจัยกับผลการศึกษาที่ผ่านมา

(1) จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์

ในภาพรวม

จากการพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงพบว่า ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อของตำบลบ้านถิ่นปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง ส่วนระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อของตำบลพระหลวงปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ด้านการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยพบว่า ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อทั้งสองตำบลมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A เหมือนกันคือ แบบ A12-34 รวมทั้งในคอลัมน์ B C DL และ DS มีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ 123-4 นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นจะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B123 และ DL123 ที่เหมือนกัน ขณะที่ ภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวงจะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันทั้งในคอลัมน์ B และ DL สามารถนำเสนอผลการเปรียบเทียบจำนวนและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสองตำบลได้ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3

ภาพรวมของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง

ระบบวรรณยุกต์ของ ภาษาไทยลือ	จำนวนเสียง วรรณยุกต์	การแยกเสียงรวม เสียงวรรณยุกต์	ลักษณะเด่น
ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	5 หน่วยเสียง	A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 DS123-4	B123=DL123 ปรากฏการรวมเสียง วรรณยุกต์ในช่อง B4 และ C123
ตำบลพระหลวง อำเภอสองแคว จังหวัดแพร่	6 หน่วยเสียง	A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 DS123-4	B=DL

(2) ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษาสัทลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยลือของตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงพบว่า สัทลักษณะภาษาไทยลือทั้งสองระบบมีทั้งความเหมือนและความต่าง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปและนำเสนอผลการศึกษาดังตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4

ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง

	A	B	C	DL	DS		A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 4	ว. 3	ว. 2	1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางค่อนข้างต่ำตก [21]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางขึ้น [35]	2	ต่ำขึ้น [115]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางระดับ [33]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางขึ้น [35]
3						3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [34]	ว. 4 กลางค่อนข้างต่ำตก [21]	ว. 5 กลางค่อนข้างสูงตก [42]	ว. 4 กลางตก [32]	ว. 3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	4	ว. 2 กลางระดับ [33^]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [42]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [43]

B123 = DL123

B = DL

ตำบลบ้านถิ่น ตำบลพระหลวง

จากตารางที่ 5.4 แสดงให้เห็นว่าสัทลักษณะเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ของตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงปรากฏสัทลักษณะโดยรวมเป็นเสียงต่ำขึ้นเช่นเดียวกัน ตลอดจนทิศทางเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์มีความคล้ายคลึงกัน เพียงแต่สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ในตำบลบ้านถิ่นมีระดับเสียงที่สูงกว่าสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในตำบลพระหลวง ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ของภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [34] ในขณะที่เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ของตำบลพระหลวงปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับบน [33^] นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 4 มีความเหมือนกัน กล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ของทั้งสองระบบปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] และเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ของทั้งสองระบบปรากฏสัทลักษณะโดยรวมเป็นเสียงกลางตก ตลอดจนผู้วิจัยพบว่า เสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ของตำบลบ้านถิ่นปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42] เช่นเดียวกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ของตำบลพระหลวง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงปรากฏจำนวนวรรณยุกต์ระดับที่หลากหลายไปจากภาษาไทยลือในตำบลบ้านถิ่น

ในส่วนสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาวและสั้น ผู้วิจัยถือว่าเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวเป็นวรรณยุกต์ย่อยของเสียงวรรณยุกต์หลักที่ปรากฏในคำเป็น

จากตารางที่ 5.4 แสดงให้เห็นว่า เสียงวรรณยุกต์ในช่อง DL123 และ DL4 มีความเหมือนกันกล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ในช่อง DL123 ของทั้งสองระบบปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] และเสียงวรรณยุกต์ในช่อง DL4 ของทั้งสองระบบปรากฏสัทลักษณะโดยรวมเป็นเสียงกลางตก ตลอดจนผู้วิจัยพบว่า เสียงวรรณยุกต์ในช่อง DS123 ของวรรณยุกต์ทั้งสองระบบเป็นเสียงกลางขึ้นเช่นเดียวกัน [35] ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า เสียงวรรณยุกต์ในช่อง DS4 ของทั้งสองระบบมีความแตกต่างกันกล่าวคือ ในช่อง DS4 ของภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ส่วนในช่อง DS4 ของภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวงปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [43]

(3) การเปรียบเทียบผลการศึกษาของผู้วิจัยกับผลการศึกษาที่ผ่านมา

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำผลการศึกษาของ Kanita Chaimano (2009) และ Chommanad Intajamornrak (2011, 2013) มาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของผู้วิจัย เนื่องจากผลการศึกษาทั้งสองเป็นงานวิจัยล่าสุดที่ได้มีการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง ตลอดจนเป็นงานวิจัยที่มีการศึกษาด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (praat) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการเปรียบเทียบปรากฏทั้งความเหมือนและความต่าง สามารถแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

(1) จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์

จำนวนเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (Chommanad Intajamornrak, 2011; Kanita Chaimano, 2009) ด้านการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาของผู้วิจัยและ Chommanad Intajamornrak (2011) ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ 12-34 ในขณะที่ผลการศึกษาของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ 123-4 อย่างไรก็ตาม การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B C DL และ DS ของทั้งสามงานวิจัยปรากฏการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันคือ 123-4 นอกจากนี้ ผลการศึกษาภาษาไทยลื้อของผู้วิจัยปรากฏเสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DS123 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และเสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DS4 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความแตกต่างไปจากผลการศึกษาที่ผ่านมาคือ เสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DS123 จะมีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 และเสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DS4 จะมีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (ณัฐพงษ์ เบญญา, 2543; นิภา อัมพรพรัตน์, 2529; Gedney, 1969 อ้างถึงใน Hudak, 2008; Li, 1964; Pornsawan Ploykaew, 1985; Williams, 1986)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

ส่วนจำนวนเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียงและปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ 12-34 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (Chommanad Intajamornrak, 2013) ทั้งนี้ผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2013) ไม่ได้ระบุการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B C DL และ DS

(2) สัทลักษณะของวรรณยุกต์

จากการพิจารณาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นของผู้วิจัยกับงานวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2013) พบว่า เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏสัทลักษณะของวรรณยุกต์และทิศทางเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกัน ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และวรรณยุกต์ที่ 4 มีความแตกต่างกัน กล่าวคือเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ของผู้วิจัยมีลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [34] ซึ่งในงานของ Chommanad Intajamornrak (2013) ปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงสูงระดับ ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ของผู้วิจัยมีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ซึ่งในงานวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2013) ปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษา กับงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ด้วยเช่นกัน จากการเปรียบเทียบผลการศึกษาพบว่า วรรณยุกต์ที่ 1 และวรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏสัทลักษณะของวรรณยุกต์และทิศทางเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกัน ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 5 มีความแตกต่างกัน กล่าวคือเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ของผู้วิจัยมีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ซึ่งในงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตกขึ้น [323] ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ของผู้วิจัยปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ซึ่งในงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงสูงตก [42] ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ของผู้วิจัยปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42] ซึ่งในงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำตกขึ้น [242] ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา ดังกล่าวด้วยเครื่องหมายแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เกิดขึ้น (Gedney, 1972) รวมถึงใช้เส้นประเพื่อแสดงตำแหน่งของการรวมเสียงวรรณยุกต์ สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลือในตำลบ้านถิ่นของผู้ที่ศึกษาผ่านมาและผู้วิจัย

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 ต่ำตกขึ้น [214]	ว. 3 กลางตกขึ้น [323]	ว. 4 สูงตก [42]	ว. 3 กลางตกขึ้น [323]	ว. 1 ต่ำขึ้น [24]
2					
3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [34]	ว. 4 สูงตก [42]	ว. 5 ต่ำขึ้นตก [242]	ว. 4 สูงตก [42]	ว. 4 สูงตก [42]
					

B = DL

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 ต่ำขึ้น	ว. 3 ต่ำระดับ	ว. 4 กลางระดับ	ว. 3 ต่ำระดับ	ว. 1 ต่ำขึ้น
2					
3					
4	ว. 2 สูงระดับ	ว. 4 กลางระดับ	ว. 5 สูงตก	ว. 4 กลางระดับ	ว. 4 กลางระดับ

B = DL

Kanita Chaimano (2009)

Chommanad Intajamornrak (2011)

B123 = DL123

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 กลางค่อนข้าง ต่ำขึ้น [214]	ว. 3 กลางค่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	ว. 4 กลางค่อนข้าง ต่ำตก [21]	ว. 3 กลางค่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	ว. 2 กลางขึ้น [35]
2					
3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [34]	ว. 4 กลางค่อนข้าง ต่ำตก [21]	ว. 5 กลางค่อนข้าง สูงตก [42]	ว. 4 กลางตก [32]	ว. 3 กลางค่อนข้าง ต่ำระดับ [22]
					

วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์ (2558)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำลพระหลวงของผู้วิจัยและ Chommanad Intajamornrak (2013) พบว่า ผลการศึกษาภาษาไทยลือตำลพระหลวงของ Chommanad Intajamornrak (2013) ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 เสียงสูงระดับ

วรรณยุกต์ที่ 3 เสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 เสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 5 เสียงกลางระดับ และ วรรณยุกต์ที่ 6 เสียงสูงตก ส่วนผลการศึกษาภาษาไทยลือตำบพลพระหลวงของผู้วิจัยปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงต่ำขึ้น [115] วรรณยุกต์ที่ 2 เสียงกลางระดับบน [33^] วรรณยุกต์ที่ 3 เสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] วรรณยุกต์ที่ 4 เสียงกลางตก [31] วรรณยุกต์ที่ 5 เสียงกลางระดับล่าง [33] และวรรณยุกต์ที่ 6 เสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42] จากผลการศึกษาทั้งสองแสดงให้เห็นว่า เสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงปรากฏสัญลักษณ์ที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่สามารถนำเสนอผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2013) ในรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เกิดขึ้นได้ เนื่องจากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาดังกล่าวเพียงตารางแสดงรายละเอียดของเสียงวรรณยุกต์ ในส่วนผลการศึกษาของผู้วิจัยนั้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังกล่าวด้วยเครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เกิดขึ้น (Gedney, 1972) สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลือในตำบพลพระหลวงของผู้ที่ศึกษาผ่านมาและผู้วิจัย

จำนวนเสียงวรรณยุกต์	การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์	สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์
6 หน่วยเสียง	A12-34	ว.1 ต่ำขึ้น ว.2 สูงระดับ ว.3 ต่ำระดับ ว.4 กลางตก ว.5 กลางระดับ ว.6 สูงตก

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 ต่ำขึ้น [115] 	ว. 3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] 	ว. 5 กลางระดับ [33] 	ว. 3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] 	ว. 1 กลางขึ้น [35] 
2					
3					
4	ว. 2 กลางระดับ [33^] 	ว. 4 กลางตก [31] 	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [42] 	ว. 4 กลางตก [31] 	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [43] 

B = DL

Chommanad Intajamornrak (2013)

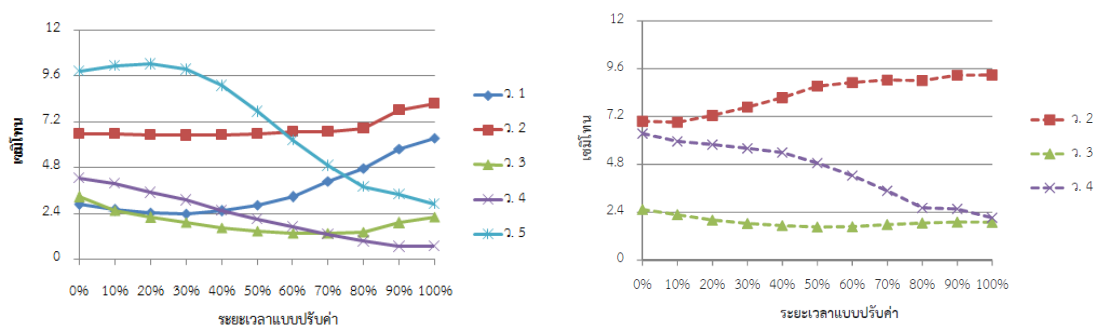
วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์ (2558)

5.2 บริบทคำพูดต่อเนื่อง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์บริบทคำพูดต่อเนื่องของผู้บอกภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ และตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่นที่ได้มาจากการบอกภาษาจำนวน 4 คน (2 ตำบล X 2 คน) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการให้ผู้บอกภาษาเล่าเรื่องต่างๆ เช่น การดำเนินชีวิต กิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน การประกอบอาชีพ และครอบครัว เป็นต้น โดยข้อมูลก็นำมาวิเคราะห์ผ่านขั้นตอนการคัดเลือกตามเกณฑ์ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาเพียงภาพรวมสัณฐานลักษณะของวรรณยุกต์บริบทคำพูดต่อเนื่องเท่านั้น เนื่องจากผลการศึกษาด้านจำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสองตำบลมีความสอดคล้องกับบริบทคำพูดเดี่ยว อย่างไรก็ตาม การศึกษาเสียงวรรณยุกต์บริบทคำพูดต่อเนื่อง ผู้วิจัยใช้เพื่อเปรียบเทียบและสนับสนุนผลการศึกษาที่ได้กับเสียงวรรณยุกต์บริบทคำพูดเดี่ยว สามารถแบ่งหัวข้อในการนำเสนอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 ภาพรวมสัณฐานลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่น ในบริบทคำพูดต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมสัณฐานลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อ ตำบลบ้านถิ่น โดยนำเอาค่าเซมิโตนแต่ละเสียงของผู้บอกภาษาตำบลบ้านถิ่นทั้งสองคนมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์สัณฐานลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นจากการฟังและวิธีการทางกลศาสตร์โดยวัดค่าความถี่มูลฐานด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) จากค่าที่ได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จากนั้นผู้วิจัยจะปรับค่าระยะเวลาของเสียงวรรณยุกต์ให้เท่ากันทุกคำ (normalization of duration) โดยวัดค่าความถี่มูลฐานทุกช่วง 10% ไปจนถึง 100% จำนวนทั้งหมด 11 จุด รวมทั้งนำค่าเฮิร์ตซ์ที่ได้มาแปลงเป็นค่าเซมิโตน และนำค่าที่ได้ไปสร้างกราฟเส้นให้เป็นค่า 5 ระดับ เพื่อแสดงสัณฐานลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นในบริบทคำพูดต่อเนื่อง สามารถนำเสนอผลการศึกษาได้ดังภาพที่ 5.21



ภาพที่ 5.21 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นในบริบทคำพูดต่อเนื่อง
คำเป็น (ซ้าย) และคำตาย (ขวา)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่น ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยเสียง แบ่งเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) 4 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 5 วรรณยุกต์ระดับ (level tone) 1 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์ที่ 3 ผู้วิจัยใช้ค่าเซมิโตนช่วง 0-12 ในการนำเสนอสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์โดยรวม ซึ่งค่าเซมิโตนช่วงดังกล่าวได้มาจากค่าเซมิโตนสูงสุดจากค่าเฉลี่ยของผู้บอกภาษาในตำบลบ้านถิ่นทั้งสองคน สามารถอธิบายภาพที่ 5.21 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง A1, A2 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [23] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางประมาณ 6 เซมิโตน เช่นคำว่า “เสือ”, “ปลา”, “สาม”, “ไป”

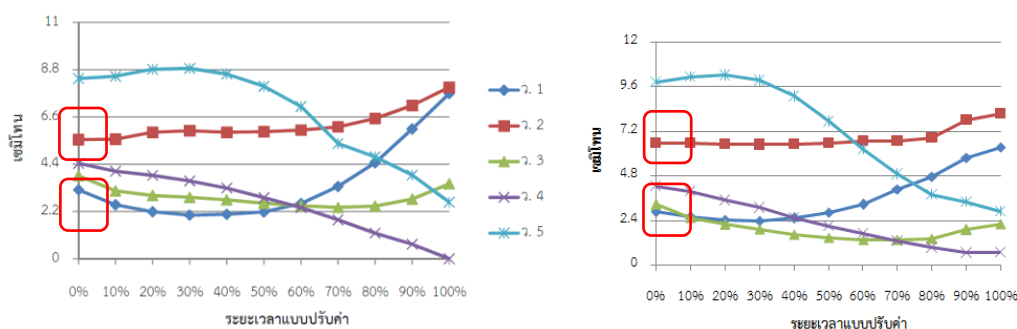
วรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง A3, A4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น [34] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 8 เซมิโตน เช่นคำว่า “ดำ”, “ควาย”, “ยา”, “แพง” ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้นซึ่งอยู่ในช่อง DS1, DS2, DS3 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น [34] เช่นเดียวกับคำเป็น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 7 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 9 เซมิโตน เช่นคำว่า “สับ”, “จัด”, “หก”, “จิก”, “อุด”

วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง B1, B2, B3 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงต่ำระดับ [211] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงต่ำประมาณ 2-3 เซมิโตน เช่นคำว่า “ส่วน”, “ต่อ”, “อย่าง”, “สี่”, “ปู่” ส่วนวรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาวซึ่งอยู่ในช่อง DL1, DL2, DL3 และคำตายสระเสียงสั้นซึ่งอยู่ในช่อง DS4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงต่ำระดับ [11] เช่นเดียวกับคำเป็น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงต่ำประมาณ 2-2.5 เซมิโตน เช่นคำว่า “สี่”, “ปาก”, “แอบ”, “ฝาก”, “เกิด”, “บาป”, “วัด”

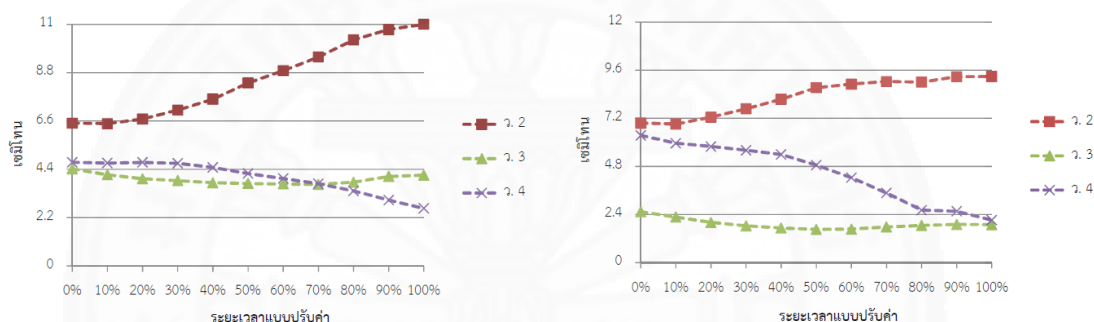
วรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง B4, C1, C2, C3 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 4 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 1 เซมิโตน เช่นคำว่า “ทุ่ง”, “ช่าง”, “ห้า”, “ป่า”, “บ้าน”, “ได้” ส่วนวรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาวซึ่งอยู่ในช่อง DL4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก [31] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำประมาณ 2 เซมิโตน เช่นคำว่า “ทอด”, “แรก”

วรรณยุกต์ที่ 5 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง C4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูงตก [52] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงสูงประมาณ 10 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน เช่นคำว่า “สี่”, “ท้อง”

จากการเปรียบเทียบผลการศึกษาสัทลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นในบริบทคำพูดเดียวกับคำพูดต่อเนื่องระหว่างคำเป็นและคำตายพบว่า ภาพรวมสัทลักษณะเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองบริบทมีความคล้ายคลึงกัน เพียงแต่มีความแตกต่างทางด้านระดับเสียงเท่านั้น ผู้วิจัยได้ใช้กรอบสีแดงเพื่อแสดงตำแหน่งของวรรณยุกต์ที่ 1 และวรรณยุกต์ที่ 2 ที่มีสัทลักษณะเป็นเสียงขึ้น สามารถแสดงผลการเปรียบเทียบได้ดังภาพที่ 5.22 และ 5.23



ภาพที่ 5.22 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นที่ปรากฏในคำเป็น
บริบทคำพูดเดี่ยว (ซ้าย) และคำพูดต่อเนื่อง (ขวา)



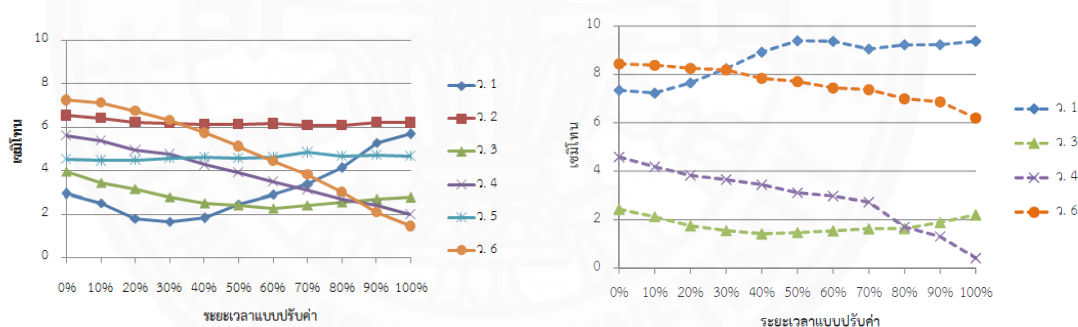
ภาพที่ 5.23 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นที่ปรากฏในคำตาย
บริบทคำพูดเดี่ยว (ซ้าย) และคำพูดต่อเนื่อง (ขวา)

จากภาพที่ 5.22 และ 5.23 ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการเปรียบเทียบออกเป็น 2 ประเด็นคือ คำเป็นและคำตายตามลำดับ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า วรรณยุกต์ที่ 1 และวรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงขึ้น ซึ่งในบริบทคำพูดเดี่ยวจะแสดงทิศทางการขึ้นลงของเสียงวรรณยุกต์ชัดเจนกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบริบทคำพูดต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า วรรณยุกต์ที่ 3 ของทั้งสองบริบทมีทิศทางเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันแต่ปรากฏความแตกต่างในด้านระดับเสียงเพียงเท่านั้น กล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในบริบทคำพูดเดี่ยวปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] และเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในบริบทคำพูดต่อเนื่องปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ [11] ตลอดจนผลการเปรียบเทียบวรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 5 แสดงให้เห็นว่า สัทลักษณะเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวทั้งสองบริบทยังคงรักษาทิศทางการตกของเสียงวรรณยุกต์ไว้ ส่วนเสียงวรรณยุกต์ในคำตายทั้งหมดนั้นปรากฏผลการศึกษาที่เหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ในคำเป็น ผู้วิจัยสามารถกล่าวได้ว่า ผลการเปรียบเทียบสัทลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นในบริบทคำพูดเดี่ยวกับคำพูดต่อเนื่องระหว่างคำเป็นและคำตายมีความสอดคล้องและสนับสนุน

ผลการศึกษาซึ่งกันและกัน ตลอดจนการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในบริบทที่ต่างกันทำให้เห็นรูปแบบของเสียงวรรณยุกต์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นทั้งในแง่ระดับเสียงและการขึ้น-ตกของเสียงวรรณยุกต์

5.2.2 ภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวง ในบริบทคำพูดต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือ ตำบลพระหลวง โดยนำเอาค่าเซมิโตนแต่ละเสียงของผู้บอกภาษาตำบลพระหลวงทั้งสองคนมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้ค่าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือ ตำบลพระหลวงจากการฟังและวิธีการทางกลศาสตร์โดยวัดค่าความถี่มูลฐานด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) จากค่าที่ได้รับเลือกตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดเอาไว้ จากนั้นผู้วิจัยจะปรับค่าระยะเวลาของเสียงวรรณยุกต์ให้เท่ากันทุกคำ (normalization of duration) โดยวัดค่าความถี่มูลฐานทุกช่วง 10% ไปจนถึง 100% จำนวนทั้งหมด 11 จุด รวมทั้งนำค่าเฮิร์ตซ์ที่ได้มาแปลงเป็นค่าเซมิโตน จากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปสร้างกราฟเส้นให้เป็นค่า 5 ระดับ เพื่อแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดต่อเนื่อง สามารถนำเสนอผลการศึกษาได้ดังภาพที่ 5.24



ภาพที่ 5.24 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดต่อเนื่อง
คำเป็น (ซ้าย) และคำตาย (ขวา)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวง ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง แบ่งเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) 3 หน่วยเสียงคือวรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 6 วรรณยุกต์ระดับ (level tone) 3 หน่วยเสียงคือวรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 5 ผู้วิจัยใช้ค่าเซมิโตนช่วง 0-10 ในการนำเสนอ สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์โดยรวม ซึ่งค่าเซมิโตนช่วงดังกล่าวได้มาจากค่าเซมิโตนสูงสุดจาก

ค่าเฉลี่ยของผู้บอกภาษาในตำบลพระหลวงทั้งสองคน สามารถอธิบายภาพที่ 5.24 ด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง A1, A2 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [213] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางประมาณ 6 เซมิโตน เช่นคำว่า “สาม”, “กิน”, “สอง”, “เตียง” ส่วนวรรณยุกต์ที่ 1 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้นซึ่งอยู่ในช่อง DS1, DS2, DS3 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น [45] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 7 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะค่อยๆ เพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูงประมาณ 9 เซมิโตน เช่นคำว่า “หก”, “กับ”, “หมด”, “จัด”, “อก”

วรรณยุกต์ที่ 2 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง A3, A4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 6-6.5 เซมิโตน เช่นคำว่า “เดือน”, “งาน”, “ดัน”, “ฟัง”

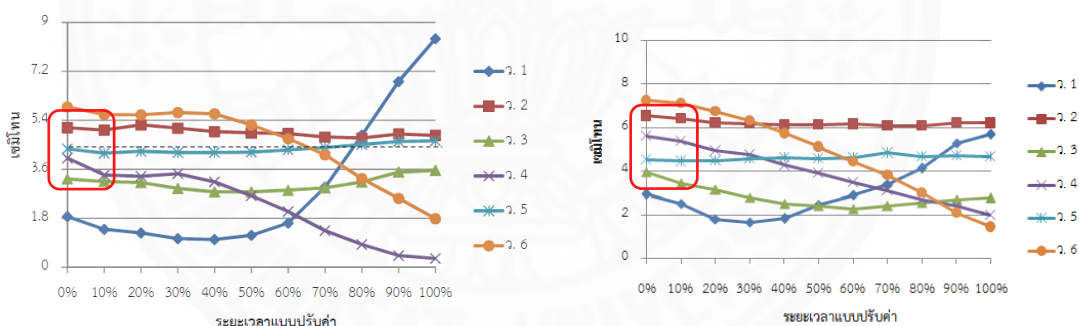
วรรณยุกต์ที่ 3 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง B1, B2, B3 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 3-4 เซมิโตน เช่นคำว่า “สี่”, “แต่ง”, “อย่าง”, “ส่ง”, “แก่” ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาวซึ่งอยู่ในช่อง DL1, DL2, DL3 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงต่ำระดับ [212] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำประมาณ 2 เซมิโตน เช่นคำว่า “ขาด”, “แปด”, “บาตร”, “ถูก”, “จาก”, “ออก”

วรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง B4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก [31] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 2 เซมิโตน เช่นคำว่า “แม่”, “คู่” ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงยาวซึ่งอยู่ในช่อง DL4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก [31] เช่นเดียวกับคำเป็น ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน เช่นคำว่า “ทอด”, “เชือก”

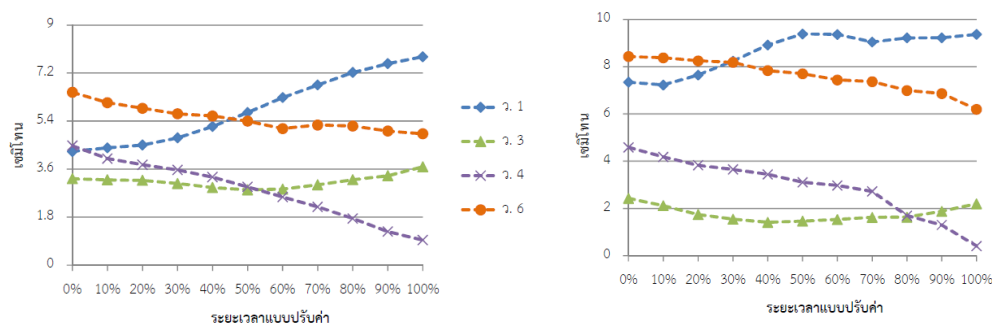
วรรณยุกต์ที่ 5 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง C1, C2, C3 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับ [33] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 5 เซมิโตน เช่นคำว่า “ข้าว”, “กล้วย”, “บ้าน”, “ผ้า”, “ป่า”

วรรณยุกต์ที่ 6 ที่ปรากฏในคำเป็นซึ่งอยู่ในช่อง C4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [41] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงประมาณ 7 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 1 เซมิโตน เช่นคำว่า “เข้า” ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ที่ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้นซึ่งอยู่ในช่อง DS4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูงตก [53] ระดับเสียง ณ จุดเวลาเริ่มต้นของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงสูงประมาณ 8 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางที่ 3 เซมิโตน เช่นคำว่า “วัด”, “เซ็ด”

จากการเปรียบเทียบผลการศึกษาสัทลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดเดี่ยวกับคำพูดต่อเนื่องระหว่างคำเป็นและคำตายพบว่า ภาพรวมสัทลักษณะเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองบริบทมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าเสียงวรรณยุกต์ระดับในบริบทคำพูดต่อเนื่องปรากฏให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ระดับในบริบทคำพูดเดี่ยว ผู้วิจัยได้ใช้กรอบสีแดงเพื่อแสดงตำแหน่งของวรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 5 ที่มีสัทลักษณะเป็นเสียงระดับ สามารถแสดงผลการเปรียบเทียบได้ดังภาพที่ 5.25 และ 5.26



ภาพที่ 5.25 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงที่ปรากฏในคำเป็นบริบทคำพูดเดี่ยว (ซ้าย) และคำพูดต่อเนื่อง (ขวา)



ภาพที่ 5.26 สัมผัสของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงที่ปรากฏในคำตาย
บริบทคำพูดเดี่ยว (ซ้าย) และคำพูดต่อเนื่อง (ขวา)

จากภาพที่ 5.25 และ 5.26 ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการเปรียบเทียบออกเป็น 2 ประเด็นคือ คำเป็นและคำตาย ตามลำดับ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า วรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏสัมผัสลักษณะเป็นเสียงขึ้นซึ่งในบริบทคำพูดเดี่ยวจะแสดงทิศทางการขึ้นของเสียงวรรณยุกต์ชัดเจนกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบริบทคำพูดต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า เสียงวรรณยุกต์ระดับ ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 2 วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 5 ในบริบทคำพูดต่อเนื่องปรากฏระดับเสียงที่มีความชัดเจนมากกว่าบริบทคำพูดเดี่ยวอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดต่อเนื่องแต่ละเสียงมีระดับต่างกันประมาณ 1.5 เซมิโตน ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ (Rietveld and Gussenhoven, 1985) นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบวรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 6 แสดงให้เห็นว่า สัมผัสเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวทั้งสองบริบทยังคงรักษาทิศทางการตกของเสียงวรรณยุกต์ไว้ ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 6 ในคำตายปรากฏผลการศึกษาที่เหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ในคำเป็น ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ในคำตายปรากฏผลการศึกษาที่แตกต่างไปจากคำเป็น กล่าวคือ ทิศทางการขึ้นของเสียงวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดต่อเนื่องมีระดับเสียงที่สูงกว่าบริบทคำพูดเดี่ยว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงจำเป็นต้องศึกษาทั้งในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องเนื่องจากผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ระดับในคำพูดเดี่ยวปรากฏสัมผัสลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ในขณะที่ผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ระดับในคำพูดต่อเนื่องปรากฏสัมผัสลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาคำพูดเดี่ยวประกอบกับคำพูดต่อเนื่อง ทำให้ผลการศึกษามีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากการสรุปผลการเปรียบเทียบสัมผัสของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องพบว่า สัมผัสของวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงขึ้นในบริบทคำพูดเดี่ยวจะแสดงทิศทางการขึ้นของเสียงวรรณยุกต์ชัดเจนกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ

บริบทคำพูดต่อเนื่อง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของดิศราพร สร้อยญาณะ (2552, น. 112) ที่พบว่า สัทลักษณะที่เป็นเสียงขึ้นในบริบทคำพูดต่อเนื่องจะปรากฏการขึ้นน้อยลง จนถึงจุดสิ้นสุดของวรรณยุกต์เมื่อเปรียบเทียบกับคำพูดเดี่ยว ส่วนสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงตกจะคงลักษณะเดิมทั้งสองบริบท นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงระดับปรากฏทิศทางของเสียงวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกัน เพียงแต่มีความแตกต่างกันในด้านระดับเสียงเท่านั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้นมีปัจจัยเกิดจากการเก็บข้อมูลคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง กล่าวคือ การเก็บข้อมูลคำพูดเดี่ยวเป็นลักษณะการพูดแบบชัดถ้อยชัดคำ รวมทั้งผู้วิจัยมีการกำหนดคำทดสอบอย่างเป็นระบบจึงทำให้สัทลักษณะที่ปรากฏมีทิศทางของเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ที่ชัดเจน ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลคำพูดต่อเนื่องเป็นลักษณะการพูดแบบธรรมชาติจึงทำให้ได้ลักษณะที่แท้จริงของภาษา แต่อย่างไรก็ดี การเก็บข้อมูลคำพูดต่อเนื่องมีปัจจัยทางด้านเสียงอันหลากหลายเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งส่งผลทำให้ค่ากลศาสตร์มีความแตกต่างกันเกิดขึ้น⁵⁴

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องปรากฏระบบเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นเพียงบริบทคำพูดเดี่ยวก็สามารถเป็นตัวแทนของระบบวรรณยุกต์ได้ ในขณะที่การศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องปรากฏเสียงวรรณยุกต์ระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงควรพิจารณาทั้งคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องควบคู่กันไปเพื่อให้ผลการศึกษามีความถูกต้องและแม่นยำมากที่สุด

⁵⁴ ฉะนั้นหากมีการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดต่อเนื่องอย่างละเอียด ผู้ศึกษาจำเป็นต้องควบคุมตัวแปรของคำที่จะนำมาวิเคราะห์อย่างรอบคอบ

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ โดยเก็บข้อมูลจากทุกอำเภอ รวมทั้งสิ้น 8 อำเภอ และ 2) วิเคราะห์และเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นของทุกอำเภอในจังหวัดแพร่ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

สำหรับการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่จำนวน 8 อำเภอ โดยเก็บข้อมูลจุดละ 2 คน (8 อำเภอ X 2 คน) 2) ผู้บอกภาษาในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่และตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น โดยเก็บข้อมูลจุดละ 2 คน (2 ตำบล X 2 คน) ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยแบ่งผู้บอกภาษาออกเป็น 2 กลุ่มข้างต้นนั้น เนื่องจากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า ตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงนั้นมีความเป็นมาที่น่าสนใจ กล่าวคือ ตำบลทั้งสองดังกล่าวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อเหมือนกันเพียงแต่อพยพมาจากพื้นที่ต่างกัน

ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งรายการคำออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ 1) รายการคำเดี่ยว และ 2) ข้อมูลคำพูดต่อเนื่อง ผู้วิจัยเก็บรายการคำเดี่ยวจากบัตรคำที่ดัดแปลงจากกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) จำนวน 20 คำ และคัดเลือกการบันทึกเสียงคำเดี่ยวที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 1,200 คำ (20 คน X 20 คำ X 3 ครั้ง) ในการเก็บข้อมูลคำพูดต่อเนื่อง ผู้วิจัยจะกำหนดให้ผู้บอกภาษาเล่าเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และครอบครัว เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลดังกล่าวเป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จากการฟังและวิธีการทางกลศาสตร์จากการใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (praat) จากนั้นนำค่าความถี่มูลฐานที่มีหน่วยเป็นค่าเฮิรตซ์ (Hz) ที่ได้มาคำนวณหาค่าเซมิโตน (ST) และนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างเป็นกราฟเส้นให้เป็นค่า 5 ระดับ เพื่อทำให้เห็นค่าที่เป็นรูปธรรมของเสียงวรรณยุกต์ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อสะดวกในการเปรียบเทียบระดับเสียงสูงต่ำของเสียงวรรณยุกต์

ผู้ได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ ดังนี้
1) ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ และ 2) ภาษาไทยลื้อในจังหวัดแพร่

1) ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

สำหรับผลการศึกษาาระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ส่วนสัทลักษณะของแต่ละเสียงวรรณยุกต์สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]

วรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A34 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงขึ้น [45]

วรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 และ DL123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

วรรณยุกต์ที่ 4 ปรากฏในช่อง B4 และ DL4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก [31]

วรรณยุกต์ที่ 5 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ [33] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44]

วรรณยุกต์ที่ 6 ปรากฏในช่อง C4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [41]

นอกจากนี้ ผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ยังปรากฏระบบวรรณยุกต์รูปแปรที่เป็นระบบวรรณยุกต์ย่อยของวรรณยุกต์ต้นแบบที่ได้มาจากผู้บอกภาษาอำเภอลี้ขึ้นคนที่ 2 เพียงคนเดียวเท่านั้น จากการพิจารณาและเปรียบเทียบผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของเสียงวรรณยุกต์มีความเหมือนกัน เพียงแต่ระบบวรรณยุกต์รูปแปรไม่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] จึงทำให้ลำดับเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์มีการเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของระบบวรรณยุกต์รูปแปรที่ปรากฏนั้นเกิดจากปัจจัยทางด้านสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ตลอดจนลักษณะการออกเสียงของผู้บอกภาษาค้นดังกล่าวเป็นวัจนลีลาเฉพาะบุคคล (idiolect) จึงส่งผลให้ระบบวรรณยุกต์เกิดการแปรได้

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ด้วยเครื่องหมายสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

ระบบวรรณยุกต์ต้นแบบ (ซ้าย) ระบบวรรณยุกต์รูปแปร (ขวา)

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2
2	กลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางระดับ [33]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางค่อนข้างสูงขึ้น [45]
3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [35]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [41]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 5 กลางค่อนข้างสูงระดับ [44]

B = DL

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1		ว. 4		ว. 2
2	ต่ำขึ้น [114]		กลางระดับ [33]		กลางค่อนข้างต่ำขึ้น [24]
3		ว. 3 กลางค่อนข้างต่ำตก [21]		ว. 3 กลางตก [32]	
4	ว. 2 กลางค่อนข้างต่ำขึ้น [24]		ว. 5 กลางค่อนข้างสูงตก [41]		ว. 4 กลางค่อนข้างสูงระดับ [44]

B = DL

2) ภาษาไทยลื้อในจังหวัดแพร่

นอกจากในจังหวัดแพร่จะใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาหลัก (majority language) แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงมีการใช้ภาษาที่แตกต่างออกไปจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่าภาษาที่ใช้ในสองตำบลดังกล่าวเป็นภาษาไทยลื้อซึ่งเป็นหนึ่งในภาษาตระกูลไท จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลการศึกษาภาษาไทยลื้อที่ใช้ในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงปรากฏผลการศึกษาที่แตกต่างกันแม้ว่าจะจะเป็นภาษาไทยลื้อเหมือนกันทั้งในแง่ของจำนวนเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ นอกจากนี้ จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า การออกเสียงคำในภาษาไทยลื้อระหว่างบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องมีลักษณะที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองบริบทดังกล่าว โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษออกเป็น 2 หัวข้อย่อย คือ 2.1) บริบทคำพูดเดี่ยว และ 2.2) บริบทคำพูดต่อเนื่อง

2.1) บริบทคำพูดเดี่ยว

ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ส่วนสัทลักษณะของแต่ละเสียงวรรณยุกต์ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]

วรรณยุกต์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย คือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A34 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [34] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35]

วรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 DL123 และ DS4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

วรรณยุกต์ที่ 4 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย คือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง B4 และ C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DL4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก [32]

วรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏในช่อง C4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42]

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในตำบลด่านดินด้วยเครื่องหมายสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบลด่านดิน

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 4	ว. 3	ว. 2
2	กลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางค่อนข้างต่ำตก [21]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางขึ้น [35]
3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [34]	ว. 4 กลางค่อนข้างต่ำตก [21]	ว. 5 กลางค่อนข้างสูงตก [42]	ว. 4 กลางตก [32]	ว. 3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

B = DL

สำหรับผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในตำบพระหลวงปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ส่วนสัทลักษณะของแต่ละเสียงวรรณยุกต์ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อยคือ หน่วยเสียงย่อยที่ 1 ปรากฏในช่อง A12 สัทลักษณะเป็นเสียงต่ำขึ้น [115] และหน่วยเสียงย่อยที่ 2 ปรากฏในช่อง DS123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35]

วรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏในช่อง A34 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับบน [33^]

วรรณยุกต์ที่ 3 ปรากฏในช่อง B123 และ DL123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]

วรรณยุกต์ที่ 4 ปรากฏในช่อง B4 และ DL4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก [31]

วรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏในช่อง C123 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับล่าง [33]

วรรณยุกต์ที่ 6 ปรากฏในช่อง C4 และ DS4 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตกที่มีรูปแบบ [42] และ [43] ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาภาษาไทยลื้อในตำบพระหลวงด้วยเครื่องหมายสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อในตำบพระหลวง

	A	B	C	DL	DS
1	ว. 1 ต่ำขึ้น [115]	ว. 3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	ว. 5 กลางระดับ [33]	ว. 3 กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	ว. 1 กลางขึ้น [35]
2					
3					
4	ว. 2 กลางระดับ [33^]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [42]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [43]
					

B = DL

2.2) บริบทคำพูดต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษาลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องพบว่า ภาพรวมสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองบริบทในตำบลบ้านถิ่นมีความคล้ายคลึงกัน เพียงแต่มีความต่างกันในด้านระดับเสียงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ส่วนการเปรียบเทียบผลการศึกษาลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องพบว่า ภาพรวมสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองบริบทในตำบลพระหลวงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดกล่าวคือ กราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดต่อเนื่องแสดงทิศทางของเสียงวรรณยุกต์ที่มีความชัดเจนมากกว่าบริบทคำพูดเดี่ยว ดังนั้น ในการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงควรมีการพิจารณาทั้งคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องควบคู่กันไป ซึ่งการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในคำพูดต่อเนื่องแสดงให้เห็นความหลากหลายของการแปรเสียงวรรณยุกต์ได้ชัดเจนกว่าคำพูดเดี่ยว

ผู้วิจัยได้สรุปความเหมือนและความต่างของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และภาษาไทยลือในจังหวัดแพร่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากการพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนเสียงวรรณยุกต์ของผลการศึกษาทั้งสามพื้นที่ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า จำนวนเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และภาษาไทยลือตำบลพระหลวงมีจำนวน 6 หน่วยเสียงวรรณยุกต์เท่ากัน ส่วนภาษาไทยลือในตำบลบ้านถิ่นปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง ในส่วนของการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แสดงให้เห็นว่า ผลการศึกษาภาษาทั้งสามพื้นที่มีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในทุกช่องที่เหมือนกัน คือ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 รวมทั้งเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B และ DL จะปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกันเสมอ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าเสียงวรรณยุกต์ในคำตายสระเสียงสั้นที่ปรากฏในช่อง DS4 ของทั้งสามพื้นที่มีความแตกต่างกันกล่าวคือ ในภาษาไทยถิ่นเหนือปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ [44], ภาษาไทยลือในตำบลบ้านถิ่นปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] และภาษาไทยลือในตำบลพระหลวงปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [43]

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบทุกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลือในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงพบว่า สัทลักษณะภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นมีความคล้ายคลึงกันในทุกเสียงวรรณยุกต์ เพียงแต่ภาษาไทยลือในตำบลบ้านถิ่นไม่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ [33] อย่างไรก็ตาม สัทลักษณะภาษาไทยลือในตำบลพระหลวงมีความคล้ายคลึงกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่เช่นเดียวกัน เพียงแต่เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ในภาษาไทยลือในตำบลพระหลวงปรากฏเสียงวรรณยุกต์

เป็นเสียงกลางระดับบน [33^h] ที่มีความแตกต่างไปจากเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ที่มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35] ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงโดยใช้กล่องวรรณยุกต์ตามลำดับ รวมทั้งผู้วิจัยใช้เส้นประเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อทั้งสองตำบลกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ดังตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น และตำบลพระหลวง

	A	B	C	DL	DS
1	2.1 กลางด่อนข้าง ต่ำขึ้น [214]	2.3 กลางด่อนข้าง ต่ำระดับ [33]	2.5 กลางระดับ [33]	2.3 กลางด่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	2.2 กลางขึ้น สูงขึ้น [45]
2					
3					
4	2.2 กลางขึ้น [35]	2.4 กลางตก [31]	2.6 กลางด่อนข้าง สูงตก [41]	2.4 กลางตก [31]	2.5 กลางด่อนข้าง สูงระดับ [44]
	B = DL				
	ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่				

	A	B	C	DL	DS
1	2.1 กลางด่อนข้าง ต่ำขึ้น [214]	2.3 กลางด่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	2.4 กลางด่อนข้าง ต่ำตก [21]	2.3 กลางด่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	2.2 กลางขึ้น [35]
2					
3					
4	2.2 กลางขึ้น [34]	2.4 กลางด่อนข้าง ต่ำตก [21]	2.5 กลางด่อนข้าง สูงตก [42]	2.4 กลางตก [32]	2.3 กลางด่อนข้าง ต่ำระดับ [22]
	B = DL				
	ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น				

	A	B	C	DL	DS
1	2.1 ต่ำขึ้น [115]	2.3 กลางด่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	2.5 กลางระดับ [33]	2.3 กลางด่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	2.1 กลางขึ้น [35]
2					
3					
4	2.2 กลางระดับ [33 ^h]	2.4 กลางตก [31]	2.6 กลางด่อนข้าง สูงตก [42]	2.4 กลางตก [31]	2.6 กลางด่อนข้าง สูงตก [43]
	B = DL				
	ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง				

ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถตอบสนองสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ก่อนดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

สำหรับสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า “ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ทั้ง 8 อำเภอจะมีการแปรเปลี่ยนสัทลักษณะไปจากระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ซึ่งเคยมีการศึกษามาแล้ว” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบว่า ผลไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของผู้วิจัยที่ปรากฏนั้นยังรักษารูปแบบเช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีตและสนับสนุนงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บอกภาษาในงานวิจัยครั้งนี้ไม่ใช่คนรุ่นใหม่จึงทำให้ผลการศึกษายังคงรักษารูปแบบเดิมอยู่ นับได้ว่า “อายุ” เป็นตัวแปรทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง อีกทั้งผู้วิจัยเห็นว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่เป็นภาษาที่คนส่วนใหญ่ใช้ในจังหวัดแพร่และยังเป็นที่ยอมรับในฐานะภาษากลาง (lingual franca) ที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนต่างชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ ภาษาดังกล่าวจึงเป็นภาษาที่มีศักดิ์ศรี (prestige) มากกว่าภาษาของชนกลุ่มน้อย

“ความมีศักดิ์ศรีของภาษา” จึงเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ทำให้ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ยังคงรักษารูปแบบเดิม

ส่วนสมมติฐานข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า “ภาษาไทยลื้อของตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงจะได้รับอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ซึ่งส่งผลทำให้ระบบวรรณยุกต์ของทั้งสองตำบลมีการแปรและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบว่า ผลเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ จากการพิจารณาเชิงเปรียบเทียบผลการศึกษาสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ทุกหน่วยเสียงที่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงพบว่า ภาษาไทยลื้อของทั้งสองตำบลปรากฏสัญลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ซึ่งอาจเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่ใช้ภาษาต่างชาติพันธุ์กับกลุ่มคนที่ใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่จึงส่งผลให้เกิดการสัมผัสภาษาเกิดขึ้น⁵⁵

6.2 อภิปรายผล

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นที่น่าสนใจออกเป็น 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

6.2.1 ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

จากการเปรียบเทียบผลการศึกษาภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ในงานวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ทั้งในแง่ระบบเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะอภิปรายถึงความเหมือนและความต่างระหว่างผลการศึกษาของผู้วิจัยและผู้ศึกษาที่ผ่านมาดังหัวข้อต่อไปนี้

6.2.1.1 จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์

ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ที่ได้มาจากผู้บอกภาษาทั้ง 8 อำเภอ⁵⁶ ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในกลุ่มวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต (พิศศรี แจ้งไพร, 2520; Brown, 1965; Chommanad Intajamornrak, 2011, 2013; Gardner, 1996; Jones, 1965)

⁵⁵ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในหัวข้อ 6.2.2 ภาษาไทยลื้อในจังหวัดแพร่

⁵⁶ ประกอบไปด้วยผู้บอกภาษาอำเภอเมืองแพร่ อำเภอสูงเม่น อำเภอร้องกวาง อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสอง อำเภอเด่นชัย อำเภอลอง และอำเภอวังชิ้น (ไม่รวมผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้นคนที่ 2)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของผู้วิจัยพบข้อแตกต่างบางประการ กล่าวคือ ระบบวรรณยุกต์รูปแปรในผู้บอกภาษาอำเภอวังชิ้นคนที่ 2 ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในกลุ่มวรรณยุกต์แบบ A12-34 B1234 C123-4 DL1234 และ DS123-4 หากพิจารณาเชิงเปรียบเทียบสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ต้นแบบและรูปแปรจะพบว่า สัทลักษณะโดยรวมของวรรณยุกต์ทั้งสองมีความเหมือนกัน เพียงแต่สัทลักษณะวรรณยุกต์รูปแปรไม่ปรากฏเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] จึงทำให้การลำดับเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์มีการเปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงถือว่าระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาคนดังกล่าวที่ปรากฏนั้นเป็นรูปแปรของวรรณยุกต์ต้นแบบ จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกพบว่า ผู้บอกภาษามีการติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกชุมชนในการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเป็นประจำทุกเดือน รวมทั้งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ผู้บอกภาษามีลักษณะการใช้ภาษาในรูปแบบของตนเอง (idiolect) ซึ่งเป็นวัจนลีลาที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลเท่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าทั้งสองปัจจัยข้างต้นส่งผลทำให้จำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B และ DL เปลี่ยนแปลงไป

6.2.1.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ภาพรวมสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากผลการศึกษาของ Gardner (1996) และ Chommanad Intajamornrak (2013) ที่ได้นำเสนอไว้ นับได้ว่าผลการศึกษาของผู้วิจัยที่ปรากฏยังคงรักษารูปแบบเช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีตและสนับสนุนงานวิจัยที่ผ่านมาด้วยเช่นกัน เหตุที่ผลการศึกษายังรักษารูปแบบเดิมและไม่เกิดการแปรของเสียงวรรณยุกต์นั้น อาจเป็นเพราะผู้บอกภาษาในงานวิจัยครั้งนี้ไม่ใช่คนรุ่นใหม่ จึงทำให้ผลการศึกษายังรักษาสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์แบบเดิม รวมทั้งไม่เกิดการแปรของเสียงวรรณยุกต์มากนัก

ส่วนสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในคำตาย ผู้วิจัยพบว่า ผลการศึกษาของ Gardner (1996) แสดงเสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DL4 ที่มีความแตกต่างไปจากงานวิจัยอื่น กล่าวคือ สัทลักษณะในช่อง DL4 ในคำตายมีสัทลักษณะที่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ในขณะที่ผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2011) และผลการศึกษาของผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่า สัทลักษณะในช่อง DL4 ในคำตายมีสัทลักษณะที่เหมือนกับวรรณยุกต์ที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ทั้งสองงานวิจัยข้างต้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับเสียงวรรณยุกต์ในคำตายมากนัก นอกจากนี้ ผลการศึกษาของผู้วิจัยแสดงให้เห็นข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำตาย หรือเรียกว่า สัทลักษณะย่อยจะมีระดับเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนหรือสูงกว่าสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำเป็น หรือเรียกว่า สัทลักษณะหลักเท่านั้น โดยสาเหตุที่ระดับเสียงของคำตายมีค่าสูงกว่าคำเป็น

เกิดจากโครงสร้างพยางค์ตายสระเสียงสั้นส่งผลทำให้ค่าสระมีค่าความถี่มูลฐานสูงขึ้น เนื่องจากโครงสร้างพยางค์ดังกล่าวจะมีค่าระยะเวลาน้อยกว่าพยางค์ประเภทอื่นๆ (รุจนา พินิจารมณ, 2533 อ้างถึงใน อธิระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ, 2554, น. 148) ตลอดจนคุณสมบัติพยัญชนะต้น และพยัญชนะท้ายเสียงไม่ก้องส่งผลทำให้ค่าสระมีความถี่มูลฐานสูงขึ้นได้เช่นกัน (ผดนิทรา อธิรานนท์, 2556, น. 15)

ในด้านของการนำเสนอเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยนำเสนอเสียงวรรณยุกต์โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ระดับ เพื่อให้เห็นค่ารูปธรรมของเสียงวรรณยุกต์ได้ชัดเจนและสะดวกต่อการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์มากยิ่งขึ้น ในขณะที่งานวิจัยทั้งสองดังกล่าวไม่ได้นำเสนอการแบ่งเสียงวรรณยุกต์เป็นค่า 5 ระดับ จึงทำให้ไม่สามารถทราบถึงระดับเสียงโดยละเอียดของเสียงวรรณยุกต์ได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม กล่าวคือ ผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ไม่สามารถแบ่งออกเป็นภาษาถิ่นย่อยได้ เนื่องจากการกระจายสัทลักษณะรูปแปรของเสียงวรรณยุกต์ไม่ปรากฏจุดร่วมกัน ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ของเยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข (2534) ที่สามารถแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยได้เป็น 2 ถิ่นคือ 1) ภาษาถิ่นย่อยที่ใช้ในอำเภอเมืองแพร่ อำเภอร้องกวาง อำเภอเด่นชัย อำเภอสูงเม่น อำเภอสอง อำเภอลอง และ 2) ภาษาถิ่นย่อยในอำเภอวังชิ้น

6.2.1.3 รายการคำทดสอบ

ในการเก็บข้อมูลจากรายการคำทดสอบ ผู้วิจัยพบว่า การออกเสียง “ปา” /pa:/ ช่อง A2 ของผู้บอกภาษาทั้ง 8 อำเภอ ปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35] ซึ่งผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับคำทดสอบส่วนใหญ่ในช่อง A2 ที่มักจะมีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214] ผู้วิจัยจึงเห็นว่า “ปา” เป็นคำศัพท์ที่มีการแปรเกิดขึ้นเฉพาะคำจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้บอกภาษาได้กล่าวว่า “ปา” เป็นคำยืมจากภาษาไทยมาตรฐาน ตลอดจนผู้บอกภาษาได้ไปศึกษาเพิ่มเติมพบว่า “ปา” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมล้านนา-ไทย (อุดม เรืองศรี, 2534) อย่างไรก็ตาม หาก “ปา” เป็นคำยืมจากภาษาไทยมาตรฐานตามที่ผู้บอกภาษาได้แสดงความคิดเห็นนั้น “ปา” ควรเป็นเสียงกลางระดับ [33] มิใช่เสียงกลางขึ้น [35] เป็นที่น่าสังเกตว่า เสียงกลางขึ้น [35] ที่ปรากฏอาจเกิดจากการผสมผสานระหว่างเสียงกลางระดับ [33] และ เสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214] ในภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ก็เป็นไปได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนคำทดสอบจาก “ปา” /pa:/ เป็น “ปลา” /pla:/ โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกคำดังกล่าว เนื่องจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ไม่ปรากฏพยัญชนะควบกล้ำ /pl/ (พิศศรี แจ้งไพร, 2520, น. 9) ฉะนั้นพยัญชนะต้นดังกล่าวจึงไม่ส่งผลต่อ

การออกเสียง หลังจากที่ถูกผู้วิจัยเปลี่ยนคำทดสอบเป็น “ปลา” ผู้บอกภาษาได้ออกเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214] ซึ่งทำให้ผลการศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์คงที่ รวมทั้งปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 และยังคงรักษาการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือรูปแบบเดิม (พิศศรี แจ้งไพโร, 2520; Brown, 1965; Chommanad Intajamornrak, 2011; Gardner, 1996; Jones, 1965) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า การออกเสียง “ทาก” /tʰâ:k/ ช่อง DL4 ของผู้บอกภาษาอำเภอลองและอำเภอวังขึ้นปรากฏสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำทดสอบส่วนใหญ่ในช่อง DL4 ที่มักจะมีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางตก [31] ผู้วิจัยจึงเห็นว่า “ทาก” เป็นคำศัพท์ที่มีการแปรเกิดขึ้นเฉพาะคำ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนคำทดสอบจาก “ทาก” /tʰâ:k/ เป็น “ทาบ” /tʰâ:p/ โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกคำดังกล่าว เนื่องจากพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกักเหมือนกัน หลังจากที่ถูกผู้วิจัยเปลี่ยนคำทดสอบเป็น “ทาบ” ผู้บอกภาษาได้ออกเป็นเสียงกลางตก [31] ซึ่งทำให้ผลการศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์คงที่ รวมทั้งปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ DL แบบ DL123-4 (พิศศรี แจ้งไพโร, 2520; Brown, 1965; Chommanad Intajamornrak, 2011; Gardner, 1996; Jones, 1965) จากการแปรของคำศัพท์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากการยืมภาษา (linguistic borrowing) เป็นหลักฐานหนึ่งที่ยืนยันว่ามีการสัมผัสภาษา (language contact) เกิดขึ้น หากยังมีการยืมคำศัพท์เข้ามาอย่างต่อเนื่องในคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า อาจเป็นไปได้ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

6.2.1.4 ความเหมือนและความต่างระหว่างภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่กับภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่กับภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ทั้งในแง่ของจำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ทั้งนี้ เหตุที่ผู้วิจัยนำภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่มาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่นั้น เพื่อศึกษาว่าภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่หรือไม่ เนื่องจากภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ (Chiang Mai dialect) เป็นภาษากลางระดับภูมิภาคที่มีศักดิ์ศรี (prestige regional language) (Smalley, 1994, p. 312) กล่าวคือ ผู้บอกภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่มีความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านภาษาในระดับสูง และผู้บอกภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่เห็นว่า ภาษาของตนมีความเป็นมาตรฐานมากกว่าภาษาไทยถิ่นเหนืออื่นๆ (เพ็ญจันทร์ พันธุ์ฤกษ์, 2547, น. 89)

ผลจากการเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่กับภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่พบว่า จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์มี

ความเหมือนกันกล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ของภาษาทั้งสองถิ่นปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รวมทั้งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์พบว่า เสียงวรรณยุกต์มีความแตกต่างกันทุกหน่วยเสียง ผู้วิจัยได้สรุปผลการเปรียบเทียบทั้งสองภาษาถิ่นดังกล่าวด้วยเครื่องหมายสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tone stick) และนำเสนอด้วยรูปแบบกล่องเสียงวรรณยุกต์เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5

สัทลักษณะวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ (ซ้าย) ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่⁵⁷ (ขวา)

	A	B	C	DL	DS		A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2	1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางค่อนข้างต่ำขึ้น [214]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางระดับ [33]	กลางค่อนข้างต่ำระดับ [22]	กลางค่อนข้างสูงขึ้น [45]	2	กลาง-ตก-ขึ้น [314]	ต่ำตก [21]	สูงระดับตก [442]	ต่ำตก [21]	กลาง-ตก-ขึ้น [314]
3						3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [35]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางค่อนข้างสูงตก [41]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 5 กลางค่อนข้างสูงระดับ [44]	4	ว. 2 กลางระดับ [33]	ว. 4 สูงตก [42]	ว. 6 กลางขึ้น [35]	ว. 4 สูงตก [42]	ว. 6 กลางขึ้น [35]

B = DL

จากการเปรียบเทียบสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่กับภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่แสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ไม่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ รวมทั้งยังคงรักษาสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่มีลักษณะเหมือนกับงานวิจัยของผู้ศึกษาที่ผ่านมา (Chommanad Intajamornrak, 2011; Gardner, 1996) อาจเป็นไปได้ว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่มีทัศนคติในทางบวกกับภาษาถิ่นของตน จึงทำให้ไม่เกิดการแปรเปลี่ยนสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ หรืออาจเป็นเพราะภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่จัดอยู่ในภาษาไทยถิ่นเหนือย่อยคนละกลุ่มกัน ตามผลการศึกษาของ

⁵⁷ ระบบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นเชียงใหม่โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ดัดแปลงจากเอกพล กันทอง (2550, น.19) ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การแปรของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ตามกลุ่มอายุ”

วันทนี พันธชาติ (2526) ที่ได้ศึกษาภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยถิ่นเหนือโดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์พบว่า จังหวัดในภาคเหนือ ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ และน่าน ปรากฏการใช้ศัพท์แตกต่างกัน สามารถแบ่งผลการศึกษออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ภาษาไทยถิ่นเหนือย่อยกลุ่มตะวันตก ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ใช้พูดกันทางทิศตะวันตกของภาคเหนือ บริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และเชียงราย 2) ภาษาไทยถิ่นเหนือย่อยกลุ่มตะวันออก ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ใช้พูดกันทางทิศตะวันออกของภาคเหนือ บริเวณจังหวัดน่าน แพร่ ลำปาง พะเยา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือจังหวัดแพร่และภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่มีความแตกต่างกัน

6.2.2 ภาษาไทยลื้อในจังหวัดแพร่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยอง ผู้วิจัยพบว่า ในอดีตการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A เป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งในการจำแนกภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยองกล่าวคือ ภาษาไทยลื้อปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 และภาษาไทยยองปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 (Gedney, 1969 อ้างถึงใน Hudak, 2008, pp. 20-21; Hartmann, 1980, p. 86) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษาของผู้วิจัยกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยลื้อและภาษาไทยยองที่ผ่านมาพบว่า ผลการศึกษาของผู้วิจัยไม่สามารถแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างสองภาษาดังกล่าวได้ รวมถึงผู้วิจัยเห็นว่า เกณฑ์ข้างต้นไม่เพียงพอต่อการแบ่งแยกสองภาษาดังกล่าวด้วยเช่นกัน เนื่องจากภาษาไทยยองปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A 12-34 ที่มีความทับซ้อนกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นไปได้ว่า การแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A อาจไม่ใช่ลักษณะสำคัญที่ทำให้แยกความแตกต่างระหว่างภาษาไทยลื้อกับภาษาไทยยองได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเรียกชื่อภาษาที่ปรากฏในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงว่า “ภาษาไทยลื้อ” ตามถิ่นฐานที่ได้อพยพมา กล่าวคือ ชาวบ้านถิ่นดั้งเดิมสันนิษฐานว่า ตนเป็นชนชาติไทลื้อที่อพยพมาจากเมืองสิบสองพินนา ซึ่งอยู่ในจีนแผ่นดินใหญ่ (เทศบาลบ้านถิ่น, 2556, น. 7) และชาวบ้านพระหลวงดั้งเดิมได้อพยพมาจากเมืองเชียงแสนที่มีสำเนียงการพูดไทยลื้อแบบเชียงแสน (โครงการวัฒนธรรมสายใยในชุมชนตำบลพระหลวง, 2555)

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาของ Kanita Chaimano (2009) และ Chommanad Intajamornrak (2011, 2013) มาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของผู้วิจัย เนื่องจากผลการศึกษาทั้งสองเป็นงานวิจัยล่าสุดที่ได้มีการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง ตลอดจนเป็นงานวิจัยที่มีการศึกษาด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยจะอภิปรายถึงความเหมือนและความต่างระหว่างผลการศึกษาของผู้วิจัยและผู้ศึกษาที่ผ่านมา ทั้งในแง่ระบบเสียง

วรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ ดังหัวข้อต่อไปนี้

6.2.2.1 จำนวนเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์

จำนวนเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง ซึ่งปรากฏผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (Chommanad Intajamornrak, 2011; Kanita Chaimano, 2009) ด้านการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาของผู้วิจัยและ Chommanad Intajamornrak (2011) ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ในขณะที่ผลการศึกษาของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 ทั้งนี้ ในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษาไทยลือในตำบลบ้านถิ่น ผู้วิจัยไม่เคยพบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A123-4 รวมทั้งผู้วิจัยได้ทดสอบการออกเสียงวรรณยุกต์คำอื่นๆ ในช่อง A3 ของผู้บอกภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นก็ปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นแย้งกับผลการศึกษาการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A ของ Kanita Chaimano (2009)

ส่วนเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง และปรากฏการแยกเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A แบบ A12-34 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2013) อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2013) ไม่ได้ระบุการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในคอลัมน์ B C DL และ DS

6.2.2.2 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์

จากการพิจารณาเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่นของผู้วิจัยกับงานวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2013) พบว่า เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 3 และวรรณยุกต์ที่ 5 ปรากฏสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์และทิศทางเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกัน ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และวรรณยุกต์ที่ 4 มีความแตกต่างกัน กล่าวคือเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ของผู้วิจัยมีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางขึ้น [34] ซึ่งในงานวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2013) ปรากฏสัญลักษณ์เป็นเสียงสูงระดับ ตลอดจนเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ของผู้วิจัยมีสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ซึ่งในงานวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2013) ปรากฏสัญลักษณ์เป็นเสียงกลางระดับ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษากับงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ด้วยเช่นกัน จากการเปรียบเทียบผลการศึกษาพบว่าวรรณยุกต์ที่ 1 และวรรณยุกต์ที่ 2 ปรากฏสัญลักษณ์และทิศทางเส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ที่

ใกล้เคียงกัน ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 วรรณยุกต์ที่ 4 และวรรณยุกต์ที่ 5 มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ของผู้วิจัยมีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] ซึ่งในงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏมีลักษณะเป็นเสียงกลางตกขึ้น [323] ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ของผู้วิจัยปรากฏมีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ซึ่งในงานของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏมีลักษณะเป็นเสียงสูงตก [42] และเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ของผู้วิจัยปรากฏมีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42] ซึ่งในงานวิจัยของ Kanita Chaimano (2009) ปรากฏมีลักษณะเป็นเสียงต่ำตกขึ้น [242]

ส่วนมีลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในคำตาย ผู้วิจัยพบว่า ผลการศึกษาภาษาไทย ลือตำบลบ้านถิ่นของผู้วิจัยแสดงเสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DS ที่มีความแตกต่างไปจากงานวิจัยอื่น กล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ในช่อง DS123 ของผู้วิจัยมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และเสียงวรรณยุกต์ในช่อง DS4 ของผู้วิจัยมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในขณะที่ผลการศึกษาของ Kanita Chaimano (2009) และ Chommanad Intajamornrak (2013) ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ย่อยในช่อง DS123 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 และเสียงวรรณยุกต์ในช่อง DS4 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ซึ่งการรวมเสียงของวรรณยุกต์ดังกล่าวเป็นลักษณะพิเศษประการหนึ่งของภาษาไทยลือ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจในภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่น คือ ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในช่อง DL4 ควรมีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] ที่มีลักษณะเหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 อย่างไรก็ดี เสียงวรรณยุกต์ในช่อง DL4 ของผู้วิจัย ปรากฏมีลักษณะเป็นเสียงกลางตก [32] ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ที่มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำตก [21] และเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ที่มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42] ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงภายในของเสียงวรรณยุกต์ที่กำลังจะเกิดขึ้น

สำหรับการพิจารณาเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงของผู้วิจัยกับงานวิจัยของ Chommanad Intajamornrak (2013) ผลการศึกษาภาษาไทยลือตำบลพระหลวงของ Chommanad Intajamornrak (2013) ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 เสียงสูงระดับ วรรณยุกต์ที่ 3 เสียงต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่ 4 เสียงกลางตก วรรณยุกต์ที่ 5 เสียงกลางระดับ และวรรณยุกต์ที่ 6 เสียงสูงตก ส่วนผลการศึกษาภาษาไทยลือตำบลพระหลวงของผู้วิจัยปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงต่ำขึ้น [115] วรรณยุกต์ที่ 2 เสียงกลางระดับบน [33^] วรรณยุกต์ที่ 3 เสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ [22] วรรณยุกต์ที่ 4 เสียงกลางตก [31] วรรณยุกต์ที่ 5 เสียงกลางระดับ [33] และวรรณยุกต์ที่ 6 เสียงกลางค่อนข้างสูงตก [42]

จากผลการศึกษาทั้งสองแสดงให้เห็นว่า เสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงปรากฏสัญลักษณ์ที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษาในบริบทคำพูดเดี่ยวของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chommanad Intajamornrak (2011) ที่แสดงให้เห็นว่า เส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษากลุ่มผู้สูงอายุปรากฏพิสัยระดับเสียงในแต่ละเสียงวรรณยุกต์ค่อนข้างใกล้เคียงกัน เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของผู้บอกภาษากลุ่มวัยรุ่นและวัยกลางคน โดยสาเหตุที่ทำให้พิสัยระดับเสียงมีความแตกต่างกันนั้น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของพยางค์ต้นของเสียงวรรณยุกต์ในผู้บอกภาษากลุ่มวัยรุ่นและวัยกลางคน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการศึกษาสัญลักษณ์วรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวงในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่องพบว่า ภาพรวมสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองบริบทมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เส้นกราฟแสดงเสียงวรรณยุกต์ในบริบทคำพูดต่อเนื่องแสดงพิสัยระดับเสียงที่มีความชัดเจนมากกว่าบริบทคำพูดเดี่ยว ผู้วิจัยใช้กรอบสีแดงเพื่อแสดงถึงความแตกต่างของพิสัยระดับเสียง สามารถนำเสนอผลการเปรียบเทียบได้ดังภาพที่ 6.1

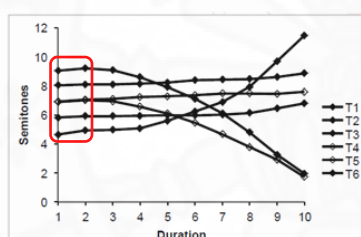
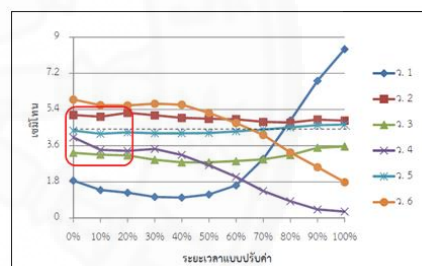
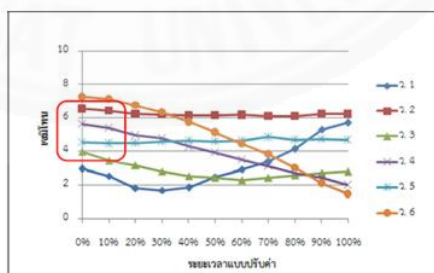


Figure 7 Semitones of Lue Ban Phra Luang tones as spoken by the older group

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือ
ตำบลพระหลวง (บริบทคำพูดเดี่ยว)
(Chommanad Intajamornrak, 2011)



สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือ
ตำบลพระหลวง (บริบทคำพูดเดี่ยว)
(วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์, 2558)



สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยลือ
ตำบลพระหลวง (บริบทคำพูดต่อเนื่อง)
(วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์, 2558)

ภาพที่ 6.1 ผลการศึกษาสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลือตำบลพระหลวง
ในบริบทคำพูดเดี่ยวและคำพูดต่อเนื่อง

จากการเปรียบเทียบสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ทุกหน่วยเสียงที่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงพบว่า สัทลักษณะภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่และภาษาไทยลื้อมีความคล้ายคลึงกันในทุกเสียงวรรณยุกต์ เพียงแต่ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นไม่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ [33] อย่างไรก็ตาม สัทลักษณะภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวงมีความคล้ายคลึงกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่เช่นเดียวกัน เพียงแต่เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ในภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวงปรากฏเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับบน [33^] ที่มีความแตกต่างไปจากเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ของภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ที่มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35] ผลการเปรียบเทียบดังกล่าวปรากฏข้อสังเกตที่น่าสนใจกล่าวคือ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงมีแนวโน้มการแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มมีความใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ซึ่งอาจเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่ใช้ภาษาต่างชาติพันธุ์กับกลุ่มคนที่ใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ จึงส่งผลให้เกิดการสัมผัสภาษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เสียงวรรณยุกต์ไม่ใช่ลักษณะทางสัทศาสตร์ที่บ่งชี้ความเป็นภาษาไทยลื้อของตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงได้ โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ลักษณะทางสัทศาสตร์ที่สามารถบ่งชี้ความเป็นภาษาไทยลื้อของตำบลบ้านถิ่นคือเสียงสระ กล่าวคือ ภาษาไทยลื้อไม่มีสระประสม (ณัฐพงษ์ เปัญชา, 2543, น. 28; นิภา อัมพรพรัตน์, 2529, น. 58) หรือเป็นไปได้ว่า ปัจจัยภายนอก เช่น ลักษณะการแต่งกายและลายผ้าขึ้นเป็นลักษณะประการหนึ่งที่ทำให้แยกความแตกต่างระหว่างภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ออกจากกันได้ ส่วนลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่สามารถบ่งชี้ความเป็นภาษาไทยลื้อของตำบลพระหลวง ผู้วิจัยสังเกตว่า คำศัพท์และทำนองเสียงในประโยคปฏิเสธเป็นลักษณะที่ทำให้แยกความแตกต่างระหว่างภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวงและภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ออกจากกันได้ ผู้วิจัยใช้เส้นประสีแดงเพื่อแสดงถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวงที่มีความแตกต่างไปจากภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ สามารถแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ ภาษาไทยลื้อตำบลบ้านถิ่น และตำบลพระหลวง โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ตามลำดับ ดังตารางที่ 6.6

ตารางที่ 6.6

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่
ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง

	A	B	C	DL	DS		A	B	C	DL	DS		A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 2	1	ว. 1	ว. 3	ว. 4	ว. 3	ว. 2	1	ว. 1	ว. 3	ว. 5	ว. 3	ว. 1
2	กลางอ่อนข้าง ต่ำขึ้น [214]	กลางระดับ ต่ำระดับ [22]	กลางระดับ [33]	กลางอ่อนข้าง ต่ำระดับ [45]	สูงขึ้น [35]	2	กลางอ่อนข้าง ต่ำขึ้น [214]	กลางระดับ ต่ำระดับ [22]	กลางอ่อนข้าง ต่ำตก [21]	กลางอ่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	กลางขึ้น [35]	2	ว. 1 ต่ำขึ้น [115]	กลางอ่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	กลางระดับ [33]	กลางอ่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	กลางขึ้น [35]
3						3						3					
4	ว. 2 กลางขึ้น [35]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางอ่อนข้าง สูงตก [41]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 5 กลางอ่อนข้าง สูงระดับ [44]	4	ว. 2 กลางขึ้น [34]	ว. 4 กลางอ่อนข้าง ต่ำตก [21]	ว. 5 กลางอ่อนข้าง สูงตก [42]	ว. 4 กลางตก [32]	ว. 3 กลางอ่อนข้าง ต่ำระดับ [22]	4	ว. 2 กลางระดับ [33+]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางอ่อนข้าง สูงตก [42]	ว. 4 กลางตก [31]	ว. 6 กลางอ่อนข้าง สูงตก [43]
B = DL					ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่	B = DL					ภาษาไทยลื้อในตำบลบ้านถิ่น	B = DL					ภาษาไทยลื้อในตำบลพระหลวง

6.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแปรเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาในอนาคต ดังต่อไปนี้

จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก ซึ่งเหมาะสมแก่การศึกษาเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาถิ่นต่างๆ ในจังหวัดแพร่กับภาษาไทยถิ่นเหนือว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ตลอดจนมีแนวโน้มของการแปรและการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เนื่องจากปัจจุบัน คนกลุ่มน้อย (minority) มีการติดต่อสื่อสารอย่างแพร่หลาย อาจทำให้มีแนวโน้มในการใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือที่เป็นภาษาของคนกลุ่มใหญ่ (majority) ในจังหวัดแพร่เพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ด้วยประเด็นภาษาศาสตร์เชิงสังคม โดยศึกษาตัวแปรทางสังคมอื่นๆ เช่น อายุ ทัศนคติ หรือ การศึกษา เป็นต้น ที่อาจทำให้เห็นถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยถิ่นเหนือเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

อีกข้อเสนอแนะที่ได้มาจากการสังเกตของผู้วิจัย กล่าวคือ ควรมีการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อบริบทคำพูดต่อเนื่องในตำบลบ้านถิ่นและตำบลพระหลวง โดยเฉพาะ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเสียงวรรณยุกต์บริบทคำพูดต่อเนื่องในระดับสังเกตการณ์เท่านั้น ตลอดจนผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาเพียงจุดละ 2 คน ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการศึกษาเสียงวรรณยุกต์บริบทคำพูดต่อเนื่อง ทั้งนี้ การศึกษาเสียงวรรณยุกต์บริบทคำพูดต่อเนื่องโดยละเอียด

อาจจะปรากฏข้อค้นพบที่น่าสนใจในแง่อื่นๆ เช่น วรรณยุกต์สนธิ หรือ เสียงพยัญชนะแทนพยางค์ /ฅ/ เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอข้อสุดท้าย ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษากการเปลี่ยนแปลงทางคำศัพท์ ในภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาถิ่นอื่นๆ ในจังหวัดแพร่ เนื่องจากผู้วิจัยพบว่ามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2534 (เยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข, 2534) ซึ่งผลการศึกษาคำศัพท์อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย รวมทั้งผู้วิจัยยังเห็นว่า ควรมีการศึกษากการแบ่งเขตของภาษาย่อยโดยใช้คำศัพท์มาเป็นเกณฑ์ เนื่องจากผลการศึกษา ในงานวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า คำศัพท์บางคำในอำเภอลองและอำเภอวังชันมีความแตกต่างไปจาก ภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กรรณิการ์ วิมลเกษม. (2534). *ภาษาถิ่นเหนือ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ. (2554). *เสียงภาษาไทย: การศึกษาทางกลศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2498). *ไทยสิบสองปันนา เล่ม 1*. พระนคร: โรงพิมพ์รับพิมพ์.
- ผดุนทร ธีรานนท์. (2556). *เสียงวรรณยุกต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: การกำเนิดและการพัฒนาการ*. เชียงราย: บริษัท ขอบพิมพ์ จำกัด.
- พเยาว์ เจริญฉาย. (2551). *การศึกษาคำศัพท์ภาษาตระกูลไทยในจังหวัดลพบุรีและอิทธิพลของเทคโนโลยีต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนพร เศรษฐกุล. (2537). *การคงอยู่และการปรับเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท: กรณีศึกษาหมู่บ้านยอง ตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2551). *การสัมผัสภาษา: ปัจจัยที่มีผลต่อการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไท บ้านสันทรายกองงาม อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย*. ใน นันทนา รณเกียรติ และ อมร แสงมณี (บรรณาธิการ), *รวมบทความภาษาศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้* (น. 88-107). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. (2521). *ระบบเสียงภาษาของ*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์การศึกษาวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- _____ (2531). *ภาษาถิ่นตระกูลไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- _____ (2532). *แบบทดสอบระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่น*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2556). *ภาษาไทยถิ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สงวน โชติสุรัตน์. (2512). *ไทยวน-คนเมือง*. พระนคร: โอเดียนสโตร์.
- สมใจ แซ่โจ้ว และ วีรพงศ์ มีสถาน. (2539). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: ไทยลื้อ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2543). *ภูมิศาสตร์ภาษาถิ่น*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2547). *แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสรี เวโรหา. (1975). เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลื้อ. In J.G. Harris & J.R. Chamberlain (Eds.), *Studies in Tai linguistics in honor of William J. Gedney* (pp. 387-419). Bangkok: Central Institute of English Language.
- แสวง มาละแซม. (2540). *คนยองย้ายแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2544). *คนยองเมืองลำพูน*. กรุงเทพฯ: จริยธรรมกิจการพิมพ์.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). *ภาษาในสังคมไทย: ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม เรืองศรี. (2534). *พจนานุกรมล้านนาไทย*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.

วิทยานิพนธ์

- ณัฐพงษ์ เป็ญชา. (2543). *ลักษณะภาษาไทลื้อที่ตำบลบ้านทุ่งมอก ตำบลบ้านม่วง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดารณี กฤษณะพันธุ์. (2538). *แนวการศึกษาวรรณยุกต์จากคำพูดต่อเนื่อง: กรณีศึกษาภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิศราพร สร้อยญาณะ. (2552). *การศึกษาวรรณยุกต์ภาษาของเชิงกลศาสตร์: การเปรียบเทียบในบริบทคำพูดเดียวกับคำพูดต่อเนื่องและระหว่างสองรุ่นอายุ*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. (2553). *การศึกษาลักษณะทางกลศาสตร์ของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานสำเนียงใต้โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา อัมพรพรัตน์. (2529). *ลักษณะภาษาไทลื้อที่ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เนตรนภา วรวงษ์. (2543). *วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปนิษฐา ประธานเกียรติ. (2544). ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานที่พูดโดยคนไทยอีสาน เขมร และกวย ในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราณีรัตน์ ปานประณีต. (2557). การรับรู้และการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยของเด็กไทย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยวดี วังซ้าย. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบเสียงภาษาของกับระบบเสียงภาษาไทยเหนือ (กำแพง). (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2546). การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์: กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศศรี แจ้งไพร. (2520). หน่วยเสียงภาษาแพร่. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญจันทร์ พันธุ์ฤกษ์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับชาติพันธุ์ในจังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสวรรค์ นามวัง. (2544). วรรณยุกต์ภาษาอีสาน (ลาว) ที่พูดโดยคนไทย ผู้ไทย และโซ่ ในชุมชน ตำบลนาเพียง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยาใจ มาลัยเจริญ. (2531). วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข. (2534). ภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองในจังหวัดแพร่: การศึกษาคัพท. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรืองสุข คงทอง. (2549). แนวแบ่งเขตระหว่างภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษาผสมไทยถิ่นกลาง-ไทยถิ่นใต้: การแปรของวรรณยุกต์ตามกลุ่มอายุ. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันทนี พันธ์ชาติ. (2526). ภาษาถิ่นย่อยของคำเมือง: การศึกษาคัพท. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิษณุ ศรีพิพัฒน์กุล. (2557). วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ จุฬราหะวงศ์. (2544). วรรณยุกต์ภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่พูดโดยคนไทย คนแต่จิว และคนชีกซ์. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิสุทธิระ เนียมนาค. (2528). ระบบเสียงภาษาของซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน: การศึกษาเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทรินทร์ แสงงาม. (2549). การแปรของคำศัพท์และวรรณยุกต์ตามกลุ่มอายุและทัศนคติต่อภาษาในภาษาโซ่ง (ไทดำ) ที่พูดในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ เลิศกมลวรรณ. (2554). การวิเคราะห์การออกเสียงภาษาไทยของเด็กดาวนชินโดรมในช่วงอายุ 12-14 ปี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เอกพล กันทอง. (2550). การแปรของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ตามกลุ่มอายุ. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความวารสาร

- ศุจินัฐ จิตวิริยนนท์. (2557). การปรับค่าความถี่มูลฐานโดยการแปลงค่าเฮิร์ตซ์เป็นค่าเซมิโทน: แนวทางในการเสนอผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์. *The Journal: Journal of the Faculty of Arts*. (8)2, 19-46.
- สุริยา รัตนกุล. (2551). ชื่อของภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลไทในประเทศพม่า. *วารสารศาสนาและวัฒนธรรม*. 2(1), 15-45.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- โครงการวัฒนธรรมสายใยในชุมชนตำบลพระหลวง. (2555). *ตำบลพระหลวง อำเภอสูงเม่น*. สืบค้นจาก http://www.wungfon.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1344:2012-10-16-07-29-38&catid=179:2011-07-05-02-33-38&Itemid=214
- เทศบาลตำบลบ้านถิ่น. (2556). *ประวัติศาสตร์ไต่ลื้อ* [ซีดี].
- สำนักงานจังหวัดแพร่. (2557). *เอกสารบรรยายสรุปจังหวัดแพร่*. สืบค้นจาก http://phrae.go.th/file_data/sum_phrae.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *การศึกษาภาคบังคับ*. สืบค้นจาก http://www.moe.go.th/webld/pdf/BB/B_01.pdf

เอกสารอื่น ๆ

กัลยา ดิงศรัทธี, ม.ร.ว. (2533). *วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบวรรณยุกต์ในคำกับวรรณยุกต์ในถ้อยคำต่อเนื่อง*. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

Books and Book Articles

- Abramson, A. (1962). *The vowels and tones of standard Thai: Acoustical measurements and experiments*. Bloomington, IN: Indiana: University Research Center in Anthropology, Folklore and Linguistics.
- Brown, M. (1965). *From the ancient Thai to modern dialects*. Bangkok: Social Science Association Press.
- Chamberlain, J. (1975). A new look at the historical and classification of the Tai language. In J.G. Harris & J.R. Chamberlain (Eds.), *Studies in Tai linguistics in honor of William J. Gedney* (pp. 44-66). Bangkok: Central Institute of English Language.
- Davies, S. (1979). A comparative study of Yong and standard Thai. In Theraphan L. Thongkum and others (Eds.), *Studies in Tai and Mon-Khmer phonetics and phonology in honor of Eugenie J.A. Henderson* (pp. 26-48). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Davis, R. (1970). *A northern Thai reader*. Bangkok: The Siam Society.
- Gedney, W.J. (1972). A checklist for determining tones in Tai dialects. In M. Estellie Smith (Ed.), *Studies in linguistics in honor of George L. Trager* (pp. 423-437). The Hague: Moutan.
- Hartmann, J.F. (1979). Syllabic m in Tai-Lue and neighboring Tai dialects. In T.W. Gething & N.D. Liem (Eds.), *Tai studies in honor of William J. Gedney* (pp. 97-107). The Australian University.
- Hudak, T.J. (2008). *William J. Gedney's comparative Tai source book*. Honolulu: University of Hawaii Press.

- Jones, R.B. (1965). Phonological features of northern Thai. In J.R. Hanks et al. (Eds.), *Ethnographic notes on northern Thailand* (pp. 10-14). New York: Cornell University.
- Kalaya Tingsabadh, M.R. (2001). Thai tone geography. In M.R. Kalaya Tingsabadh & A.S. Abramson (Eds.), *Essays in Tai linguistics* (pp. 205-228). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Li, F. K. (1959). Classification by Vocabulary: Tai Dialects. *Anthropological Linguistics*. Vol. 1-2.
- Sarawit, M.E. (1979). Syllabic m in two Yoong dialects. In Theraphan L. Thongkum and others (Eds.), *Studies in Mon-Khmer phonetics and phonology in honor of Eugenie J.A. Henderson* (pp. 163-170). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Smalley, W.A. (1984). *Linguistic diversity and national unity: language ecology in Thailand*. Chicago: The University of Chicago Press.

Articles

- Chommanad Intajamornrak. (2011). Tonal variation and change in Tai Lue spoken in Phrae province. In Seino van Breugel (Ed.), *Proceedings of the Thammasat International Symposium on language and linguistics*, 4-22.
- _____ (2013). Language contact: Challenging in diversity. *Proceedings of the conference on education 2013*. Retrieved from http://iafor.org/archives/offprints/ace2013-offprints/ACE2013_0734.pdf
- Gardner, J. (1996). A tonal study of Kammuang in Nan and Phrae. *Research report no. 138*. Payap research and development institute and the Summer Institute of Linguistics.
- Hartmann, J.F. (1980). A model for alignment of dialects in Southwestern Tai. *Journal of the Siam Society*, 68, 78-86.
- Li, F.K. (1964). The phonemic system of the Tai Lü language. *Academia Sinica, Bulletin of the Institute of History and Philosophy*, 35: 7-14.

Rietveld, A.C.M. & Gussenhoven, C. (1985). On the relation between pitch excursion size and pitch prominence. *Journal of Phonetics* 15, 273-285.

Theses

Kanita Chaimano. (2009). *Tone variation of Tai Lue spoken in Thailand*.

(Doctoral dissertation). Mahidol University.

Nanthariya Lamchiangdase. (1984). *The phonology of Lue in Lampang province*.

(Master's thesis). Mahidol University.

Pornpen Tanprasert. (2003). *A language classification of Phuan in Thailand: a study of the tone system*. (Doctoral dissertation). Mahidol University.

Pornsawan Ploykaew. (1985). *The phonological of Lue in Chaingrai province*.

(Master's thesis). Mahidol University.

Siwaporn Chotecheun. (1986). *The phonology of Nan with comparisons to Phrae*.

(Master's thesis). Mahidol University.

Williams, G. (1986). *Linguistic variation in Tai Lue*. (Master's thesis). University of Auckland.

Other materials

Google Maps. (2016). [จังหวัดแพร่] [Street map]. Retrieved from

<https://www.google.co.th/maps/place/Phrae/@18.260751,99.3989416,9z/data=!3m1!4b1!4m2!3m1!1s0x30d8e162997e8521:0x10346c5fa8a4ae0>

Google Maps. (2016). [ตำบลบ้านถิ่น] [Street map]. Retrieved from

<https://www.google.co.th/maps/place/Ban+Thin,+Mueang+Phrae+District,+Phrae/@18.1558957,100.196144,12z/data=!3m1!4b1!4m2!3m1!1s0x30d895569af885a1:0x40346c5fa8ba4e0>

Google Maps. (2016). [ตำบลพระหลวง] [Street map]. Retrieved from
<https://www.google.co.th/maps/place/Phra+Luang,+Sung+Men+District,+Phrae/data=!4m2!3m1!1s0x30d8c360aae036e1:0x40346c5fa8ba770?sa=X&ved=0ahUKewjP0amc8fzLAhWIA44KHW85DZ8Q8gEIGTAA>



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

ค่าเซมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือในจังหวัดแพร่

คำเป็น

	ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 4	ว. 5	ว. 6
0%	3.007784	5.074533	4.618705	6.000647	6.62157	7.787743
10%	1.996604	4.648332	4.094116	5.383727	6.44425	7.6372556
20%	1.575211	4.580053	3.879003	5.046969	6.35259	7.7447132
30%	1.443042	4.650102	3.707464	4.837851	6.30198	7.7386416
40%	1.498801	4.699533	3.579083	4.473341	6.21228	7.4239357
50%	1.784927	4.958983	3.40784	3.965217	6.12903	6.8603718
60%	2.365627	5.406856	3.262485	3.411917	6.06311	6.103547
70%	3.391088	6.407165	3.144593	2.783334	6.00989	5.2002151
80%	4.980649	7.952812	3.159924	2.150054	5.97637	4.1777687
90%	6.976029	9.487281	3.235153	1.540983	5.89945	3.2878009
100%	8.429998	10.11701	3.25982	1.093409	5.63376	2.1588502

คำตาย

	ว. 2	ว. 3	ว. 4	ว. 5
0%	6.365551	4.514474	5.086085	7.929541
10%	6.446598	4.143886	4.548258	7.727026
20%	6.748855	3.95342	4.252339	7.584537
30%	7.151622	3.847991	4.138702	7.466517
40%	7.710809	3.700953	3.979325	7.362424
50%	8.345192	3.542345	3.679458	7.226442
60%	8.812173	3.405461	3.234395	7.108515
70%	9.219792	3.257096	2.706287	7.057616
80%	9.626856	3.115708	2.071768	6.970299
90%	9.899069	2.996258	1.448091	6.844471
100%	10.12677	2.858598	0.74841	6.520225

ภาคผนวก ข

ค่าเซมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่น (ปรับค่าพูดเดียว)

คำเป็น

	จ. 1	จ. 2	จ. 3	จ. 4	จ. 5
0%	3.206199	5.546466	3.863904	4.439621	8.39022
10%	2.511614	5.56339	3.15898	4.070888	8.4919
20%	2.182184	5.885263	2.942338	3.879838	8.81805
30%	2.029479	5.958037	2.856431	3.623464	8.86014
40%	2.07379	5.88536	2.744461	3.292951	8.59903
50%	2.180758	5.909556	2.588249	2.839948	8.0276
60%	2.564075	5.991421	2.466409	2.387946	7.08795
70%	3.363663	6.136737	2.38784	1.809344	5.36263
80%	4.463215	6.527386	2.453344	1.191841	4.74201
90%	6.035206	7.13616	2.773719	0.674426	3.89638
100%	7.693386	7.979084	3.491001	0	2.63206

คำตาย

	จ. 2	จ. 3	จ. 4
0%	6.501096	4.419366	4.718877
10%	6.47516	4.151518	4.681578
20%	6.688457	3.969526	4.713214
30%	7.095988	3.884834	4.673065
40%	7.592255	3.786518	4.484469
50%	8.333049	3.752941	4.205761
60%	8.889083	3.72966	3.977878
70%	9.512163	3.70822	3.74182
80%	10.29216	3.811889	3.411622
90%	10.76668	4.074543	2.998297
100%	10.99675	4.131024	2.620829

ภาคผนวก ค

ค่าเซมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลือต่ำบลพระหลวง (บริบทคำพูดเดียว)

คำเป็น

	ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 4	ว. 5	ว. 6
0%	1.865411	5.13071	3.24872	4.015165	4.35753	5.8924451
10%	1.399624	5.044565	3.153076	3.392359	4.19288	5.6160746
20%	1.263876	5.234472	3.11912	3.344728	4.26294	5.6025259
30%	1.054641	5.113865	2.901688	3.442177	4.21997	5.6906477
40%	1.023721	4.985755	2.774179	3.141138	4.22062	5.6428506
50%	1.177322	4.940083	2.773269	2.630043	4.23552	5.2320894
60%	1.62758	4.913065	2.836699	2.050837	4.31851	4.7289147
70%	2.94994	4.789138	2.920967	1.351556	4.39917	4.1357812
80%	4.854416	4.74853	3.136526	0.84095	4.51276	3.2633582
90%	6.827291	4.901103	3.497473	0.433737	4.624	2.5361867
100%	8.396656	4.849092	3.564463	0.3284	4.65079	1.7899586

คำตาย

	ว. 1	ว. 3	ว. 4	ว. 6
0%	4.263538	3.241705	4.477623	6.478223
10%	4.398761	3.197359	3.994029	6.093684
20%	4.504207	3.178689	3.764441	5.882392
30%	4.770309	3.060453	3.569567	5.672345
40%	5.199083	2.910582	3.299896	5.594735
50%	5.72206	2.825929	2.935152	5.399629
60%	6.281308	2.850802	2.555139	5.118776
70%	6.752745	3.014074	2.185901	5.255711
80%	7.220039	3.205291	1.751115	5.217665
90%	7.553354	3.351263	1.261469	5.02843
100%	7.813228	3.686527	0.942511	4.924444

ภาคผนวก ง

ค่าเชมิโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลือตำบลบ้านถิ่น (บริบทคำพูดต่อเนื่อง)

คำเป็น

	จ. 1	จ. 2	จ. 3	จ. 4	จ. 5
0%	2.841993	6.552037	3.245341	4.215885	9.8167
10%	2.559438	6.555101	2.523279	3.956815	10.1027
20%	2.433179	6.500365	2.156835	3.46844	10.2095
30%	2.376265	6.462929	1.914655	3.07231	9.91388
40%	2.514048	6.485115	1.624474	2.537091	9.07506
50%	2.805424	6.566736	1.471831	2.080559	7.71328
60%	3.237466	6.665348	1.330064	1.696861	6.22463
70%	4.05179	6.662446	1.362695	1.270049	4.88667
80%	4.758349	6.828021	1.409426	0.916214	3.78172
90%	5.754991	7.796522	1.881141	0.644939	3.38306
100%	6.317982	8.141343	2.17745	0.664453	2.87773

คำตาย

	จ. 2	จ. 3	จ. 4
0%	6.965127	2.541785	6.348647
10%	6.917661	2.279956	5.956338
20%	7.255971	2.010087	5.793914
30%	7.673633	1.840861	5.609667
40%	8.150813	1.732459	5.398465
50%	8.723814	1.657756	4.869031
60%	8.909419	1.676328	4.240548
70%	9.037292	1.78337	3.48029
80%	9.006756	1.859554	2.621264
90%	9.277799	1.905018	2.569069
100%	9.285617	1.896723	2.125879

ภาคผนวก จ

ค่าเคมีโทนเฉลี่ยของผู้บอกภาษาไทยลื้อตำบลพระหลวง (บริบทคำพูดต่อเนื่อง)

คำเป็น

	ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 4	ว. 5	ว. 6
0%	2.936046	6.514026	3.959298	5.607514	4.52605	7.228926
10%	2.50175	6.407442	3.419789	5.372992	4.451	7.108226
20%	1.796589	6.215899	3.163699	4.911597	4.48199	6.742273
30%	1.64079	6.15742	2.784266	4.72989	4.55949	6.307308
40%	1.808874	6.115892	2.4798	4.25549	4.59837	5.721646
50%	2.43628	6.114886	2.387221	3.889164	4.56861	5.101556
60%	2.904594	6.150397	2.254606	3.478344	4.59458	4.421424
70%	3.387037	6.070698	2.380861	3.096092	4.82845	3.821413
80%	4.112796	6.060807	2.525946	2.678593	4.6726	3.01705
90%	5.283155	6.227154	2.64594	2.367615	4.7079	2.077238
100%	5.677351	6.191643	2.740902	1.967471	4.6561	1.432735

คำตาย

	ว. 1	ว. 3	ว. 4	ว. 6
0%	7.348312	2.428944	4.588622	8.434083
10%	7.231619	2.118298	4.181314	8.383059
20%	7.650852	1.742954	3.831987	8.25373
30%	8.238321	1.545334	3.653625	8.185463
40%	8.923716	1.412634	3.441974	7.837261
50%	9.392712	1.463586	3.109665	7.706072
60%	9.369603	1.533627	2.974589	7.444548
70%	9.048671	1.624839	2.722423	7.373949
80%	9.224365	1.630117	1.69644	6.998238
90%	9.22777	1.880476	1.301773	6.866979
100%	9.37454	2.199561	0.408082	6.198411

ภาคผนวก ฉ
เอกสารอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคน



หนังสือรับรองการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในคน
คณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 2
99 หมู่ที่ 18 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12121
โทร. 0-2564-4440-79 ต่อ 1804, โทรสาร 0-2564-3151

หนังสือรับรองเลขที่.....008./2558.....

รหัสโครงการ.....039/2558.....

ชื่อโครงการวิจัย.....การแปลเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่.....

ชื่อผู้วิจัยหลัก.....นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์.....

หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....

เอกสารที่รับรอง

1. โครงร่างการวิจัย.....(วันที่...2...มีนาคม 2558).....
2. เอกสารแจ้งข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย...(Information Sheet).....
3. หนังสือแสดงเจตนายินยอม...เข้าร่วมการวิจัย...(Consent Form).....

คณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 2 ได้พิจารณาอนุมัติด้านจริยธรรมการวิจัยในคนให้ดำเนินการวิจัยข้างต้นได้ ตามมติการพิจารณาแบบ Expedited Review

ระยะเวลาที่อนุมัติ...1...ปี (เอกสารอนุมัติฉบับนี้มีผลตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2558 ถึงวันที่ 8 เมษายน 2559)

ถ้าหากผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินการทันตามกำหนดของอายุใบรับรอง โครงการวิจัย (1 ปี) ให้ผู้วิจัยดำเนินการยื่นเรื่องขอต่ออายุขยายเวลา ก่อนครบกำหนดอย่างน้อย 30 วัน

ลงชื่อ.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. พันเอก ถวัลย์ ฤกษ์งาม)
ประธานคณะอนุกรรมการ

อนุมัติ ณ วันที่ 8 เมษายน 2558
หมดอายุ วันที่ 8 เมษายน 2559

ลงชื่อ.....
(อาจารย์ ดร. วิมลพัทธ์ ศรีไวย)
อนุกรรมการและเลขานุการ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์

วันเดือนปีเกิด

16 พฤศจิกายน 2532

วุฒิการศึกษา (ระดับปริญญาตรี)

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

